

ЕВРОБАРОМЕТЪР 63.4

ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ПРОЛЕТ 2005

НАЦИОНАЛЕН ДОКЛАД

БЪЛГАРИЯ

Това изследване е осъществено по поръчка на Генерална дирекция
“Преса и комуникации” на Европейската комисия.
Докладът е изготвен за Делегацията на Европейската комисия в България.

Този документ не представя гледната точка на Европейската комисия.
Интерпретациите и изразените мнения в доклада ангажират единствено неговия автор.

Увод	4
Първа част: Българите и Европейския Съюз	7
1. Отношение към предстоящото членство на България в ЕС	7
2. Информираност и знания за ЕС.....	10
3. Информационни източници и ролята на медиите	14
4. Образът на Европейския съюз в България	21
5. Страхуват ли се българите от евроинтеграцията?	26
6. Националното и европейското в огледалото на българското обществено мнение	29
6.1. Демокрацията в България и в Европейския съюз	29
6.2. Доверие в българските и в европейските институции	33
Втора част: “Климат” на общественото мнение в България	38
1. Лична удовлетвореност от живота	38
2. Най-важните проблеми за страната	42
3. Ролята на ЕС за решаването им.....	44
4. Подкрепа за реформите	47
5. Стил на живота в България и в Европейския съюз	49
5.1. Общо възприемане.....	49
5.2. Имуществено състояние.....	51
6.3. Свободно време	53
6.4. Участие в религиозния живот.....	54
6.5. Знания на чужди езици.....	55
6.7. Териториална идентичност	57
Трета част: Поглед към бъдещето и към членството в ЕС	58
1. В личен план	58
2. За страната	60
3. За Европейския съюз.....	66
3.1. “За” икономически блок или политически съюз?	66
3.2. Какво означава Европейската конституция за българските граждани.....	71
3.3. Подкрепа за общите политики на Европейския съюз	75
3.4. “За” или “против” увеличаване бюджета на Съюза	78
3.5. Международната роля на Европейския съюз.....	81
4. Младите хора в България и Европейския съюз	88
Четвърта част: Разширяването на ЕС и България	89
1. “Климат” на общественото мнение в ЕС относно разширяването.....	89
2. Подкрепа за българското членство сред гражданите на ЕС	93
3. Общественото мнение в България за разширяването на ЕС.....	98

<i>Заклучение .....</i>	<i>102</i>
<i>Резюме .....</i>	<i>104</i>
<i>Описание на метода .....</i>	<i>113</i>
<i>Въпросник .....</i>	<i>116</i>

Увод

През 2005 г. България намери трайно място в редовните изследвания Евробарометър, които се провеждат два пъти годишно по поръчка на Европейската комисия, за да проследяват тенденциите в общественото мнение в настоящите и бъдещите държави-членки на Европейския съюз (ЕС). Участието на България в тези изследвания е от съществено значение, както в национален, така и в международен план.

От всички проучвания на общественото мнение относно евроинтеграцията в България, единствено методиката на Евробарометър¹ дава възможност да се правят непосредствени сравнения между обществените нагласи в страната и в останалите държави от разширяващия се Европейски съюз. Настоящото, 63-то издание на Евробарометър, е осъществено едновременно и със стандартен въпросник² в 25-те държави-членки на ЕС, в присъединяващите се държави България и Румъния, в страните-кандидатки (Хърватия и Турция), както и в северната част на Кипър. Използуван е методът на индивидуални интервюта, проведени от TNS BBSS в домовете на 1018 граждани на България на възраст над 15 г. Тази многостепенна случайна извадка е представителна за страната.

Интервютата в България са осъществени между 17 и 31 май 2005 г. – броедни дни след тържественото ратифициране на Договора за присъединяването на България към ЕС от българския Парламент и на самия старт на нова парламентарна предизборната кампания. За ЕС това е началото на труден период: общественото мнение във Франция и в Холандия отхвърля Конституцията, а държавните глави на страните-членки не успяват да се договорят за новата бюджетната рамка на Съюза след 2007 г.

В отговор на тези предизвикателства, през юли 2005 г. Европейската комисия обяви нова стратегия за информация и комуникация с гражданите на ЕС. Тя се основава на принципите на диалога с широката общественост, предвижда институциите да изслушват и да се вслушват в мнението на гражданите, и по този начин отрежда още по-важна роля на изследванията Евробарометър. Самият факт, че България е интегрирана в тези редовни проучвания на общественото мнение означава, че Европейската комисия ще може да взема под внимание, наред със страните-членки, и българските обществени нагласи по ключови въпроси за бъдещето на ЕС.

Настоящото, 63-то издание на Евробарометър, обединява стандартното изследване с няколко специализирани проучвания на общественото мнение: “Европейците и разширяването [на ЕС]”, “Договорът за Европейската конституция” и “Стратегията от Лисабон”³. С това Евробарометър предоставя възможност да се измери едновременно пулса на общественото мнение относно членството на България в ЕС, не само в България, но и в държавите-членки.

---

¹ Вж. в приложение описанието на метода (на английски език)

² вж. в приложение

³ Резултатите от последното изследване не са включени в този доклад

Анализът на данните дава възможност да се установи как се променя общественото мнение в България с приближаването на датата за членството в ЕС. Тези тенденции се съпоставят непосредствено с обществените нагласи в:

- Европейския съюз като цяло;
- Десетте нови държави-членки, които се присъединиха точно преди година⁴;
- 15-те държави-членки от Западна Европа;
- Румъния, която върви едновременно с България към членството си в ЕС;
- Останалите държави, които имат статут на кандидати;
- И не на последно място, там, където е целесъобразно, се правят сравнения с общественото мнение във Франция и Холандия, което се оказва особено чувствително по въпросите на европейската интеграция и демокрация към момента на провеждането на това изследване.

Основните сравнения са свързани с анализа на това, доколко мисленето на “средния” българин се доближава или различава от мисленето на “средния” гражданин на ЕС. Настоящото изследване поставя също във фокус мнението на най-младите хора, на възраст между 15 и 24 г., както в България, така и в Европейския съюз.

Докладът представя основните изводи относно картината и тенденциите в развитието на общественото мнение в България и в ЕС през пролетта на 2005 г. по ключови въпроси за евроинтеграцията на страната и бъдещето на ЕС. Те са обединени в няколко по-обща раздела:

1. Българите и Европейския съюз
2. “Климат” на общественото мнение в България
3. Поглед към бъдещето на Европейския съюз
4. Разширяването на ЕС и България

Данните от социологическото проучване са илюстрирани с графики, които онагледяват сравненията между общественото мнение в България и в страните в и извън ЕС. Тенденциите в българското и европейското обществено мнение са представени чрез сравнения с резултатите от първия стандартен Евробарометър, в който бе включена България – този от есента на 2004 г.

По някои ключови въпроси е представен и социално-демографски анализ на данните относно пола, възрастта, образованието и професионалния статус на интервюираните, типа населено място, в което живеят, както и политическата им ориентация. Там, където е възможно, са търсени взаимни връзки между отговорите на различни въпроси, които биха могли да задълбочат познанията за общественото мнение по ключови аспекти.

---

⁴ има се предвид момента на провеждането на анкетите – май 2005 г.

В текста са използвани също и опростени фрази или съкращения за основни понятия, като, например “ЕС 25”, което представлява средната стойност на резултатите за всички 25 държави-членки на ЕС. В същия ред,

ЕС 10 – страните, които се присъединиха към ЕС на 1 май 2004 г.: Естония, Кипър, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия, Словения, Унгария и Чешката Република

ЕС15- страните-членки на ЕС преди разширяването му през 2004 г.: Австрия, Белгия, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Ирландия, Испания, Италия, Люксембург, Португалия, Финландия, Франция, Холандия, Швеция

ЕС25 - всички гореизброени държави

В графиките са използвани следните съкращения за отделните държави и територии според редакционния кодекс на институциите на ЕС⁵ :

АТ – Австрия	ЕЕ - Естония	LU - Люксембург
BE - Белгия	EL - Гърция	MT - Малта
BG - България	ES - Испания	NL - Холандия
CY - Кипър	FI - Финландия	PL - Полша
CY (tcc) – турската кипърска общност	FR - Франция	PT - Португалия
CZ - Чехия	HR - Хърватия	RO - Румъния
DE-W - Западна Германия	HU - Унгария	SE - Швеция
DE- Германия	IE - Ирландия	SI - Словения
DE-E - Източна Германия	IT - Италия	SK - Словакия
DK - Дания	LT - Литва	TR - Турция
	LV - Латвия	UK - Великобритания

⁵ Досие “ЕС-25 и страните-кандидатки – май 2004 г. Държави, езици и парични единици – названия, кодове и ред на цитиране”, <http://publications.eu.int/code/pdf/370000en.htm>

Първа част: Българите и Европейския Съюз

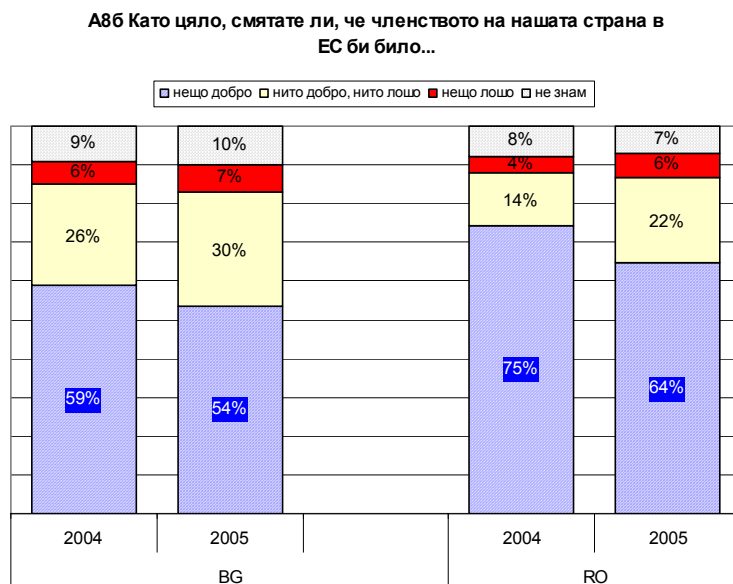
1. Отношение към предстоящото членство на България в ЕС

- Мнозинството от българските граждани възприемат като нещо добро предстоящото членство на страната в ЕС

Това мнение съвпада със средното за ЕС25 (54%), където изразените оценки за членството в ЕС като «нещо добро», достигат едни от най-високите стойности през последните 10 години.

Ентусиазмът от присъединяването към ЕС сред българите е намалял с 5 пункта, в сравнение с есента на 2004 г., но не толкова драстично, както в Румъния и в държавите извън ЕС. Този спад е по-скоро признак на отрезвяване от еуфорията, което е типичен процес в навечерието на самото членство. Самият факт, че положителните оценки се трансформират в неутрални позиции (+4 пункта), а не в негативизъм (+1 пункт) показва, че ултранационализмът, който навлезе в политическия живот в България, все още няма социална база за разширяване на фронта на евроскептиците. Разликата между положително настроените и опонентите на българското членство в ЕС остава 47 пункта.

Фиг. 1

Общият спад на ентусиазма към българското членство се дължи преди всичко на промяната в мненията на някои групи граждани, като например жените и пенсионерите, привържениците на леви партии, както и жителите на селски райони. Сред някои от тях подкрепата е спаднала дори под 50%.

По-негативно отношение от средното за страната (7%) има сред мъжете (9%), сред хората на възраст над 55 г. (9%), най-ниско образованите⁶ (9%), но и сред най-образованите⁷ (8%), в едночленните домакинства (11%), сред безработните (9%), но и сред управленските кадри (9%), пенсионерите (8%) и жителите на селските райони (8%).

Анализът сочи още, че докато сред повечето социални групи подкрепата за членството е намаляла, мнението на тези, които нямат доверие в ЕС, е претърпяло положително развитие. Докато през есента една четвърт от тях са били противници на българското членство, сега негативна позиция заемат 20% (спад с 5 пункта), а почти още толкова (19%) запазват положителната си оценка, че членството на България в ЕС ще бъде нещо добро за страната и за тях. Освен това, сред анкетираните, които нямат положителен образ за ЕС, противниците на членството (42%) са по-малко от тези, които имат неутрално отношение (51%).

---

⁶ Гражданите, които са завършили образованието си на 15 г. За улеснение, оттук нататък ще ги наричаме «най-ниско образовани»

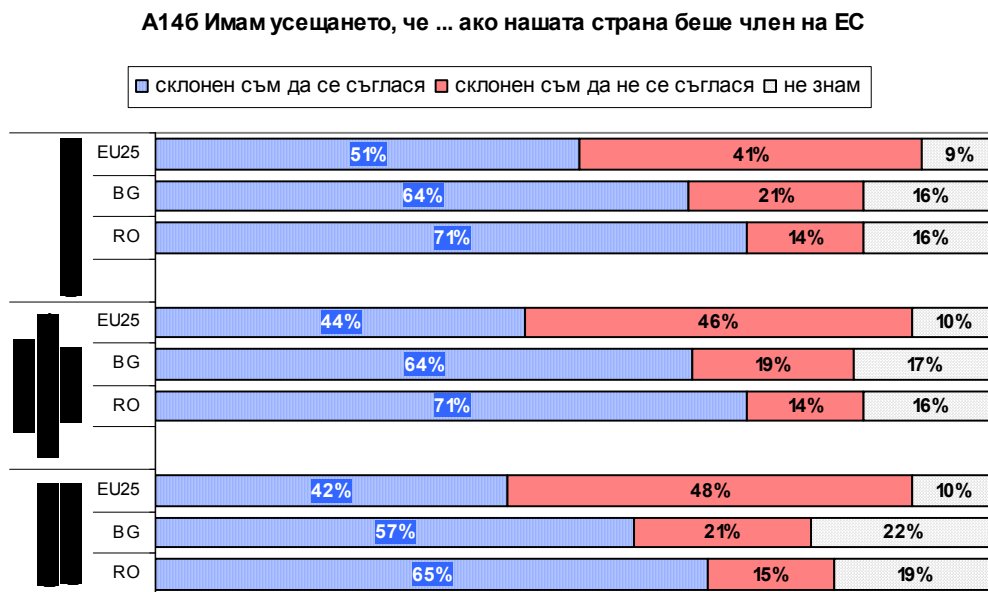
⁷ Тези, които са завършили образованието си на възраст над 20 г.

- Членството в ЕС се свързва с по-голяма икономическа и политическа стабилност на страната и с повишена лична сигурност

Всеки шест от 10 анкетирани в България са убедени, че ако днес страната им беше в Европейския съюз, тя би била икономически и политически по-стабилна, а в чисто личен план, те биха имали по-голяма лична сигурност.

Фиг. 2

Промените в общественото мнение през последните шест месеца показват, че сред всички анкетирани, които не са граждани на страните-членки, с изключение на северната територия на Кипър, се засилва негативизмът относно непосредственото въздействие на ЕС върху националната стабилност и личната им сигурност.

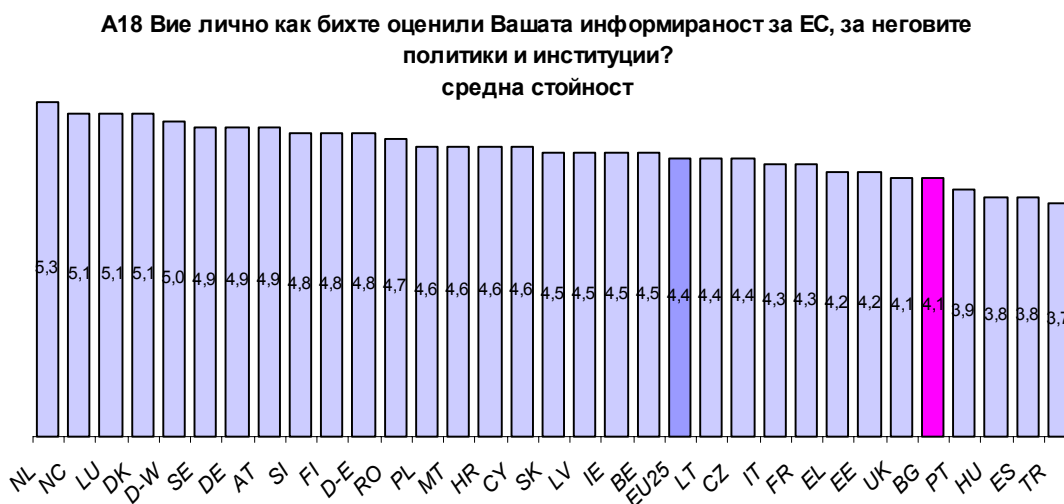
Що се отнася до тенденциите в развитието на общественото мнение в България, в условията на активна предизборна кампания, когато са осъществени анкетите за настоящия Евробарометър, 2% повече от българите считат, че членството в ЕС би допринесло за политическата стабилност на страната. Оценките относно неговата роля за икономическата стабилност на България и за личната сигурност на гражданите, се изместват в отрицателна посока (съответно с 2 и с 3 пункта), без това да води до промяна в значимостта на общите, много по-високи оценки, отколкото в страните-членки на ЕС.

2. Информираност и знания за ЕС

- По-самокритична, но и по-реалистична самооценка за знанията и информираността

Това показват резултатите от самооценката на анкетираните по скала от 1 до 10 (1-4 – “не зная абсолютно нищо”, а 7-10 – “зная много неща”), сравнени с тези през есента на 2004. Средната самооценка на българите сега е по-ниска с 4 пункта и с приближаване на членството, предишното им самочувствие относно знанията им за ЕС е намаляло до стойности по-ниски от средните за ЕС25. Причина за това е също и фактът, че през пролетта на 2005 по-голяма част от гражданите в ЕС25 считат себе си за по-информирани по европейските въпроси, отколкото преди (+4 пункта), и това може да се обясни със засилената информационна дейност в дебата за ратифициране на Европейската конституция.

Фиг. 3

В България обратно, би могло да се твърди, че именно засиленият дебат относно поетите ангажменти в Договора за присъединяване към ЕС и напредналия стадий на подготовката за членството в ЕС са станали причина да намалят отговорите по скалата от 6 до 10 (“зная много неща”) и да се увеличат значително тези от 2 до 4 (“не зная абсолютно нищо”). Толкова силно изместване на самооценката от “знаещите” към “незнаещите” се наблюдава единствено в Португалия и в Унгария. В Румъния тенденцията е огледална и по-близка до профила на някои от по-евроскептично настроените страни, като Полша, Латвия и Великобритания.

Фиг. 4

В резултат на тази нараснала самокритичност относно знанията им за ЕС:

- близо една четвърт (и по-точно 23%) от българските граждани считат, че не знаят абсолютно нищо (оценки 1 и 2);
- близо половината (47%) знаят твърде малко (оценки от 3 до 5);
- по-малко от една пета (17%) са добре информирани (оценки 6-8);
- 4% се оценяват като много знаещи (оценки 9-10);
- значителният дял на тези, които не могат дори да преценят (8%), се запазва.

Като цяло, близо всеки седем от десет български граждани не знаят абсолютно нищо, или твърде малко за ЕС, а демографският анализ сочи, че като най-зле информирани се самоопределят онези социални групи, които не считат бъдещото членство на България в ЕС за нещо добро (вж. стр. 8).

За да провери доколко личната самооценка съответства на действителните знания, Евробарометър включва във въпросника кратък тест, който изисква от анкетираните да посочат дали следните твърдения са верни:

- Европейският съюз понастоящем се състои от 15 страни-членки
- Членовете на Европейския парламент се избират пряко от гражданите на Европейския съюз
- Европейският съюз има свой собствен химн
- Последните европейски избори бяха проведени през юни 2002 г.

Резултатите от този тест показват, че

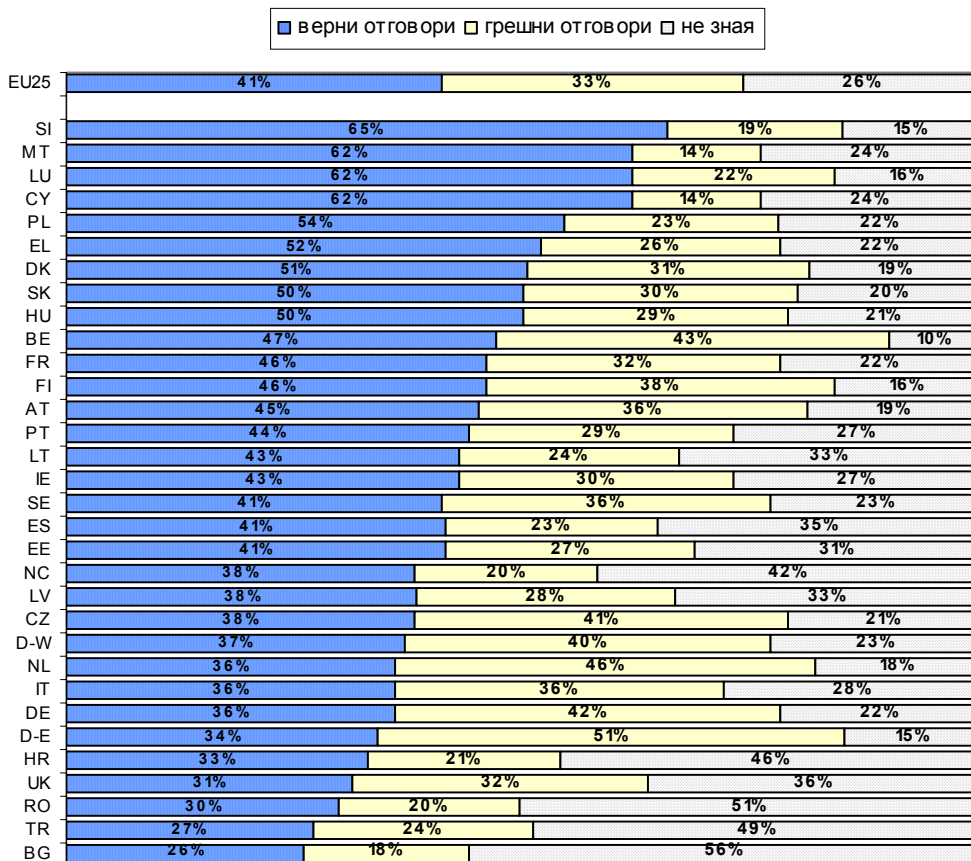
- **Намалява разминаването между личната самооценка и действителните знания за ЕС**

Като цяло резултатите от теста в България са по-добри, отколкото преди: 2% повече от анкетираните са дали верен отговор на въпроса за броя на страните-членки в ЕС и още толкова – относно химна на Съюза. Показателен обаче е фактът, че българските граждани се затрудняват с правилните отговори на въпросите, които се отнасят именно до демократичните институции и механизми в ЕС, в които те самите ще могат да участват – 2 % повече са българите, които дават грешен отговор на въпроса, че депутатите в Европейския парламент се избират пряко от гражданите на страните-членки.

Тази бегла снимка на знанията за ЕС в България показва, че независимо от общата картина на информационна недостатъчност в страните-членки, българската ситуация е наистина тревожна, не само защото знаещите са най-малко в сравнение с всички анкетиранни страни, но и поради факта, че повече от половината българи (56%) не могат да се ангажират с отговор на най-общи въпроси за Европейския съюз. Както показват резултатите от теста, тази тенденция е характерна и за останалите страни, които не са членки на ЕС.

Фиг. 5

A24 Средни стойности на резултатите от теста

Налага се изводът, че освен в законодателството, е необходимо да се навакса и голямо изоставане в информираността на населението, дори и това да не е формален критерий за степента на подготовка за бъдещото членство на страната в ЕС. В противен случай съществува опасност незнанието и неинформираността да се трансформират в евроскептицизъм. Макар и още слабо изразена, тази тенденция набира скорост чрез намаляване подкрепата за членството сред социалните групи, които се чувствуват най-зле информирани за ЕС, за неговите институции и политики.

3. Информационни източници и ролята на медиите

Изследванията Евробарометър са характерни с това, че не само поставят диагнози, а търсят и решения. Голяма серия въпроси има за цел да установи кои са предпочитаните информационни канали и как гражданите оценяват информацията за Европейския съюз, която им предоставят медиите.

- **Намалял е драстично делът на гражданите, които не се интересуват от информация за ЕС**

Важните събития и активната дискусия за евроинтеграцията на страната през последните месеци са стопили на практика липсата на информационен интерес към ЕС сред някои от българските граждани. Потвърждава се на практика изводът от предишния доклад на Евробарометър, че “в повечето случаи неинформираността за ЕС не е резултат от целенасочен избор и евроскептицизъм и може да бъде преодоляна.”⁸ Анализът на данните от предишното изследване установи, че нежелаещите да получават информация за ЕС тогава (7%) са над два пъти по-малко от тези, които никога не са търсили такава информация (16%). Именно тази разлика се е стопила, според резултатите от настоящото изследване. Делът на гражданите, които твърдят, че никога не търсят информация за ЕС е намалял със 7 пункта и вече е по-нисък от средния за ЕС (вж фиг. 6).

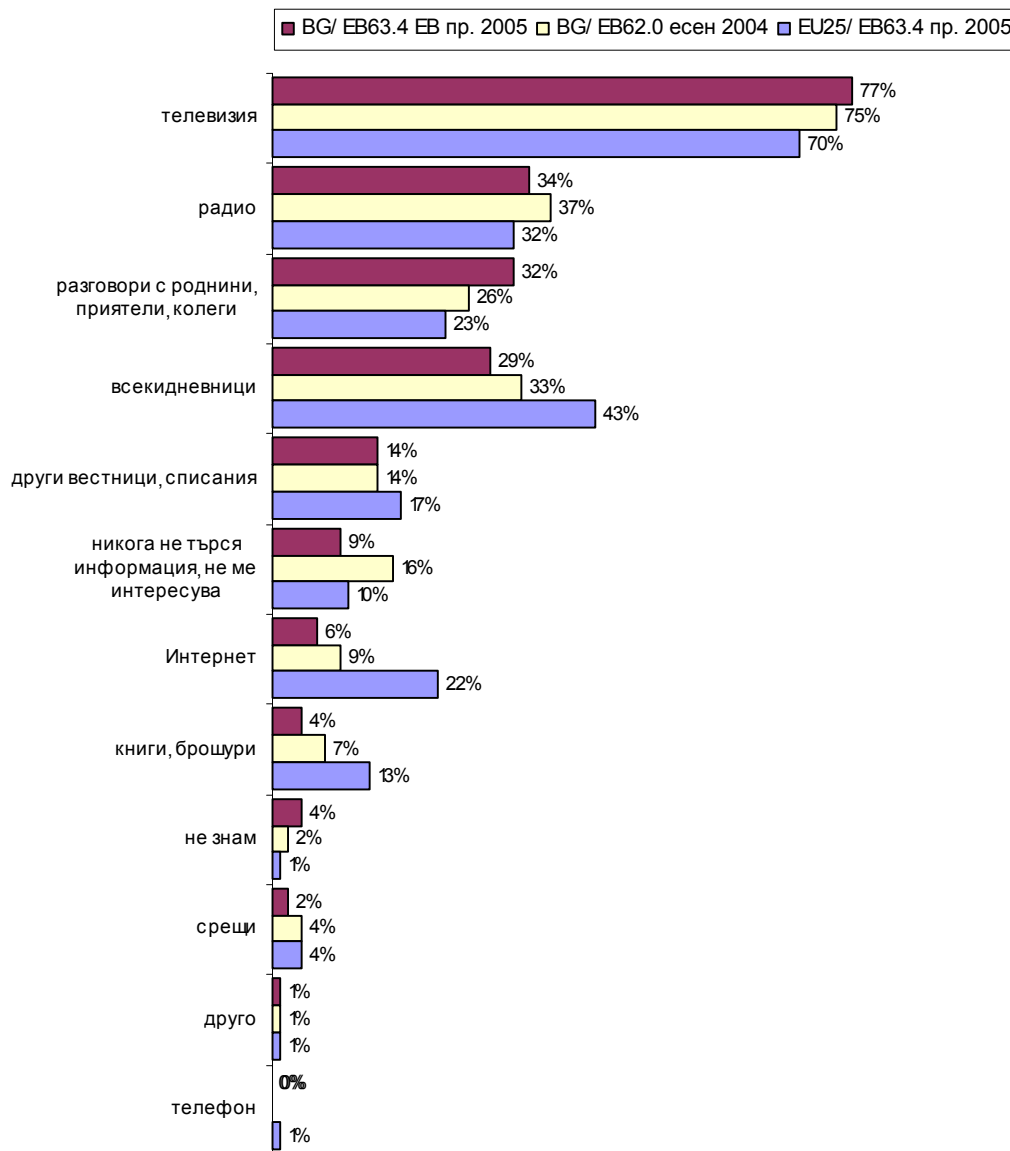
Тази положителна промяна в отношението на гражданите към информацията за ЕС може да се обясни на практика с не по-малко драстично нарасналата роля на междуличностната комуникация като информационен източник за ЕС. Близко една трета от анкетираните българи през пролетта на 2005 твърдят, че използват разговорите си с роднини, приятели и колеги, за да се информират за ЕС (+6 пункта). За България този източник става дори по-важен отколкото самата преса. Другите диалогични източници, като телевизията и радиото, запазват водещите си позиции.

---

⁸ Вж. Евробарометър 62, Национален доклад за България, есен 2004 г., стр. 45
http://www.europa.eu.int/comm/public_opinion/standard_en.htm

Фиг. 6

A19 Когато търсите информация за ЕС, неговите политики, институции, кои от следните източници ползвате? Кои други?

Оттук се налага и важният извод, че за да е успешна, бъдещата информационна дейност за ЕС в България трябва да разчита в по-голяма степен на диалогичните форми, и по-конкретно на живите предавания по радиото и телевизията, които възпроизвеждат междуличностната комуникация. Публичните срещи губят популярност (-2 пункта) поради ниския си потенциал за доверителна комуникация. В малко по-далечна перспектива, когато достъпът до Интернет в България престане да бъде лукс⁹, би могло да се разчита и на неговата роля като най-масово и най-междоличностно комуникационно средство.

⁹ вж раздела за имуществено състояние

- Журналистите са най-доверените информатори за гражданите в ЕС и в България

На въпроса на кого имат най-голямо доверие относно информацията за Европейската конституция, гражданите и в ЕС, и в България са единодушни за доверието, което имат към журналистите, като с това потвърждават незаменимата роля на медиите като важен посредник в дебата за бъдещето на ЕС. Скалата на най-доверените информатори в отговор на този въпрос поставя на второ място след журналистите междуличностния кръг, като отново потвърждава направения по-горе извод, че най-предпочитани за българите са диалогичните, а не институционалните форми на информация.

Фиг. 7

С6 На кого имате най-голямо доверие когато се информирате за Европейската конституция?

Прави впечатление, че както и преди половин година, третият сектор (неправителствените, религиозните организации и синдикатите) още не са намерили доверие сред българските граждани.

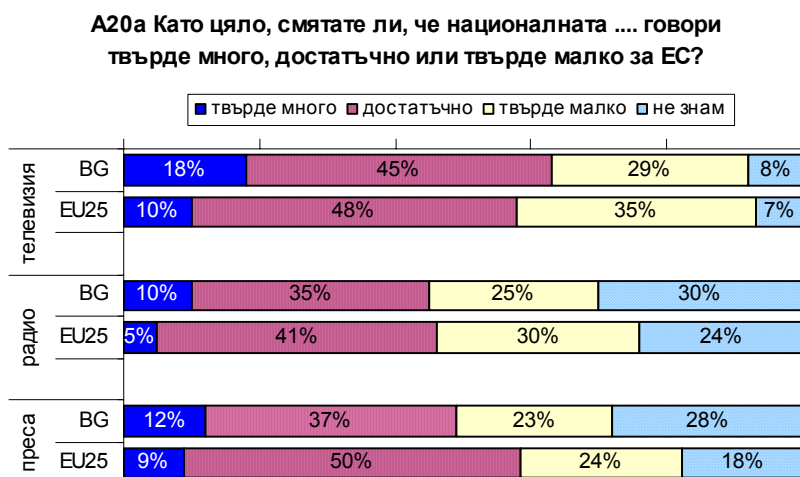
Евробарометър прави анализ на оценката относно предоставяната от медиите информация както в количествено, така и в качествено отношение. Поради факта, че предпочитанията към различните медии са различни, този път въпросът е зададен поотделно за всяка от тях.

- **Достатъчно, но не винаги обективна информация за ЕС от всички медии**

Като цяло, българските граждани са положителни в оценката си за количеството информация за ЕС, която им поднасят медиите, но това е в по-малка степен отколкото техните съграждани в страните-членки. Прави впечатление, че относно пресата разликата в степента на положителните оценки в България и в ЕС25 е най-голяма (13 пункта). Това би могло да се дължи донякъде на факта, че за гражданите на ЕС вестниците са далеч по-предпочитан източник на информация, отколкото в България (вж. фиг. 6). В страните от ЕС тези, които четат всекидневно новините в пресата, са повече от една трета (36%), а в България - само една пета от анкетираните¹⁰.

Според българите, най-оптимално количество информация от всички медии им поднася телевизията, след това пресата и накрая радиото, а за гражданите на ЕС основен източник на новини за Европейския съюз е печатът, следван от телевизията и от радиото. Според мнението на една четвърт от българските граждани, а в случая с телевизията - малко повече (29%), медиите в България не им предлагат достатъчно новини за ЕС. Преценката относно количеството информация за ЕС в пресата, и особено по радиото, се оказва трудна за голяма част от анкетираните, както в България, така и в ЕС.

Фиг. 8

¹⁰ В-с 17 Приблизително колко често:

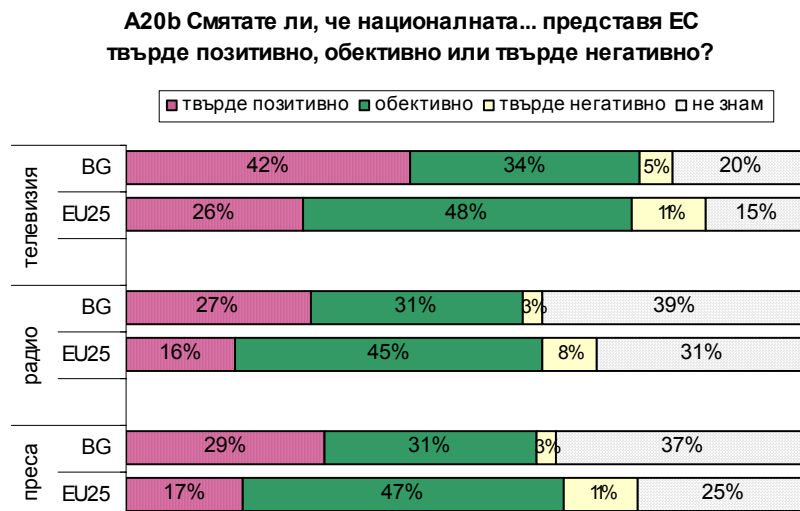
1. Гледате новините по телевизията
2. Четете новините във всекидневната преса
3. Слушате новините по радиото

Що се отнася до обективността на информацията, оценките и в България, и в другите страни не са така еднозначни.

- Само една трета от българите считат, че медиите ги информират обективно за ЕС

Освен това, тази оценка не е преобладаваща за нито една от трите медии. Относно телевизията значително повече са гражданите (42%), които са на мнение, че тя поднася информацията твърде позитивно (разлика от 8 пункта спрямо оценките за обективност). Относно радиото и пресата разликите между оценките за твърде позитивна и обективна информация са значително по-малки (4 пункта относно радиото и 2 пункта относно пресата), а преобладаващи са отговорите “не знам”, които дават и в двата случая близо четири от десет анкетирани.

Фиг. 9

За разлика от България, в страните-членки като цяло преобладават положителните оценки – близо всеки втори гражданин в ЕС определя като обективна информацията, предоставяна както от телевизията, така и от радиото и от пресата.

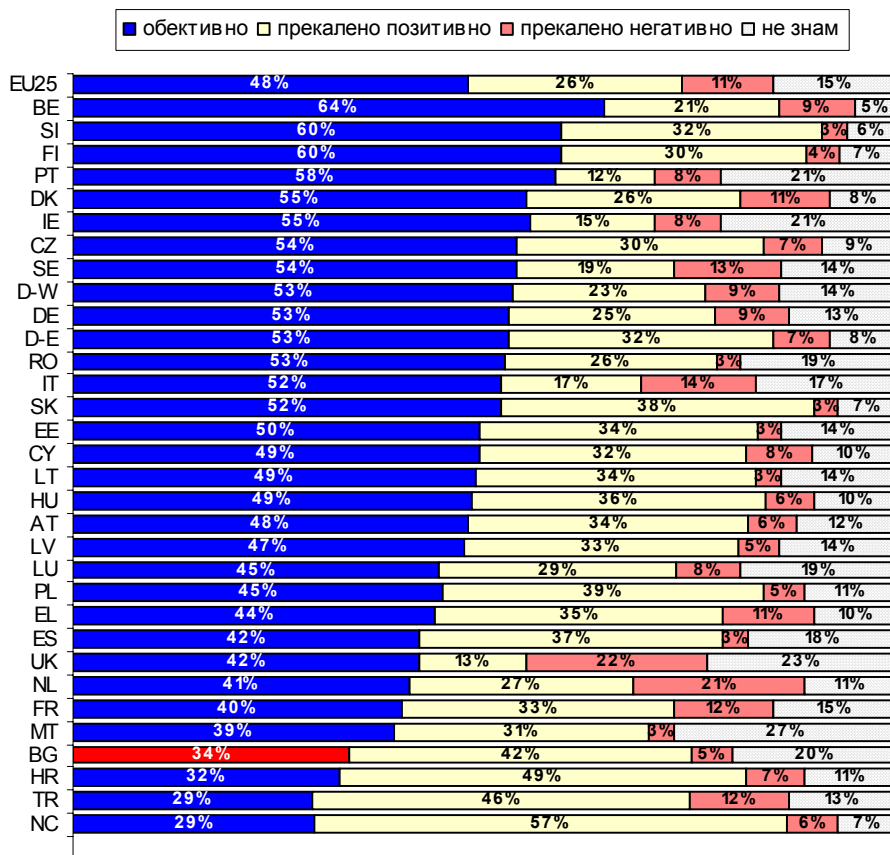
Един поглед по-отблизо, по страни, относно оценките за обективността на телевизията, която е най-предпочитаната от всички медия, показва, че:

- Във всички държави и територии извън ЕС гражданите считат, че телевизията представя ЕС твърде позитивно;
- Във всички държави-членки преобладават мненията за обективност, дори и в традиционно най-евроскептичните сред тях, като Великобритания и Малта;
- Във Франция и Холандия, където гражданите отхвърлиха най-важния проект за бъдещето на Съюза, оценката за обективността на телевизията показва най-ниските стойности в ЕС, почти наравно с най-евроскептичните държави.

Това показва решаващото значение на обективната информация за формирането на общественото мнение относно евроинтеграцията и последствията, до които може да се стигне при липсата на доверие към информационните източници.

Фиг. 10

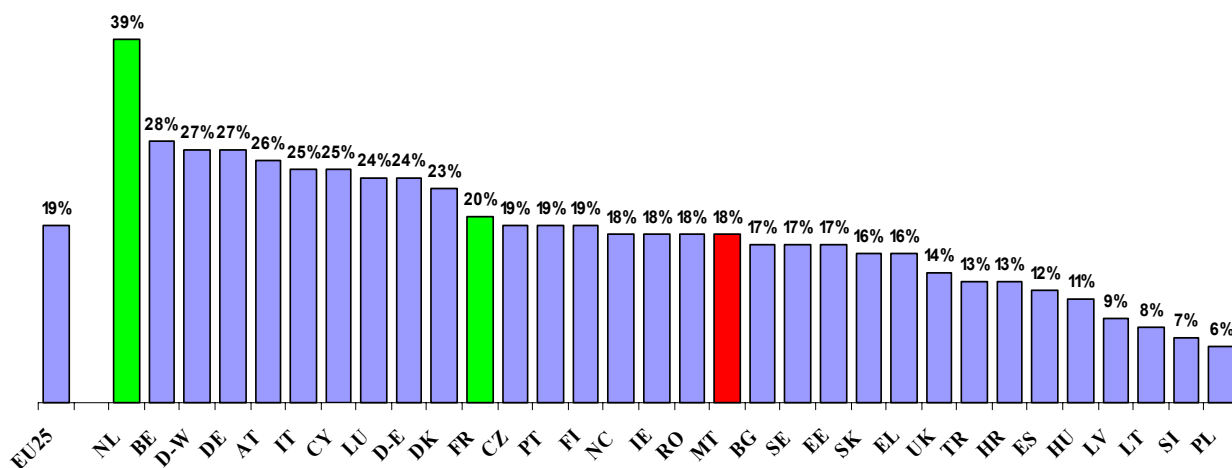
A20/61. Като цяло, смятате ли, че националната телевизия представя ЕС твърде позитивно, обективно или твърде негативно?

Като се има предвид решаващия етап, в който навлиза интеграцията на България към ЕС, и липсата на ясни позиции сред гражданите относно обективността на информацията, която им поднасят медиите, целта за спечелване на тяхното доверие към източниците на информация става неотложна. В подкрепа на подобно заключение, близо една пета от анкетираните българи (17%), малко повече във Франция (20%) и два пъти повече в Холандия (39%) (ЕС25 – 19%) са посочили, че сближаването с гражданите на Европа чрез по-добро информиране за неговата същност, политики и институции трябва да бъде един от трите главни приоритета на ЕС.¹¹

Фиг. 11

A29 Сближаването с гражданите чрез предоставяне на повече информация за ЕС да бъде приоритет

¹¹ Въпрос A29 – От следния списък с действия, моля кажете кои според вас трябва да са трите от тях, които да са приоритетни за Европейския съюз: 2. Сближаване с гражданите на Европа, например чрез по-доброто им информиране за неговата същност, политики и институции

4. Образът на Европейския съюз в България

- Положителният образ на ЕС се стабилизира

Без да губи от своята привлекателност, през пролетта на 2005 г. образът на ЕС в България се характеризира с по-малко крайности в оценките, отколкото преди половин година. Представената по-долу таблица показва, че някои от най-силно положителните мнения (-6 пункта) са станали по-умерени (+3 пункта), но се запазват като положителни, а останалите са се трансформирали в неутрални (+3 пункта), но не и в негативизъм.

В България, за разлика от Румъния и от страните в Европейския съюз, няма ръст на отрицателните мнения. Сред българите намаляват само крайно положителните оценки, докато сред гражданите на ЕС и в Румъния намаляват стойностите на всички мнения, които формират положителния образ на Европейския съюз (“напълно положителната” и “по-скоро положителна” оценки).

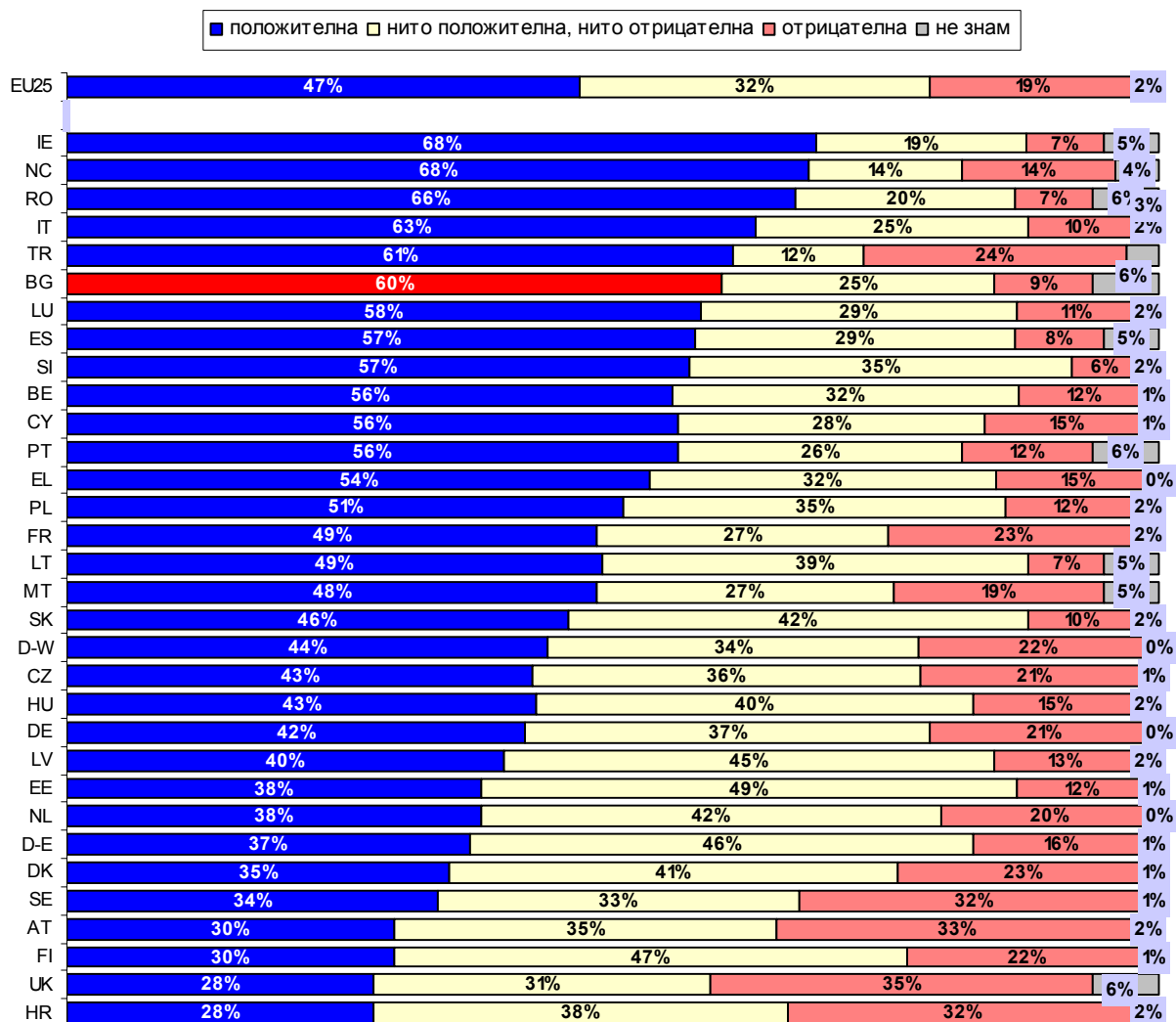
Фиг. 12

	BG		RO		EU25	
	пролет 2005	есен 2004	пролет 2005	есен 2004	пролет 2005	есен 2004
	ЕВ	ЕВ	ЕВ	ЕВ	ЕВ	ЕВ
	63.4	62.0	63.4	62.0	63.4	62.0
напълно положителна	21	-6	23	-7	8	-2
по-скоро положителна	39	+3	44	-2	38	-2
неутрална	25	+5	20	+6	32	-1
по-скоро отрицателна	7	0	6	+3	14	+2
напълно отрицателна	2	0	1	0	4	+1
не знам	6	-1	6	0	2	0
положителна	60	-3	66	-10	47	-3
отрицателна	9	0	7	+3	19	+4

В Румъния, където допреди половин година ЕС имаше най-положителен образ от всички страни (76%), промените са толкова големи, че я изместват от водещото място.

Фиг. 13

A10 Като цяло, каква е вашата представа за Европейския съюз?

- **Европейският съюз продължава да буди надежда сред повечето българи**

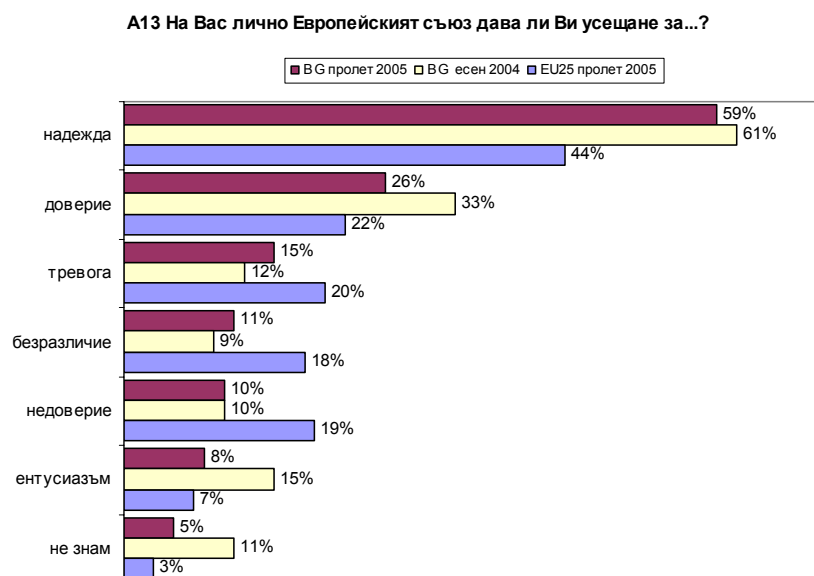
Само за шест месеца ентусиазмът на българите от Европейския съюз е намалял почти наполовина (-7 пункта) и е отстъпил място на тревогата, безразличието и дори на недоверието. Доминиращо остава обаче усещането за надежда, което споделят всеки шест от десет анкетираните в България и това е само с 2 пункта по-малко, отколкото в края на миналата година.

Като цяло, интензивността на чувствата, които предизвиква ЕС сред българите, е намаляла – по-малка част са вече анкетираните, които твърдят, че свързват ЕС с някое от посочените положителни или отрицателни усещания¹². Чувството на доверие, споделяно преди от една трета от анкетираните българи, сега се потвърждава само от една четвърт от тези, които са участвали в изследването, но все още запазва водещи позиции.

Пренарежда се и скалата на чувствата, с които българите свързват Европейския съюз. Докато преди след надеждата и доверието в техния списък следваше ентусиазмът, а за гражданите в ЕС – безразличието, сега и в България, и в страните от ЕС, те са заменени от нарасналото чувство за тревога (+3 пункта), което излиза на преден план и в случая с гражданите от ЕС, рискува да надмogne самото доверие в евроинтеграцията (22%). Положителен за България е фактът, че недоверието към ЕС е запазило предишните си стойности (10%) и остава два пъти по-ниско от това в страните-членки (19%).

В общи линии българските чувства към Европейския съюз съвпадат с тези на неговите граждани, макар и да са с различни стойности. Те са по-наситени, т.е. с по-високи стойности в положителния спектър и по-слаби (с по-ниски стойности), когато имат отрицателни нюанси.

Фиг. 14

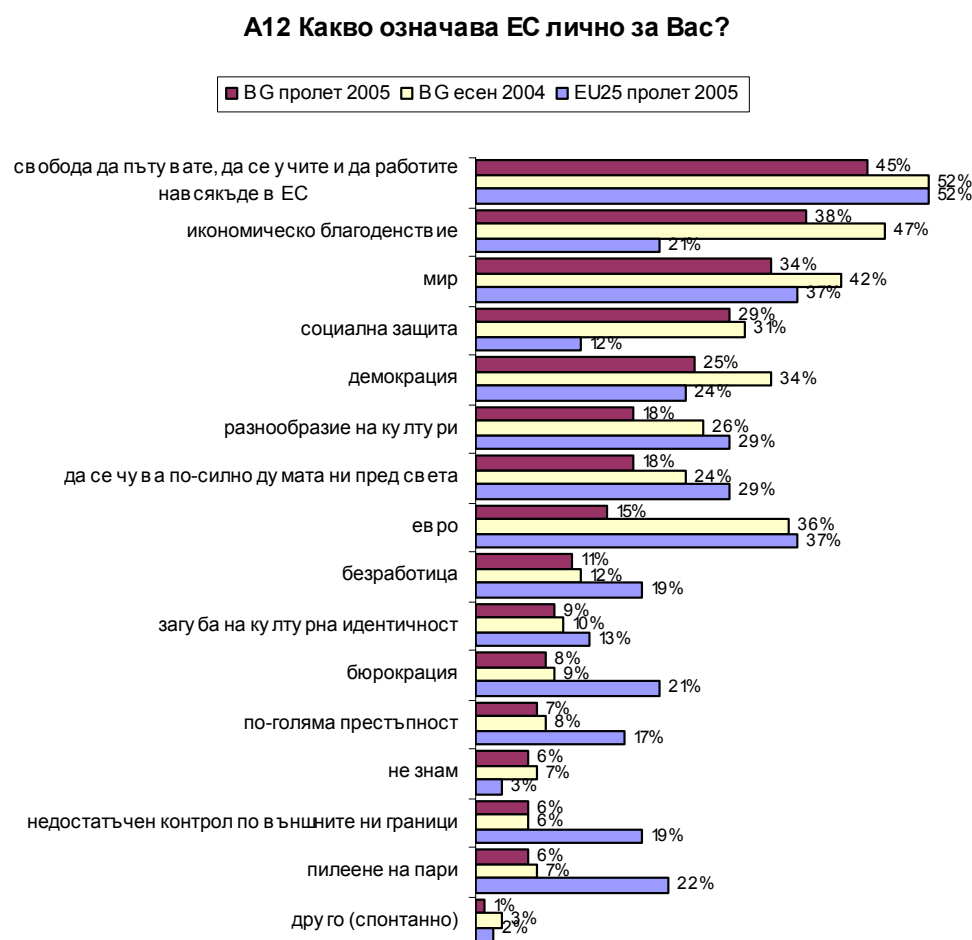

¹² Въпросът дава възможност на анкетираните да посочат повече от един отговор

- **Европейският съюз означава преди всичко възможности за лична перспектива**

За всеки втори анкетиран в страните от ЕС и за малко по-малко в България (45%) Европейският съюз означава най-вече свобода за гражданите да пътуват, да се учат и да работят навсякъде в Европейския съюз. На второ място, както и преди половин година, близо всеки четири от десет българи поставят икономическото благоденствие. Това показва, че макар и в по-малка степен отколкото преди, **гражданите виждат в Европейския съюз възможност за решаване в личен план на двата най-важни проблема, пред които е изправена страната – безработицата и икономическата ситуация**¹³.

Фиг. 15

Както в България, така и в страните от ЕС, след перспективата за лична реализация, която свързват с ЕС, гражданите поставят икономическия просперитет (в ЕС25 изразен чрез отношението към еврото), а след това и утвърждаването на политически ценности, като мира.

¹³ вж. стр. 42

Ако се сравнят резултатите от есенния Евробарометър с тези от пролетта на настоящата година, става ясно, че за българите Европейският съюз се свързва вече много по-малко с демокрацията (- 9 пункта) и значително повече със социалната защита (спад само с 2 пункта). За гражданите на ЕС асоциациите на Европейския съюз със социалния му проект са незначими (12%) в сравнение с другите.

Настоящият Евробарометър показва още, че в по-голямата част от анкетираните страни значимостта на Европейския съюз намалява, като се имат предвид регистрираните по-ниски стойности, особено за положителните показатели. Изключение прави Германия, където вероятно поради засилената икономическа и политическа криза значимостта на ЕС нараства във всички области, но най-драстично по отношение на демокрацията (+8 пункта) и на социалната защита (+5 пункта). Заслужава внимание и положителния факт, че близо половината от гражданите в северната територия на Кипър (47%) свързват Европейския съюз с мира – небивал ръст от 39 пункта!

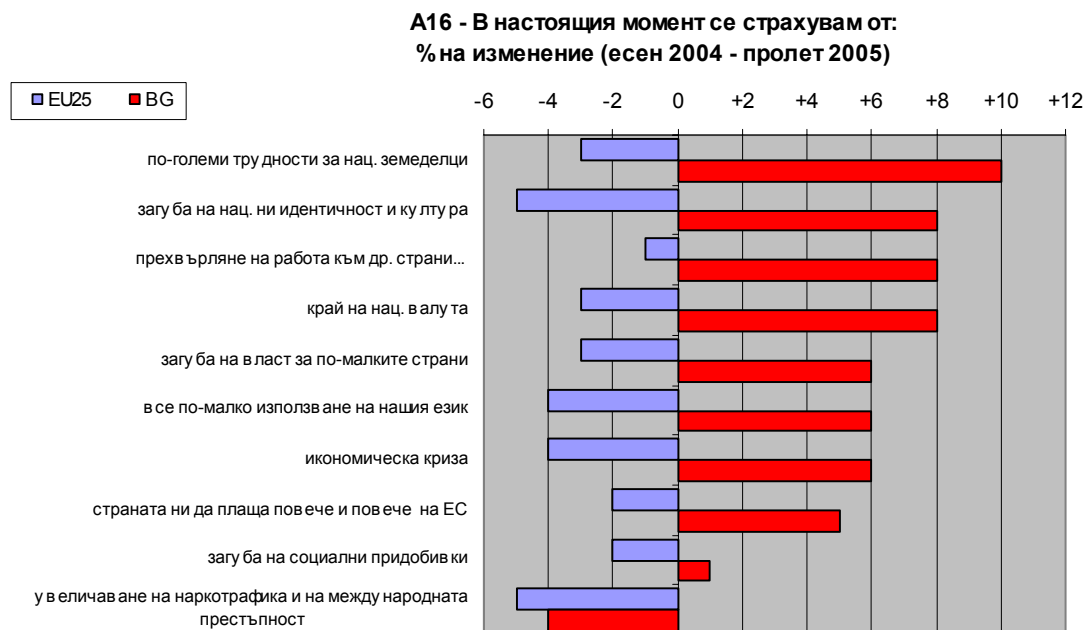
Българите продължават да свързват Европейския съюз най-вече с положителни понятия. Отрицателните явления, като бюрокрация, пилеене на пари и недостатъчен контрол по външните граници, които изследва Евробарометър, предизвикват дори по-малко значими асоциации (-1 пункт средно), отколкото преди.

5. Страхуват ли се българите от евроинтеграцията?

- Страховете и опасенията от евроинтеграцията се засилват, но остават значително по-малки, отколкото в страните от ЕС

Промените в общественото мнение за шест месеца показват, че българите започват да изпитват типични страхове от евроинтеграцията в навечерието на членството. Година след разширяването на ЕС към 10 нови държави-членки общественото мнение в страните-членки започва да се успокоява, докато в България – обратно, година и половина преди насрочената дата за членство опасенията, изразявани досега преди всичко от гражданите на ЕС, се засилват.

Фиг. 16

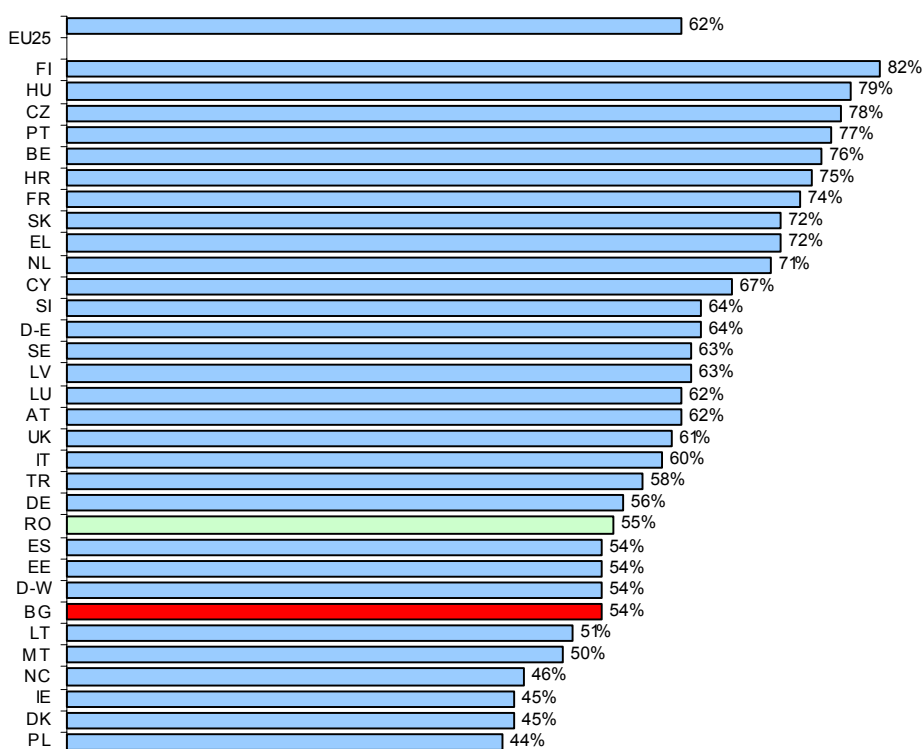

Графиката по-горе показва кои са на практика важните области, в които би трябвало да се засили дебатът относно последствията от предстоящото членство в ЕС и тенденциите, които е нужно да се следят, за да се избегне зараждането на евроскептицизъм.

Опасенията относно трудностите за българските земеделци, които са нараснали най-много (+10 пункта) за последните шест месеца, надделяват над всички останали тревоги, свързани с предстоящите промени, до които ще доведе членството на страната в ЕС. Подобна, и дори още по-силно изразена тенденция има в Румъния (+14 пункта), но тя не води до толкова високи стойности в двете присъединяващи се държави, колкото в страните от ЕС с развито земеделие.

Фиг. 17

Опасения относно трудностите за земеделците

Както в България, така и в Румъния, всеки втори гражданин се опасява дали неговата страна няма да внася повече в бюджета на Европейския съюз, отколкото да получава, а тенденцията в двете присъединяващи се страни е почти еднаква. (+4 пункта за България и +5 пункта за Румъния). В страните-членки опасенията на гражданите в тази област регистрират значително по-високи стойности – 59% средно за новите държави-членки и 62% в ЕС 25.

Данните за България в останалите области показват, че страхът от евроинтеграцията още не е станал типичен, поне за половината от анкетираните българи.

Фиг. 18

6. Националното и европейското в огледалото на българското обществено мнение

Развитието на политическата ситуация в страната след изборите през юни и фактът, че всички политически субекти, които участват в нея мотивират действията си с евроинтеграцията на България, прави особено актуален въпроса за това, как националното и европейското се съотнасят в политическата ценностна система на българските граждани.

6.1. Демокрацията в България и в Европейския съюз

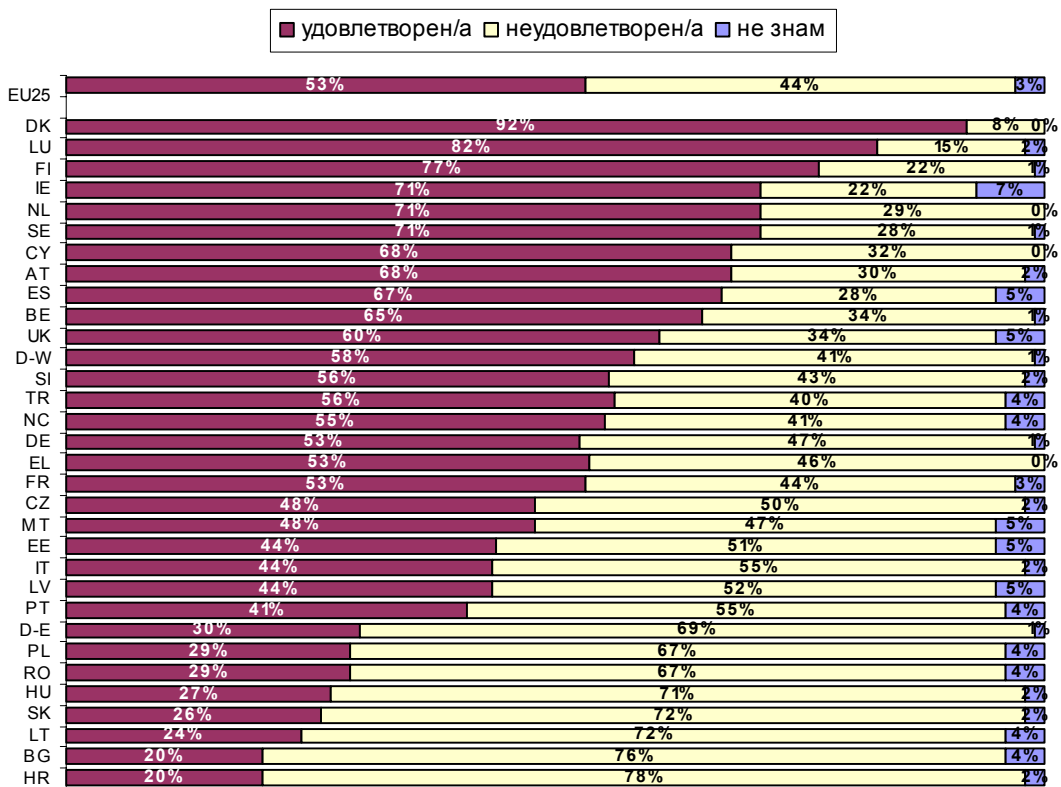
- **Засилва се недоволството от българската и удовлетворението от европейската демокрация**

Според оценката на общественото мнение, българската демокрация продължава да функционира най-зле от всички държави, освен Хърватия. Докато в ЕС мнозинството от гражданите са удовлетворени от демократичните системи в техните страни, в България на подобно мнение са само една пета от анкетираните. Тази удовлетвореност е намаляла с 2 пункта, за сметка на засиленото недоволство, което изразяват над три четвърти (76%) от българските граждани. Именно на подобно всеобщо недоволство се опират политическите платформи на ултранационалистически формации.

Подобна криза на доверие в демократичните системи се наблюдава, както и преди, сред някои от новите държави-членки, като Латвия и Унгария. Удовлетворението сред техните граждани е намаляло, а недоволството нараснало с 10 пункта. Най-силно положителна промяна в общественото мнение относно демокрацията се наблюдава в северната територия на Кипър (+21), а най-силно отрицателна – в източната част на Германия (16 пункта) и в Гърция (14 пункта).

Фиг. 19

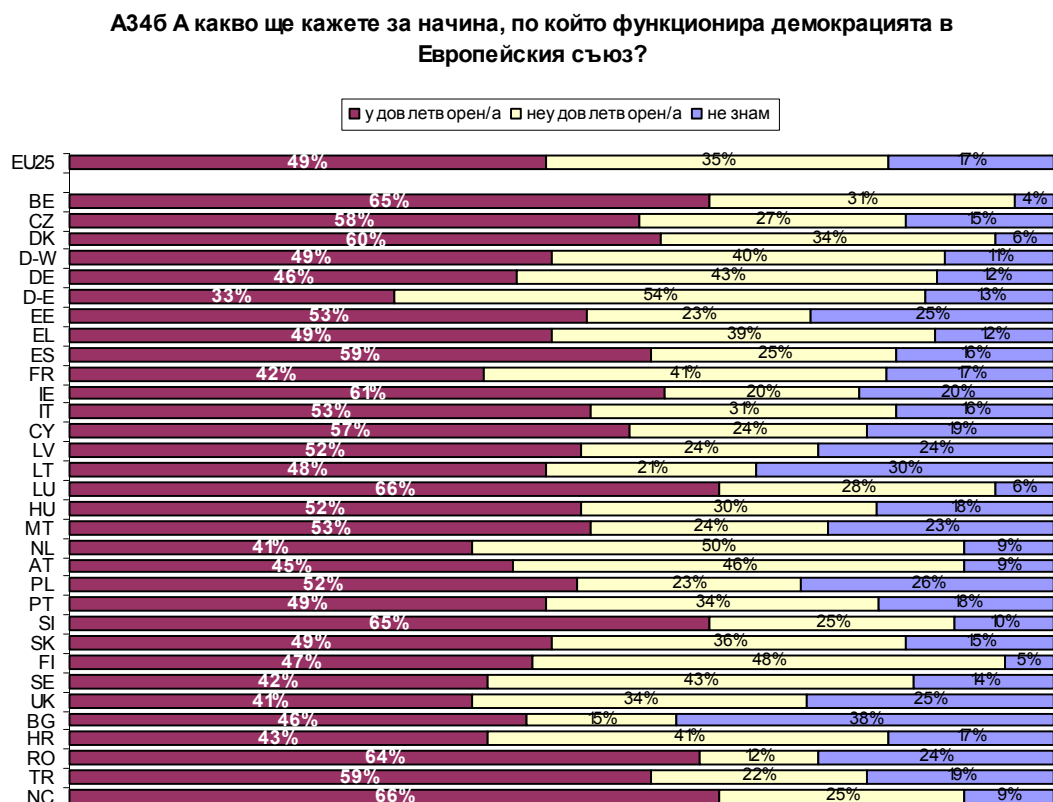
A34.а Като цяло, доколко сте удовлетворен/а от начина, по който функционира демокрацията в нашата страна?

Почти всеки втори българин изразява удовлетворение от функционирането на демократичната система в Европейския съюз и тази удовлетвореност е нараснала точно с толкова (+2 пункта), с колкото е намаляло одобрението към българската демокрация. Българите, които са доволни от демокрацията в ЕС, са два пъти повече от тези, които одобряват функционирането на демократичната система в своята страна. Въпреки известен спад с 2 пункта, близо всеки четири от десет анкетирани (38%) все още не могат да вземат отношение към демокрацията в ЕС, което може да се обясни с явното самопризнание, че не знаят как функционират институциите на Съюза (вж. следващата страница).

Заслужава да се отбележи, че в голяма част от новите държави-членки погледът “отвътре” към начина, по който функционира демократичната система в ЕС е източник на нараснало удовлетворение – с 8 пункта в Чехия, 7 пункта в Словакия, 5 пункта в Кипър, 3 пункта в Словакия, с по 2 пункта в Полша и в Унгария.

Фиг. 20

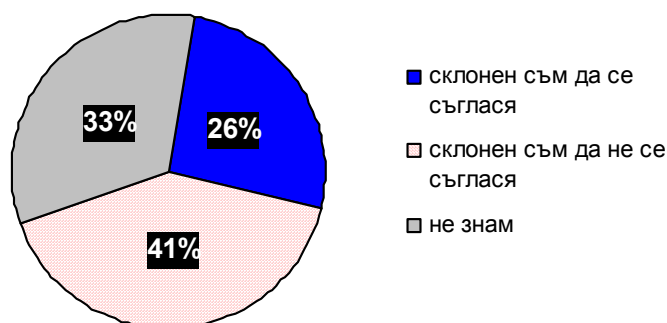
Силната удовлетвореност от европейската демокрация на практика все още се взима “на доверие”, тъй като:

- **Само една четвърт от българските граждани са наясно как функционира ЕС**

За сравнение, преди половин година близо една трета (32%) са имали положително становище по този въпрос. Този сериозен спад (-6 пункта) в утвърдителните отговори и нарасналият дял на гражданите, които твърдят, че не разбират как функционира ЕС (+3 пункта) може да се обясни с общата тенденция към по-голям реализъм в отношението на българите към Европейския съюз.

Фиг. 21

A146 Разбирам как действа Европейският съюз

На въпроса дали считат, че техният глас се зачита в Европейския съюз, една четвърт от анкетираните българи отговарят утвърдително (25%), а близо половината (47%) са на обратното мнение. Поради изложените вече причини, и към тези резултати също би трябвало да се отнасяме критично.

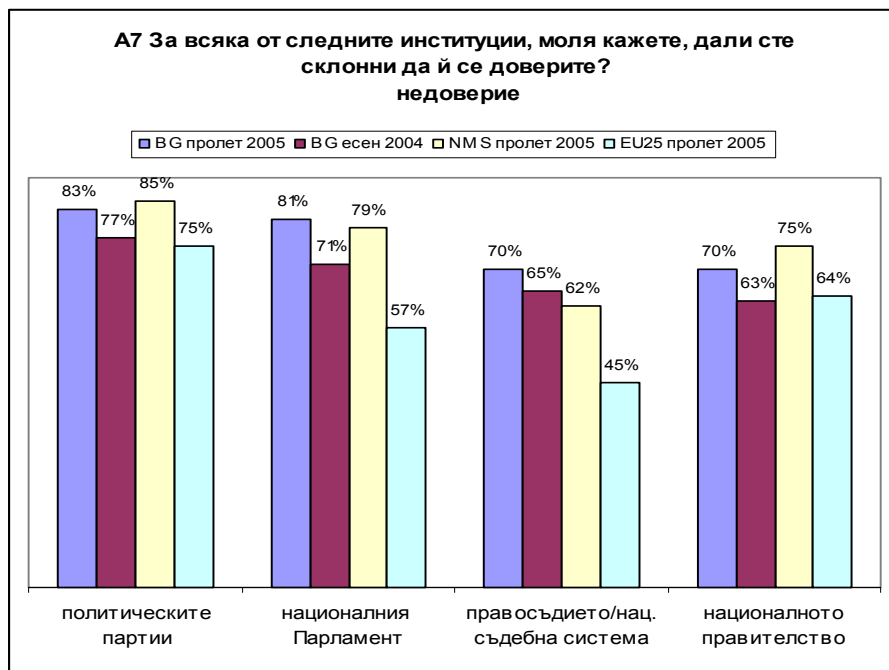
6.2. Доверие в българските и в европейските институции

• Криза на доверието в българските институции

В момент на усилена предизборна кампания, когато се провеждат анкетите за Евробарометър, гражданите демонстрират още по-силно недоверие към политическите и съдебни институции в България, отколкото през есента на 2004 г.

Слабото доверие, регистрирано в предишния Евробарометър, се е запазило почти без промяна, а значителна част от колебаещите се преди, вече са заели отрицателни позиции. Недоверието в Парламента е нараснало с 10 пункта, в политическите партии – с 6 пункта, със 7 пункта – недоверието в правителството на НДСВ, управляващо в момента на провеждането на изследването, и с 5 пункта – недоверието в съдебната система. Тези резултати са близки до промените в общественото мнение в новите държави-членки.

Фиг. 22

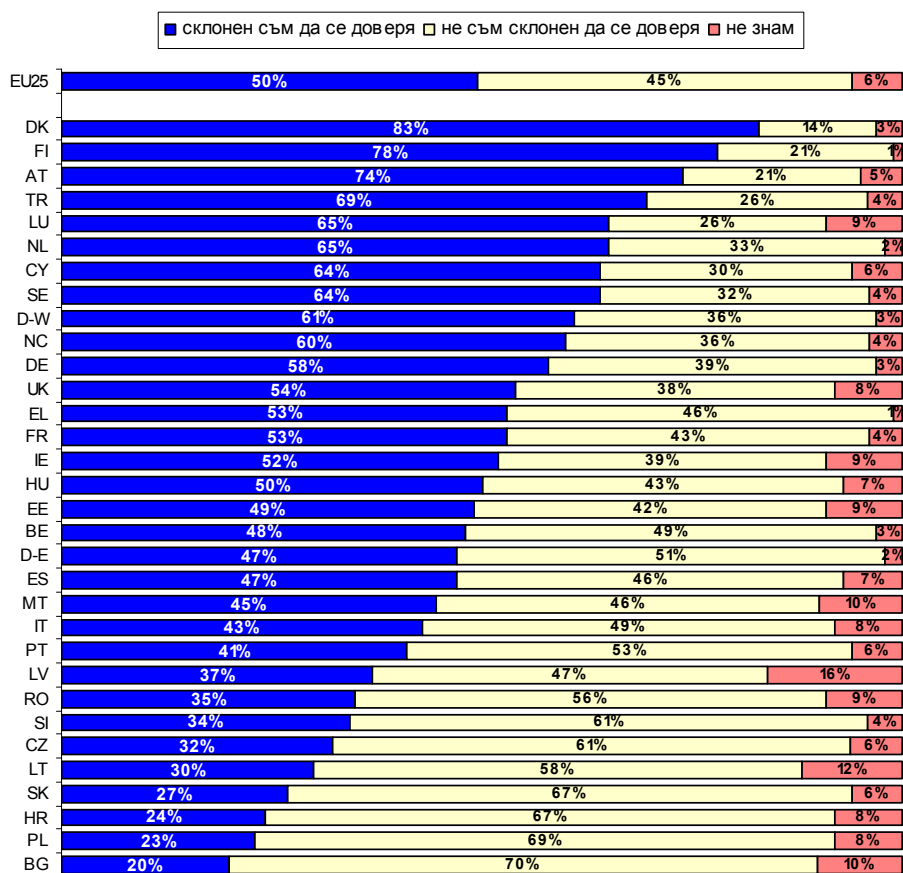
Тъй като реформата в съдебната система е критично важна за приемането на България в ЕС, заслужават внимание огромните различия в оценките на гражданите в страните-членки и в България, относно доверието към правосъдието в техните страни.

Докато сред гражданите на ЕС всеки втори има доверие в националната съдебна система, в България това твърдят едва една пета от анкетираните. Недоверието, което изразяват българите (70%) е с 25 пункта по-голямо, отколкото средното за ЕС. Докато в България то е намаляло с 5 пункта, в почти всички анкетиранни страни, и особено в новите държави-членки, то нараства – в Малта (+8), в Словения и Полша (+7), в Кипър и Латвия (+3). В Румъния, която е изправена пред същите предизвикателства като България, доверието на гражданите в правосъдието бележи ръст с 9 пункта и достига 35 % (15 пункта разлика с България).

От всички анкетиранни, българите имат най-малко доверие в правосъдието и в съдебната система в своята страна и с това общественото мнение изпраща много силен сигнал относно спешните промени, които се налагат в тази област.

Фиг. 23

A7 Доверие в правосъдието и в националната съдебна система

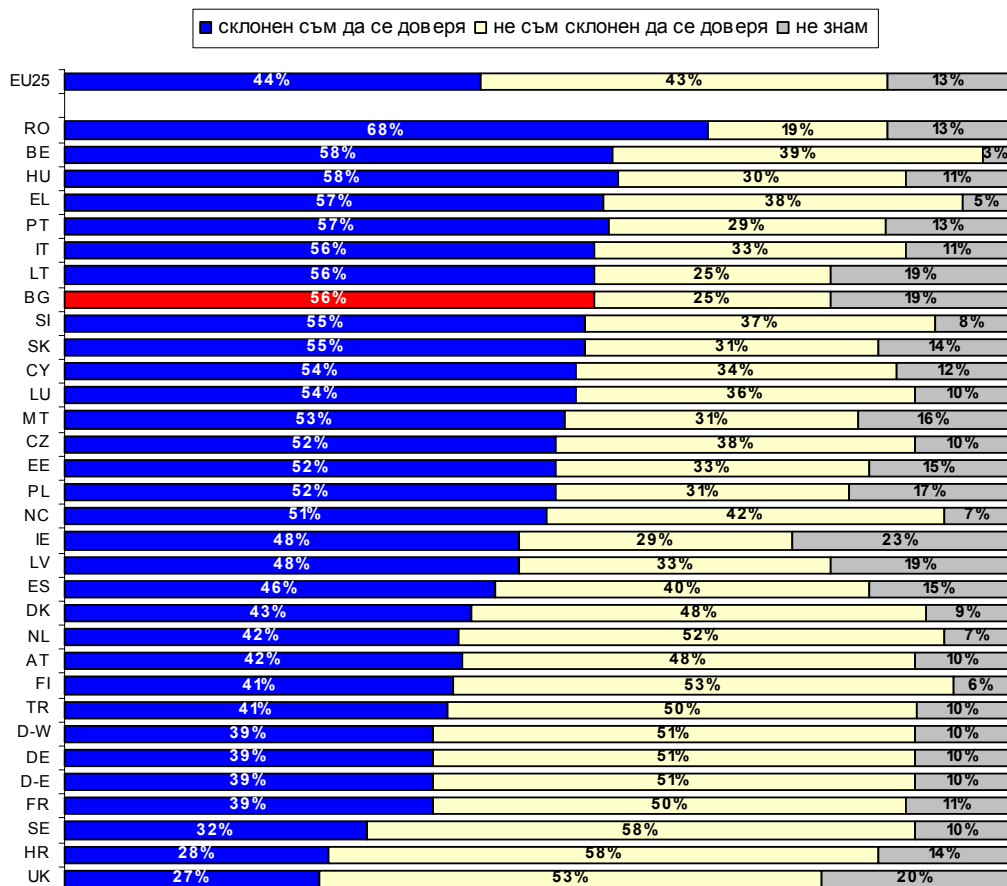
- Доверието на българите към Европейския съюз намалява, но остава по-силно, отколкото в ЕС и в страните-членки

За разлика от националните институции, Европейският съюз продължава да печели доверието на повече от половината граждани в България (56%) (-2 пункта). Една четвърт от анкетираните са на обратно мнение и техният дял е нараснал с 6 пункта за половин година.

Същата тенденция се наблюдава в много от държавите в и извън Европейския съюз. Най-силна криза на гражданско доверие в ЕС е регистрирана в Испания (-15 пункта), а във Франция 10% от положителните оценки са се трансформирали в негативизъм. В Холандия той е нараснал с 11 пункта, а доверието в ЕС е намаляло със 7 пункта.

Като цяло, доверието към ЕС в България е по-силно, отколкото в новите държави-членки и средното за Европейския съюз. От всички, гражданите в Румъния изразяват най-силно доверие към ЕС, а тенденциите към спад в навечерието на членството са още по-силно изразени, отколкото в България – доверието на румънците е намаляло с 6 пункта (- 2 в България), а недоверието е нараснало с 8 пункта (+ 6 в България)

A7 Доверие към Европейския съюз

- **Силен спад в доверието към институциите на ЕС**

Доверието към отделните институции на ЕС бележи силен спад в България, но запазва значително по-високи стойности, отколкото за съответните национални институции. Макар и да не показват реални знания относно Европейския парламент (вж. стр. 12-13), близо половината от българските граждани (46%) изразяват доверие към него, докато националният парламент печели доверието само на един от всеки десет анкетирувани (11%).

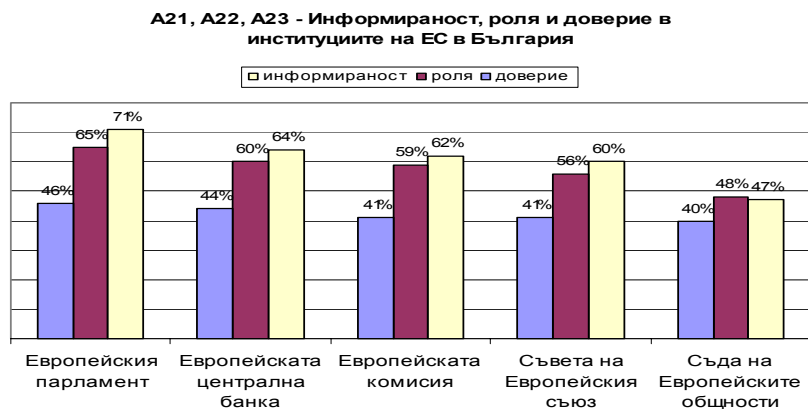
Отношението към основните институции на ЕС – Комисията, Парламентът, Съветът на министрите, Европейският съд и Европейската централна банка има близки стойности, които показват, че **по-малко от половината българи имат доверие в институциите на ЕС**. Най-силно е намаляло доверието към Съда на европейските общности (-13 пункта), а в значителна степен и това към Европейския парламент (-11 пункта) и Европейската комисия (-9 пункта).

Това съответства на общата тенденция в ЕС, която показва значим спад в доверието на гражданите към двете основни институции – Европейската комисия (-6 пункта) (46%) и Европейския парламент (-5 пункта) (52%).

Анализът на данните показва още, че **колкото по-голяма е информираността на гражданите за всяка отделна институция и колкото по-висока е оценката им за нейната роля в Европейския съюз, толкова по-силно е доверието към нея**. Резултатите за България се съотнасят предимно в порядъка 65-60-40. Около 65% е информираността на българските граждани за отделните институции, около 60% се оценява като важна нейната роля и около 40% е изразеното доверие. По-ниски са стойностите единствено за Съда на европейските общности.

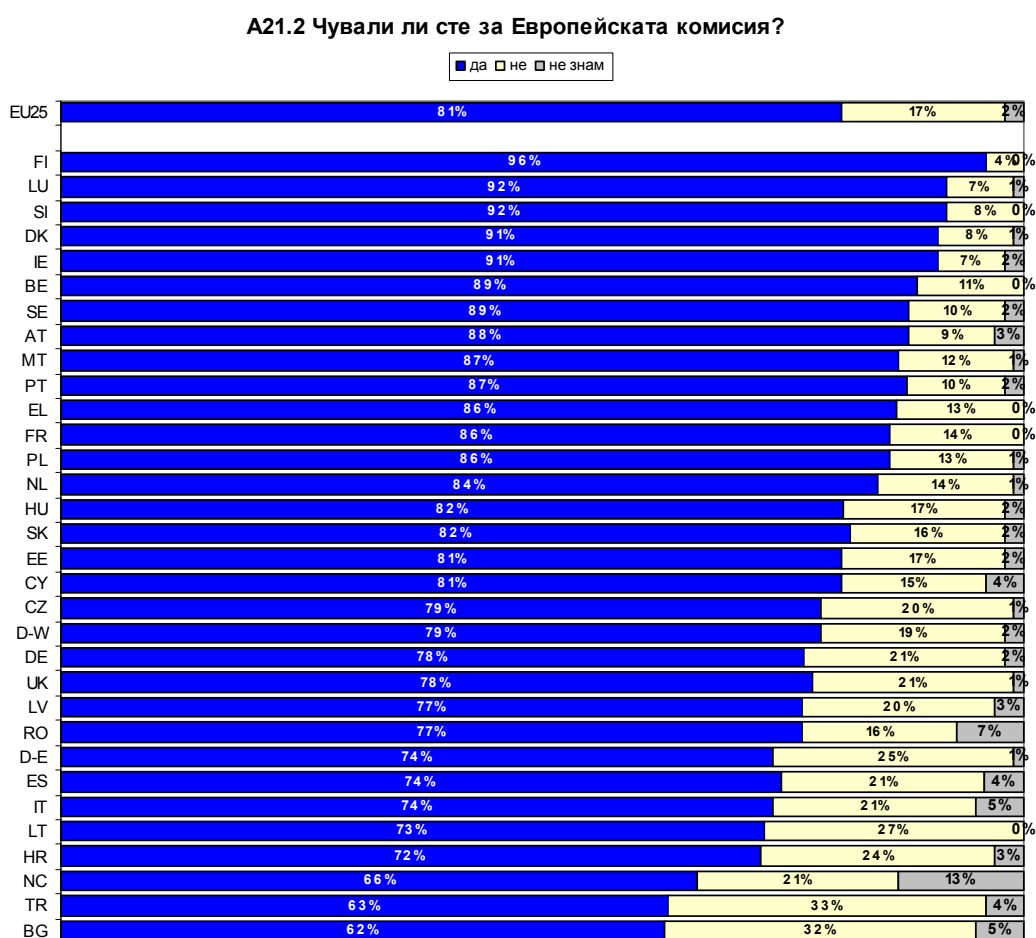
Една от специфичните особености за България, която установи предишният Евробарометър, се наблюдава в още по-изразена форма и сега – популярността на Европейската централна банка е придобила нова и още по-голяма тежест спрямо Европейската комисия.

Фиг. 25

Сравненията в международен план показват, че българите продължават да бъдат по-слабо информирани за Европейската комисия, отколкото гражданите в останалите страни. (19 пункта разлика спрямо средното равнище на информираност в ЕС25). На това се дължи навярно и наличието на най-много въздържащи се в България (38%)¹⁴ при оценката на ролята ѝ в Европейския съюз, което води до спад на доверието в нейните решения отнасящи се до евроинтеграцията на страната (- 4 пункта)¹⁵.

Фиг. 26

За разлика от засиленото недоверие към Комисията и Парламента в страните-членки, в Румъния отношението към институциите на ЕС бележи нов подем. Така например, оценката за положителната роля на Европейската централна банка достига ръст от 27 пункта (66%). Расте и доверието към двете най-важни институции на ЕС, което в навечерието на членството споделят две трети от населението на страната – 68% имат доверие в Парламента (+3), а 63% - в Европейската комисия (+4 пункта). Разликата с България достига 20 пункта относно Парламента и 22 пункта относно Европейската комисия.

¹⁴ В-с 22 А за всяка от европейските институции, моля кажете дали според Вас тя играе или не важна роля в живота на Европейския съюз?

¹⁵ В-с 23 И за всяка от тях, моля, кажете, склонни ли сте или не сте склонни да им се доверите?

Втора част: “Климат” на общественото мнение в България

Евробарометър изследва мнението на гражданите за евроинтеграцията, Европейския съюз и неговите институции в контекста на общата им удовлетвореност от живота. Като всеки барометър, който предсказва какво ще бъде времето през утрешния и следващите дни, Евробарометрите дават възможност да се измерят промените на общественото мнение в ключови моменти за европейската интеграция. Настоящото изследване показва как мисли българинът през пролетта на 2005 г., какви са неговите грижи и очаквания относно предстоящата и следващите пет години.

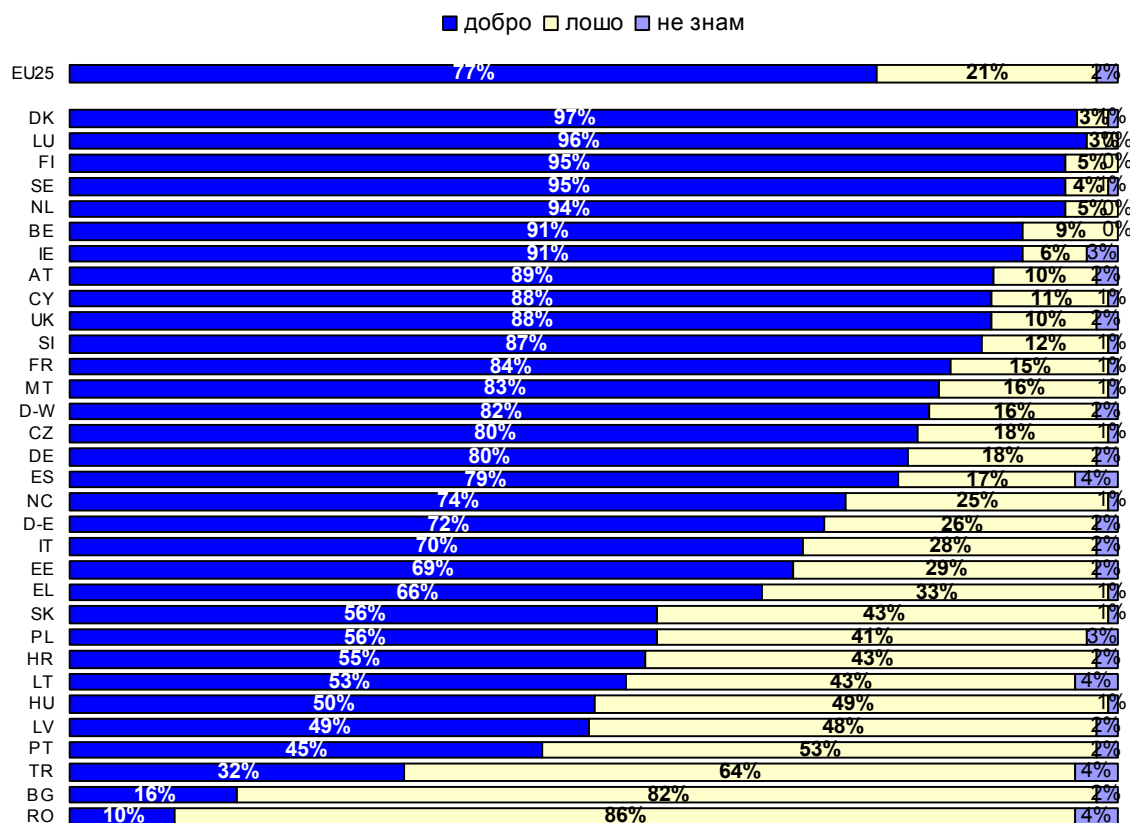
1. Лична удовлетвореност от живота

- Песимизмът относно качеството на живота се засилва

От всички анкетирани държави единствено румънците оценяват като по-лошо от българите качеството на живота, който водят.

Фиг. 27

D1.6 Как бихте оценили настоящата ситуация във всяка от следните области? качеството на живота ви

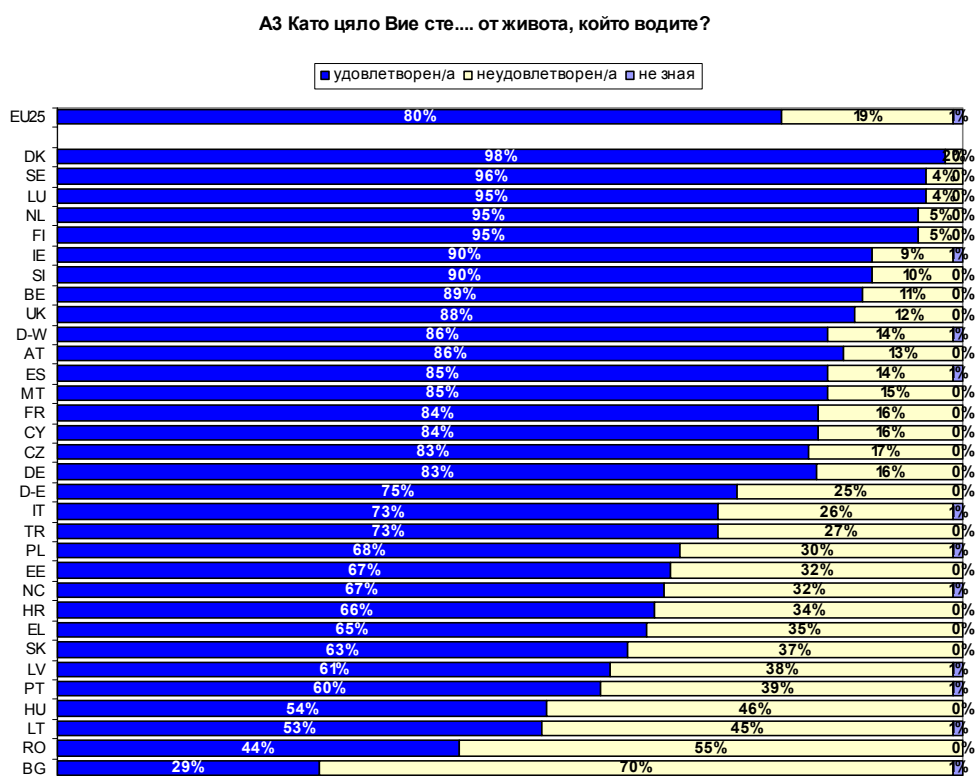
Всеки осем от десет анкетирани в България и всеки седем от 10 румънски граждани считат, че финансовото им състояние е “лошо” или “много лошо”. Една трета от българите смятат, че финансово са много зле, докато в Румъния на подобно мнение са малко повече от една пета от анкетираните. В новите държави-членки общественото мнение е раздвоено, а в ЕС15 всеки седем от десет анкетирани считат, че финансовото им състояние е добро.

При подобна самооценка, не е изненадващ фактът, че от всички анкетирани държави единствено в България и в Румъния преобладава обща неудовлетвореност от живота. Както и преди шест месеца, българите са най-недоволни от начина, по който живеят (70%), и този песимизъм се засилва (+4%). Същият ръст на неудовлетвореност има и в Румъния, но там процентът на недоволните е значително по-малък (55%), отколкото в България.

Картината в България е огледална на тази в страните-членки. В ЕС25 всеобщата удовлетвореност от живота се запазва и дори нараства (+2%). В Дания процентът на тези, които са много доволни от това как живеят е достигнал 98% (+2 пункта). По-голямо е удовлетворението от живота и в някои от новите държави-членки, като Латвия (+6 пункта), Унгария и Чехия (+5 пункта), Словакия (+4 пункта). В други, като Кипър (-5 пункта), Естония, Полша и Малта (-3 пункта) намалява, но почти всеки седем от десет анкетирани граждани в ЕС 10 са доволни от това как живеят днес.

Данните за Франция и Холандия показват, че отрицателният вот на референдумите няма общо с удовлетворението от живота, след като за период от шест месеца 3% повече от французите и 2% повече от холандците твърдят, че са доволни от начина, по който живеят.

Фиг. 28

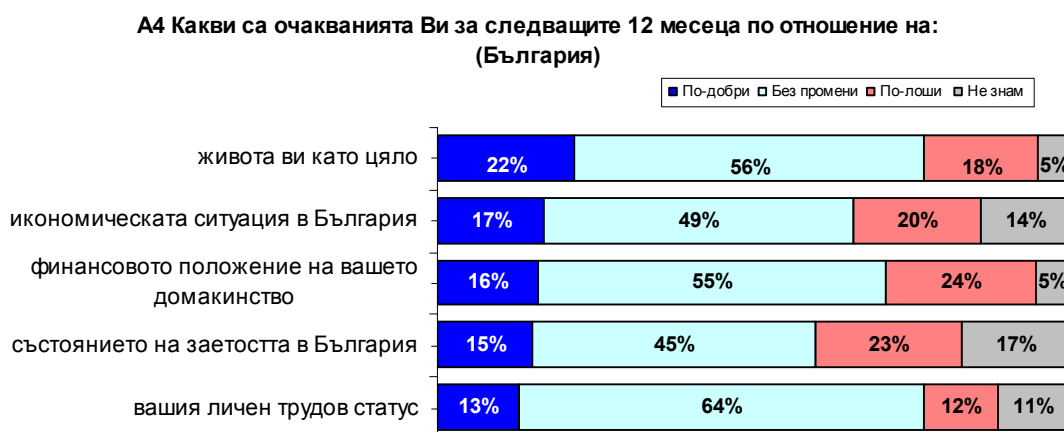

Независимо от изразеното всеобщо недоволство от живота днес, българите, които считат, че в сравнение с предишните пет години състоянието им се е влошило, са с 3% по-малко, отколкото през есента. Тази положителна тенденция е все още недостатъчна, за да промени общата преобладаваща оценка (44%), че животът, който водят днес гражданите на България, е по-лош, отколкото преди пет години.

■ Слаб оптимизъм относно предстоящата година

Данните от настоящия Евробарометър показват, че българите не могат да бъдат оптимисти, но мислят малко по-положително относно предстоящата година, отколкото преди шест месеца: намалял е с 2 пункта дялът на тези, които са на мнение, че след година ще живеят още по-лошо, отколкото сега (18%). Намалял е с 1 % и дялът на оптимистите, за сметка на силно изразената тенденция в мисленето (+7 пункта), че следващите дванайсет месеца няма да доведат до цялостни промени в живота на българите.

Фиг.29

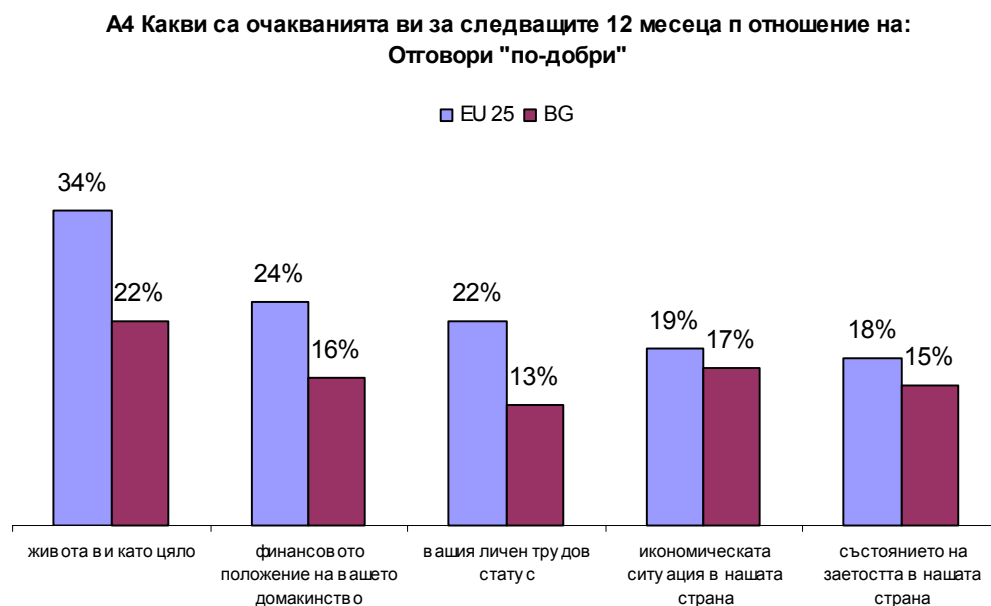

И в ЕС, и в България, поне половината от анкетираните не очакват промяна в стандарта на живота си в краткосрочен план. Докато запазването на статуквото за гражданите на ЕС (51%) означава перспектива за лична удовлетвореност, за българите (56%) тази перспектива е с обратен знак.

Гражданите на ЕС 15 продължават да бъдат по-големи оптимисти относно личното си благосъстояние, докато в ЕС 10 и в България анкетираните възлагат повече надежди за подобряване на икономическия и социален “климат” в страната, отколкото на личния си финансов и трудов статус.

Фиг. 30

Демографският анализ на данните показва, че няма разлика в мненията на мъжете и жените, както в оценката им за качеството на живота, така и в очакванията им относно предстоящата година. Най-песимистично настроени са пенсионерите (9%) и хората с най-ниско образование (5%). Колкото по-голям е броят на членовете на възраст над 15 г. в домакинството, толкова по-оптимистични са нагласите.

2. Най-важните проблеми за страната

- **Безработицата и икономическата ситуация продължават да бъдат загриженост, и за българите, и за гражданите на ЕС**

Запитани кои са двата най-важни проблема, пред които е изправена тяхната страна в момента¹⁶, и в България, и в ЕС, гражданите изразяват най-силна загриженост относно безработицата и икономическата ситуация.

Фиг. 31

Безработицата днес предизвиква по-малко тревога сред българите, отколкото през есента (-3 пункта), но загрижеността от нея в България (57%) остава почти толкова голяма, колкото и в новите държави-членки (63%), както и в страните от еврозоната (55%). На въпроса как оценяват сегашното състояние на трудовата заетост в своята страна¹⁷, всеки девет от десет българи изразяват мнение, че то е «лошо» или «много лошо», но в някои от страните-членки така мислят много повече от анкетираните. В източната част на Германия например, това са заявили 99 % от участниците в изследването.

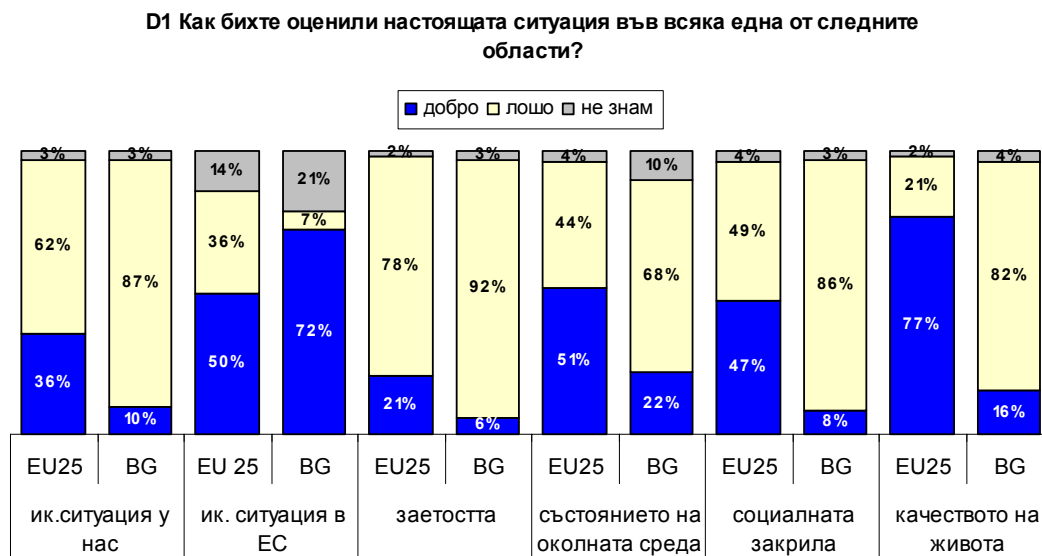
Докато **икономическата ситуация** в страните-членки на ЕС не представлява по-голям проблем за гражданите отколкото преди, в България 4% повече от анкетираните (39%) са посочили, че тя е най-важният проблем за страната днес.

¹⁶ A26 – Според вас кои са двата най-важни проблем, пред които е изправена България в момента?

¹⁷ D1- Как бихте оценили настоящата ситуация във всяка от следните области?

Както в ЕС, така и в България, гражданите оценяват като лошо икономическото състояние на своята страна¹⁸. Българите обаче са по-оптимистични в оценката си за европейската икономика. Половината от гражданите на страните-членки и 72 % от анкетираните българи считат, че европейската икономика се намира в добро или много добро състояние, докато само една трета в ЕС25 и един от десет анкетирани в България е на същото мнение относно националната икономика.

Фиг. 32

Само в Словакия (87%) и в Полша (86%) има повече анкетирани, които считат, че **социалната закрила** в тяхната страна е по-скоро лоша или много лоша, отколкото в България. Процентът на българските граждани, които са на мнение, че социалната система боледува, са толкова, колкото и в Полша, но там 11% твърдят, че ситуацията е добра, докато в България тези, които споделят подобно мнение са 8%.

Поне половината от гражданите в ЕС15 (53%) считат, че **състоянието на околната среда** в техните държави е добро или много добро, а в новите-държави членки същият брой анкетирани (52%) са на мнение, че тя е по-скоро в лошо или в много лошо състояние. В България и Румъния общественото мнение е близко до това в 10-те нови членки на ЕС: 68 % от гражданите и в България, и в северната ѝ съседка считат, че околната среда е като цяло в лошо състояние. По-лоша оценка за ситуацията в своята страна дават само унгарците (80%, при средно 44 % за ЕС25).

Докато опазването на околната среда се счита за най-малкия проблем на страната днес, (вж. Фиг. 31) това е една от областите, в които според българските граждани ЕС има най-положително влияние за решаване на проблемите, пред които е изправена България (вж. Фиг. 34).

¹⁸ Idem

3. Ролята на ЕС за решаването им

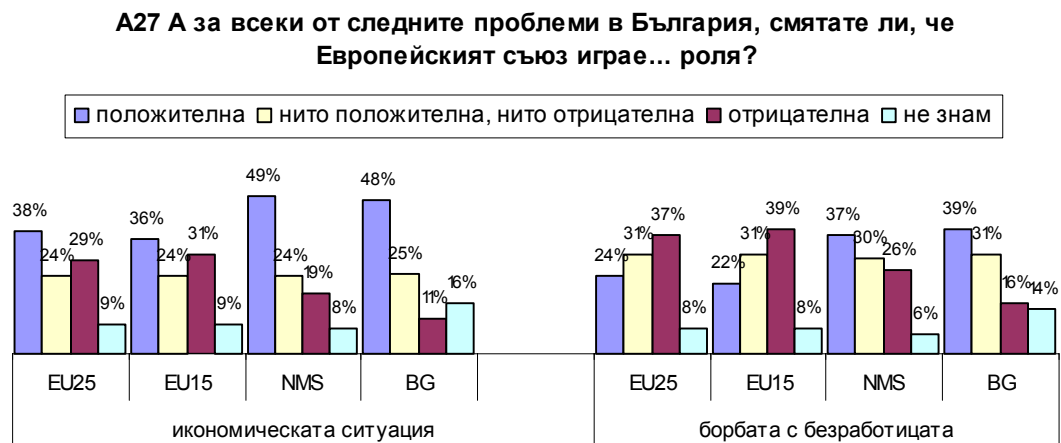
- Запазва се убеждението, че ЕС играе положителна роля за решаването на проблемите, пред които е изправена България

Относно ролята на ЕС в борбата с **безработицата** сред българите и сред гражданите на ЕС 10 преобладават положителните мнения. През последните шест месеца обаче тези положителни нагласи са намалели с по 1 пункт както в България, така и в страните от ЕС, за да отстъпят позиции на отрицателни становища, особено в България (+ 3 пункта). Негативизмът в 15-те държави от Западна Европа е доминиращ и определя общата за ЕС нагласа, че ролята на ЕС за справянето с безработицата е по-скоро отрицателна (37%).

Близо половината от българските граждани (48 %) твърдят, че Европейският съюз влияе положително на **икономическата ситуация**, макар и през последната половин година делът им да е намалял с 1 пункт за сметка на неутралните позиции. Тенденцията към неутралност е характерна и за общественото мнение в страните-членки (+2 пункта).

Следващата графика показва, че по въпроса за ролята на ЕС относно най-важните проблеми за страната, гражданите в България мислят така, както в новите държави-членки.

Фиг. 33

Ентусиазмът относно положителната роля на ЕС във всички области е леко охладен, за разлика от есента – средно с около 2 пункта във всяка отделна област. Като най-важна се счита ролята на ЕС в борбата с тероризма, престъпността и отбраната на страната (вж фиг. 31). За сравнение, поне шест от всеки десет анкетирани българи (64 %) твърдят, че биха се чувствували по-сигурни, ако страната им е членка на Европейския съюз¹⁹.

В социалната сфера: образование, транспортна политика, здравеопазване, пенсионна политика, се запазва неутралната позиция относно ролята на ЕС. Тя е най-силно изразена (45 %) в мненията относно жилищната политика.

Що се отнася до финансовата област, като покачването на цените и инфлацията, преобладаващата отрицателна оценка се запазва, а лекият спад в положителните нагласи за ролята на ЕС както в България, така и в ЕС25 (-1 пункт), се балансира чрез засилване на неутралните позиции (+2 пункта). Нарастват с 2 пункта и опасенията относно отрицателната роля на ЕС за повишаването на цените и инфлацията, както и по отношение на данъците (+1 пункт).

Фиг. 34

¹⁹ A14b.1 – Бихте ли казали с кое от следните твърдения сте склонни да се съгласите и с кое – не: имам усещането, че бих имал по-голяма сигурност, ако България беше член на ЕС

По принцип, за българите продължава да бъде по-трудно, отколкото за гражданите в други страни, да си дадат ясна сметка доколко ЕС може и наистина въздейства за решаването на проблемите в обществената сфера. Делът на колебаещите се остава значително най-голям при отговорите на почти всички въпроси, освен на тези, които се отнасят до сигурността и външната политика.

Тенденцията към изясняване на мненията, която регистрира настоящия Евробарометър, показва, че се засилват преди всичко неутралните позиции относно ролята на ЕС при решаването на най-важните проблеми за страната. Те обхващат повечето области, с изключение на борбата с безработицата, покачването на цените/инфлацията, и имиграцията, за които нарастват отрицателните оценки, както и борбата с престъпността и обществения транспорт, където промяната е положителна.

В бъдеще може да се очаква, че изясняването на позициите относно ролята на ЕС в социално-икономическата сфера, където общественото мнение остава неопределено и/или нееднозначно, ще определя до голяма степен отношението към евроинтеграцията на страната.

4. Подкрепа за реформите

Решаването на проблемите и членството в ЕС са свързани с реформи, които изискват не само подкрепа, но и непосредствено участие от гражданското общество. С това 63-то издание Евробарометър измерва за първи път какво означава понятието “реформи” за гражданите не само в България, но и в останалите държави от ЕС.

- **Идеята за реформи се възприема положително от всеки втори гражданин в България**

Без да се произнасят конкретно относно съдържанието или резултатите от дадени реформи, всеки шест от 10 анкетирани в ЕС (59%) и 52 % от българите изразяват положително отношение към понятието «реформи». За една трета от българските граждани и за по-малка част от анкетираните в ЕС (29%) то предизвиква отрицателни асоциации²⁰.

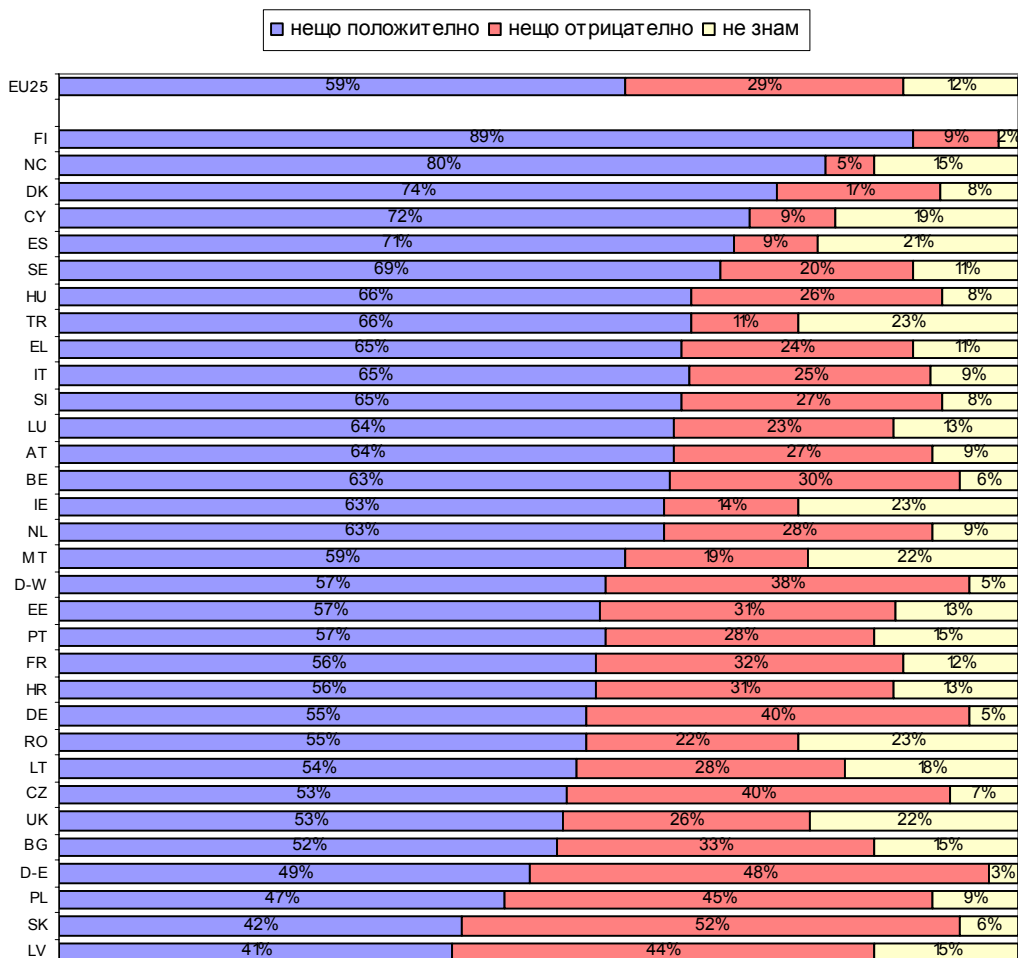
Заслужава да се отбележи фактът, че ЕС 15, и особено скандинавските държави, които се характеризират с корпоративно общество, са водещи и сред страните с най-много принципни привърженици на реформите – Финландия (89%), Дания (74%), Швеция (69%) (вж фиг. 35). На преден план излиза също и фактът, че в двете части на Кипър, както и в Турция, има особено силен ентузиазъм за реформи, а в някои от страните от Централна и Източна Европа, които доскоро се наричаха «икономики на прехода», общественото мнение изразява умора от тях. В Словакия например, за повече от половината граждани понятието «реформи» е натоварено с отрицателен смисъл, а в Полша, Латвия и в Източна Германия положително настроени са по-малко от половината граждани. В Румъния има по-голяма готовност за реформи сред широката общественост, отколкото в България, главно поради това, че негативизмът е значително по-малък (22%), отколкото сред българите (33%).

---

²⁰ A36.10 За всяко от следните понятия бихте ли ми казали дали свързвате термина с нещо много положително, нещо по-скоро положително, нещо по-скоро отрицателно или нещо много отрицателно?

Фиг. 35

A36.10 Какво означава понятието "реформи"

Изводът, който се налага за България е, че въпросът за реформите, които изисква процесът на евроинтеграцията, може да се пре-експонира, ако терминът се повтаря като мантра, без се комуникира съдържанието на реформите за конкретните социални групи и особено за представителите на свободните професии, по-ниско образованите, жителите на селски райони и малки населени места, както и за пенсионерите. Точно сред тях понятието «реформи» е натоварено повече с отрицателен, отколкото с положителен смисъл.

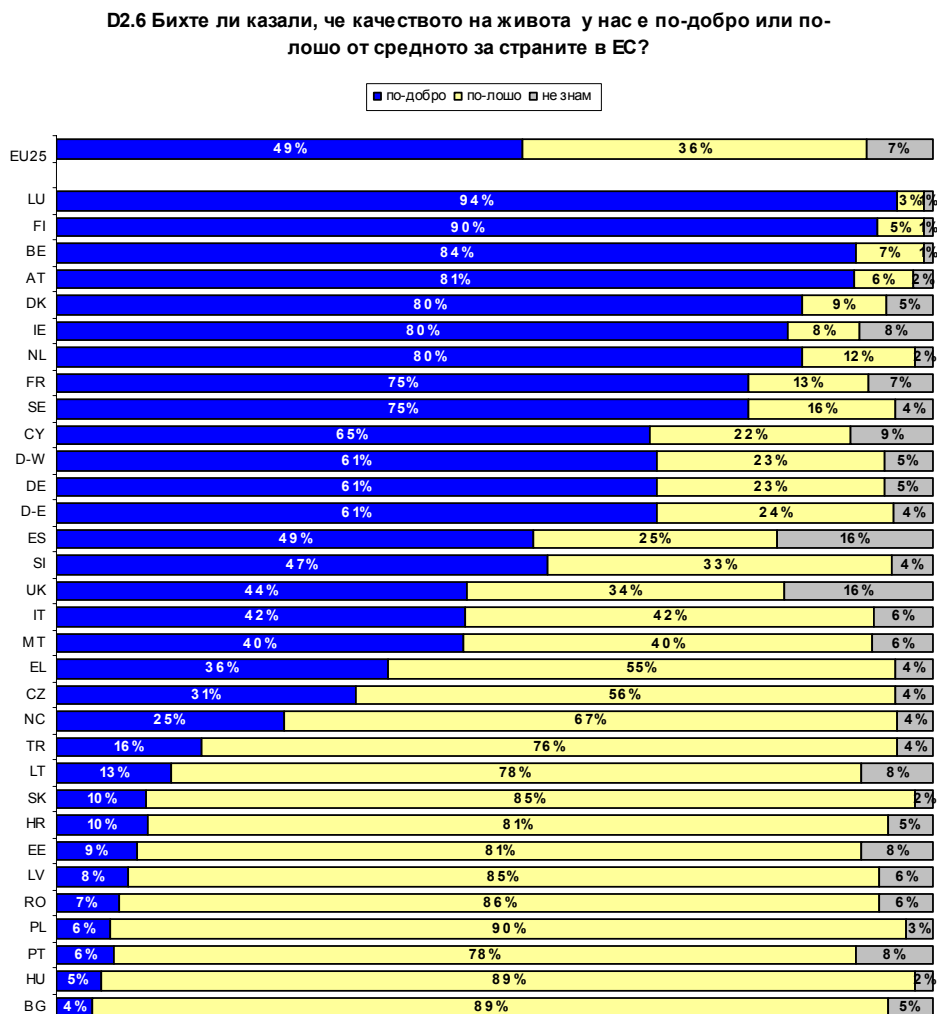
5. Стил на живота в България и в Европейския съюз

5.1. Общо възприемане

Евробарометър изследва мнението на гражданите за равнището на живота в Европейския съюз, в съпоставителен план с това в техните страни и извън Стария континент.

На въпроса дали считат, че положението в България е по-добро или по-лошо от средното за Европейския съюз, 2% от анкетираните дават положителен отговор относно българската икономика, 3% относно състоянието на заетостта и 4% относно социалната закрила, 6% считат опазването на околната среда в България за по-добро, отколкото в страните от ЕС, една пета дават предимство на българската образователна система, а в най-малка степен от всички страни – 4% от българите считат качеството на живота в своята страна за по-добро от средното в ЕС.

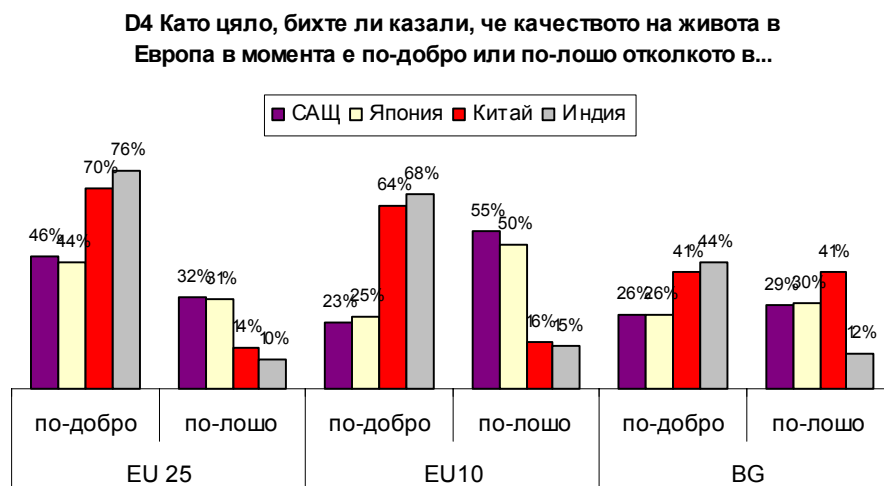
Фиг. 36

Сравненията с качеството на живота в страните извън Европа показват значителна колебливост или по-скоро резервираност в мненията, ако се съди по по-ниските стойности на отговорите в сравнение с новите държави-членки и ЕС25.

Като цяло, по-малко от половината граждани на ЕС25 намират качеството на живота в Европа за по-добро от това в САЩ и в Япония, докато в новите държави-членки повече от половината анкетирани изразяват предпочитания към САЩ, и още толкова – към Япония. Българските оценки относно САЩ и Япония са твърде скромни и твърде сходни, а относно Китай положителните и отрицателни оценки имат еднакви стойности (41%) и показват, че общественото мнение е раздвоено.

Фиг. 37

Липсата на ясна позиция относно качеството на живота в Европа и в страните извън Европа потвърждава индиректно, че погледът на българите е отправен главно към Стария континент и към Европейския съюз.

5.2. Иму̀ществено състояние

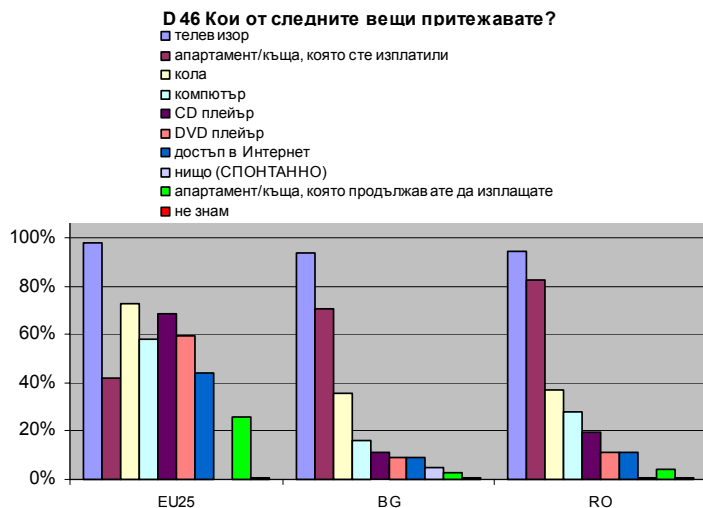
Евробарометър изследва за първи път доколко начина, по който живеят гражданите в ЕС и извън него съответства на модела на съвременното информационно общество.

- **Новите технологии навлизат твърде бавно в българския дом**

Повече от 15 години след началото на прехода, собствеността на средния български гражданин продължава да възпроизвежда типичния за затвореното общество на социализма модел: телевизор (94%), жилище (74%), кола (36%). Едва един от всеки десет българи може да си позволи да притежава CD (11%) и DVD плейър (9%) – най-малко от всички анкетирани в международното изследване. С компютър са оборудвани домовете на 15% от анкетираните българи (срещу 58% в ЕС25), но само 9% имат домашен достъп до Интернет (срещу 44% в ЕС25). От всички, единствено Турция е по-назад от България по този показател, който е един от важните структурни индикатори за развитието на информационното общество в ЕС.

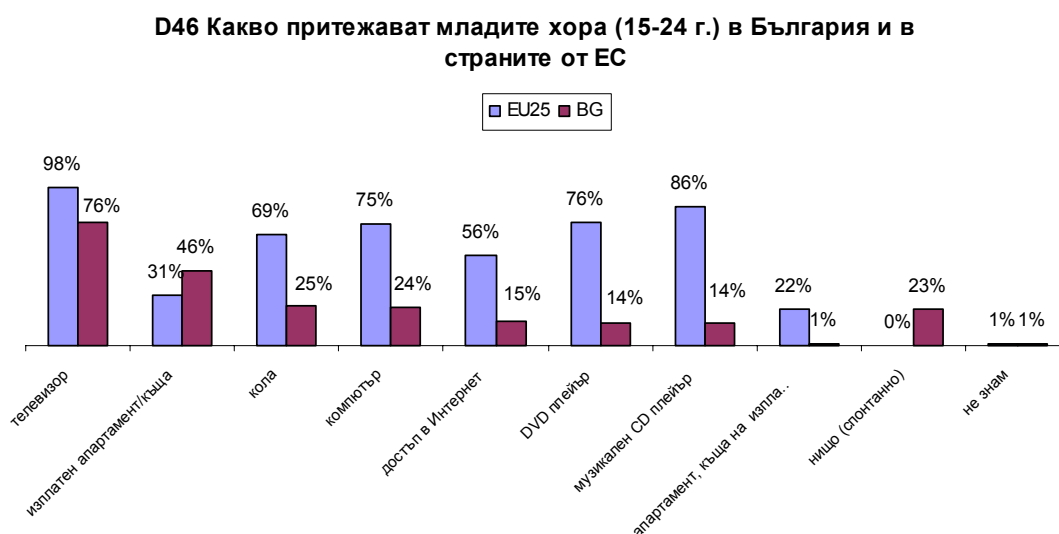
Това показва, че в България е още трудно да се говори за наличието на средна класа. Подобна, но сравнително по-добра е ситуацията в Румъния и в някои от новите държави-членки, като Литва и Латвия, а от ЕС15 – в Португалия.

Фиг. 38

Картината сред младите хора на възраст 15-24 г. е по-оптимистична, отколкото средната за страната. Тези, които притежават компютър, са с 9% повече, а достъп в Интернет – с 6% над средното. Сравнени с възможностите на младежите в страните от ЕС, тези резултати обаче показват значимо изоставане.

Фиг. 39

Като цяло, в ЕС15 гражданите с домашен достъп до Интернет (48%) и тези, които притежават DVD (66%) са два пъти повече, отколкото в новите държави-членки, където достъп до Интернет в дома си имат 25% от анкетираните, а притежателите на DVD плейър са 31%.

Изоставането в тази област, и особено в България, ограничава информационните канали, възможностите за развитие на младежта и рискува да върне отново, по икономически причини, типичния модел за едно по-затворено общество.

6.3. Свободно време

- Преобладаващата част от българите се лишават от почивка и ваканция

Типично за България, за новите държави-членки и за страните на прехода е, че преобладаващата част от гражданите не излизат във ваканция. В България това заявяват всеки четири от десет анкетирани, докато в някои от другите страни, като Унгария (57%) и Турция (57%) например, това е характерно за над половината от населението. Лишаването от ваканция е особено типично за балтийските държави - Естония (54%), Латвия (51%), Литва (46%), а също и за Хърватия (47%). Като се има предвид равнището на средната покупателна способност в тези страни²¹, става ясно, че не икономическите, а други фактори диктуват избора на този стил. Гражданите, които нямат време за ваканция в ЕС10 (40%) са два пъти повече, отколкото в ЕС15 (20%).

Страните от северната и от южната част на континента също показват различия в подхода към свободното време и годишната почивка. В северните държави на Европа гражданите се ориентират и/или имат право на по-дълъг период почивка през годината. В Дания и Швеция само 8% от гражданите се лишават от годишна почивка, в Холандия – 10%, докато в Гърция (21%), Испания (26%), Италия (19%) това е характерно за около една пета от анкетираниите, а в Португалия – за 43%.

В България 12% от гражданите почиват 2 седмици годишно, а още толкова твърдят, че годишно ваканцията, която ползват, е повече от месец. Последните са предимно студенти и мениджъри, докато групата на тези, които твърдят, че нямат почивка е хетерогенна. Това са предимно ниско образованите (75%), безработните (59%), хората на свободна професия (50%), живеещите в селските райони (63%), както и най-възрастните (57%).

---

²¹ Вж. Статистически годишник 2004 и други публикации на Евростат
www.europa.eu.int/comm/eurostat/

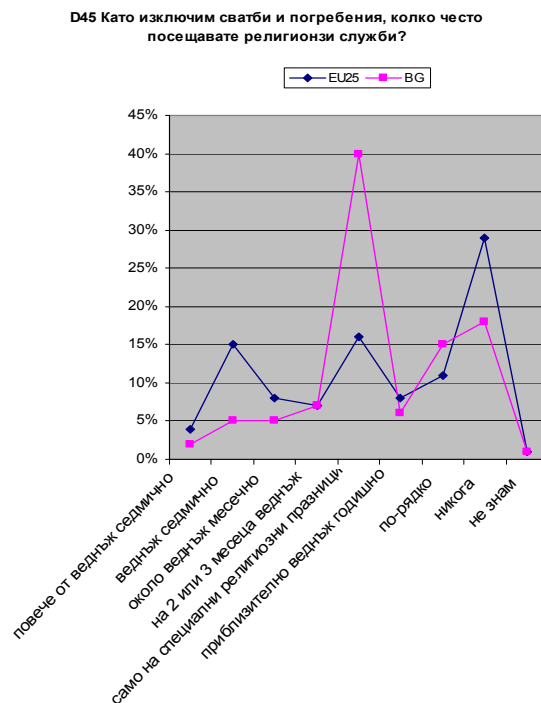
6.4. Участие в религиозния живот

- Преобладаващата част от българите не са активни участници в религиозния живот

На въпроса към кое вероизповедание се причисляват, българите възпроизвеждат в отговорите си до голяма степен резултатите от последното преброяване на населението през 2001 г.²²: 81% се самоопределят като православни християни, 11% като мюсюлмани, 2% като атеисти, още толкова като агностици и по 1% - протестанти, католици и други християни.

Що се отнася до участието им в религиозния живот, прави впечатление фактът, че в България (40%) и в останалите православно-християнски държави, като Гърция (36%), Кипър (34%) и Румъния (30%) има относително най-много граждани, които ходят на служба единствено по повод на специални празници. Тази тенденция дори се засилва – с 4 пункта в Гърция, с 2 пункта в Румъния и с 1 пункт в България, а в Кипър остава без промяна. Повече са и българите, които вече се включват в религиозния живот – намалял е с 3 пункта дялът на гражданите, които никога не посещават религиозна служба (18%). В останалите, предимно католически държави, средният дял на тези, които не посещават служба, остава значително по-голям (29%).

Фиг. 40

²² <http://www.nsi.bg/Census/Census.htm>

6.5. Знания на чужди езици

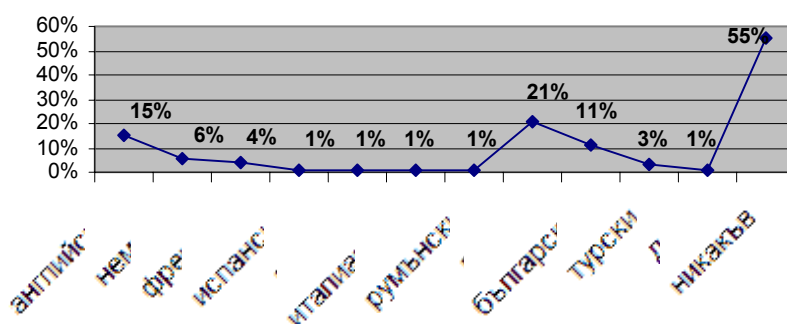
ЕС е известен с огромното си езиково разнообразие, а последното разширяване на Съюза, с което официалните езици на Общността станаха от 11 общо 20, изведе отново на преден план въпроса относно възможностите за междуличностна комуникация между отделните граждани. Самият метод на Евробарометър толерира езиковата интеграция с това, че дава възможност във всяка страна да бъдат анкетирани не само тези, които имат съответната националност, но и гражданите на всички държави-членки, които живеят на територията на тази страна и говорят нейния език достатъчно добре, за могат да проведат интервюто на него. След известна пауза²³, настоящото изследване е първото, което има за цел да анализира доколко и кои са чуждите езици, които се говорят в отделните страни.

- **За всеки втори българин е трудно, или невъзможно, да води разговор на чужд език**

За разлика от някои държави-членки, където живеят и работят много чужденци, българската извадка е почти хомогенна - 88 % заявяват, че матерният им език е български, 10 % - турски, 1% - друг, а 1% дори твърдят, че не знаят. Анализът на данните показва, че само една четвърт от българските граждани могат да водят разговор на някой от трите работни езика на Общността – английски, немски и френски. Знанията на други официални езици в ЕС са твърде ограничени, и като брой, и като дял на гражданите, които ги владеят. Като доминиращ чужд език в България се запазва руският. С 5% по-малко са тези, които говорят турски, а делът на гражданите, които могат да общуват на езиците на Общността е нараснал само с 2 пункта, разпределени между английския и френския.

Фиг. 41

D48e Кои езици, освен майчиния си, владеете достатъчно добре, за да можете да водите разговор?

²³ За ЕС15 – вж Евробарометър 55, пролет 2001 г., а за ЕС10 и останалите страни - Евробарометър за страните-кандидатки от 2003 г. www.europa.eu.int/comm/public_opinion/

Картината в България е твърде статична, за разлика от динамиката, с която се изучават чужди езици в другите страни. Интересът към английския и немския е повсеместен и е нараснал чувствително в почти всички анкетираните страни. В новите държави-членки знанията на работните езици в ЕС са балансирани – 26% говорят английски, 24% - френски и 21% - немски.

Прави впечатление засиленият интерес към езиците на съседните страни: близо една пета повече естонци говорят финландски, 10 % повече от шведите – норвежки, а в Малта - 10 % повече са говорещите италиански. Своеобразен бум в изучаването на чужди езици има в Естония, където освен финландски, за период от две години има 12% ръст на знанията по английски и 8% на тези по немски, а след уреждане на въпроса с руското малцинство, знаещите руски са с 9% повече. Членството в ЕС се оказва стимулиращ фактор относно знанията на чужди езици и в останалите присъединили се страни.

Езикът може да бъде не само стимул, но и чувствителна зона в процеса на евроинтеграцията. На въпроса дали се страхуват от това, че техният език ще се използва по-малко в резултат от евроинтеграцията,²⁴ половината от анкетираните в България отговарят, че в момента не се страхуват от това. Половин година по-рано така са мислили 4% повече от българите, а към момента делът на тези, които изразяват опасения (38%) е нараснал с 6 пункта и достигнал стойност по-висока от средната за ЕС25 (36%).

Това необичайно засилване на опасенията относно загубата на езиковата идентичност в ЕС е съизмеримо с настроените на гражданите, чийто матерен език е гръцкият - Гърция (55%, при ръст от 5 пункта) и Кипър (45%, ръст от 2 пункта), турският – в северната територия на Кипър (53%, ръст от 5 пункта) и Турция (62%, разлика с 1 пункт), както и в две от балтийските държави – Литва (47%, растеж с 3 пункта) и Естония (51%, с 1 пункт повече, отколкото през есента на 2004). В другите страни, където преди са регистрирани високи стойности на подобни опасения, тенденцията е обратна - те намаляват с 4 пункта средно за ЕС25. Силната загриженост относно ролята на българския език може да е също резултат от обстоятелството, че интервютата за Евробарометър в България са проведени в дните около Деня на българската просвета и култура 24 май.

---

²⁴В. А16.3 – Някои хора може да изпитват страхове относно изграждането на Европа, Европейския съюз. Това е списък на нещата, от които някои хора казват, че се страхуват. Моля, кажете за всяко едно, дали в настоящия момент вие лично се страхувате или не? – 3. Все по-малко и по-малко използване на нашия език

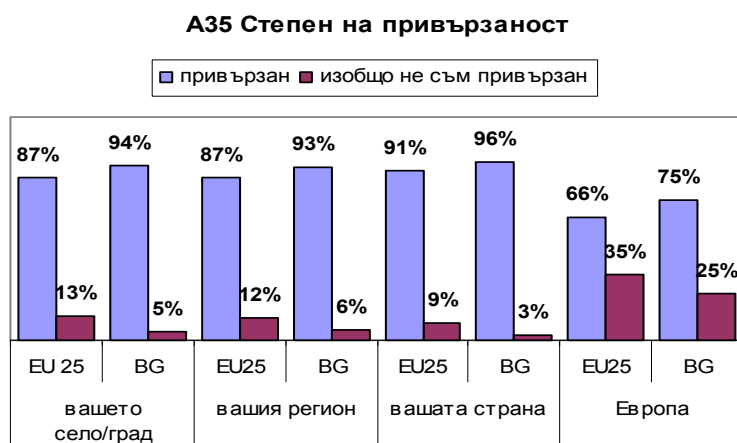
6.7. Териториална идентичност

- Засилва се българската привързаност към Европа

В резултат на активната дискусия за членството в ЕС, се наблюдава засилена привързаност на българите към Европа (+10 пункта) (75%). Тя постига стойности, по-високи от средните за ЕС25 (66%) и изпъква още по-ярко на фона на отрицателните тенденции в по-голямата част от останалите страни. За сравнение, привързаността към Европа в Хърватия, която е била съизмерима с тази в България през есента (HR-67%, BG-65%), сега е намаляла с 10 пункта (57%). В Румъния тенденцията е нагоре с 1 пункт (86%), а в Турция – с 3 пункта (30%).

Българите, които не се чувстват привързани към Европа (25%), са по-малко, отколкото гражданите на ЕС (35%). Все повече българи твърдят, че са “много привързани”²⁵ към Европа (+15 пункта), към страната си (+15 пункта) и към своя регион (+3 пункта). В същото време, привързаността към населеното място се запазва (-1 пункт разлика).

Фиг. 42

В демографско отношение се забелязва, че относно привързаността към Европа няма съществена разлика в мисленето между мъжете и жените, между различните възрастови групи, както и между населението в големите и малки градове. Фактор за различия се оказва по-скоро образователният, професионален и социален статус на анкетираните, както и политическата им принадлежност. Значително по-привързани към Европа са високообразованите (84%), управленските кадри (85%), служителите (81%), както и живеещите в многочленни домакинства (80%). Привържениците на леви партии са по-малко привързани към Европа (71%), отколкото гражданите, подкрепящи центристски и десни партии (79%).

²⁵ Въпрос A35 – Хората могат в различна степен да се чувстват привързани към техния град или село, техния регион, страна или към Европа. Моля, кажете ми доколко привързан се чувствате към: а/ Вашето село/град, б/ Вашия регион, в/ България, г/Европа? Възможни отговори: много привързан, донякъде привързан, не много привързан, изобщо не съм привързан, не знам

Трета част: Поглед към бъдещето и към членството в ЕС

Евробарометър изследва как анкетираните виждат себе си, своята страна и Европейския съюз през следващите пет години, когато се очаква членството на България в ЕС да е вече реалност.

1. В личен план

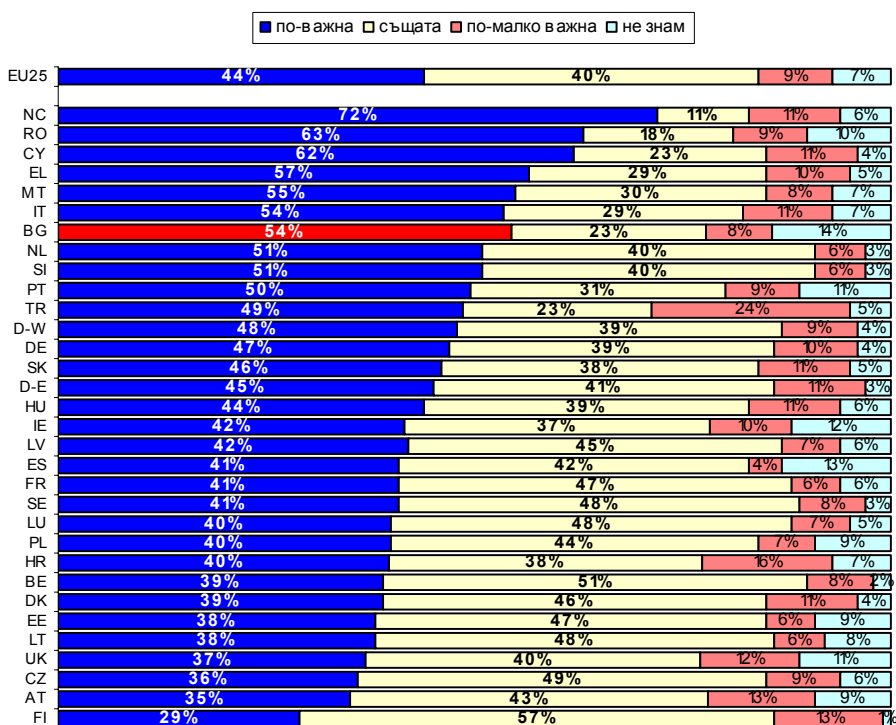
- По-важна и по-силно желана роля на ЕС във всекидневния живот на българина

Повече от половината анкетирани в България сега вярват, че ролята на Европейския съюз в личното им всекидневие през следващите пет години ще нараства. Техният дял е се е увеличил с 2 пункта. Делът на отрицателно настроените остава без промяна (8%), а колебанията са намалели с 6 пункта за сметка на тези, които заемат положителни и неутрални позиции.

Еднакво с българите мислят и над половината от гражданите в северната съседка на България, в част от новите държави-членки, както и в някои от страните, които получават най-много средства от Структурните фондове. Най-големи очаквания относно влиянието на ЕС в техния живот имат гражданите в северната територия на Кипър, като резултат от засиленото политическо и финансово съдействие на ЕС за обединяването на страната.

Фиг. 43

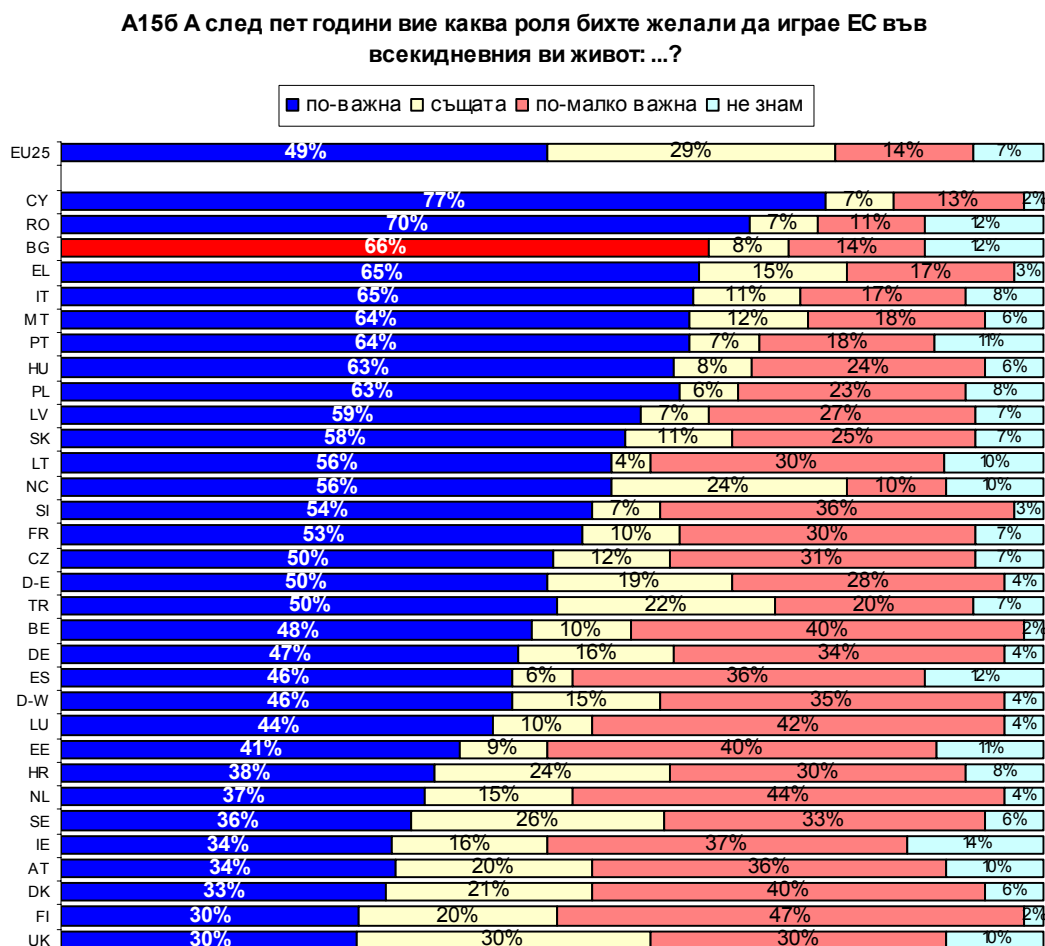
A15a Според вас, след пет години ЕС ще играе ли по-важна, по-малко важна или същата роля във всекидневния ви живот?

Когато въпросът е преформулиран така, че да отчита личните желания на гражданите²⁶, картината се променя и става ясно, че в България очакванията за повишената роля на ЕС изразяват положителни нагласи. Този извод се налага поради самия факт, че българите, които искат ЕС да играе по-голяма роля в техния живот, са значително повече (+12 пункта) и представляват две трети от всички анкетирани в страната. Това нарежда България сред държавите, чиито граждани са най-положително настроени към очакванията за въздействието на ЕС в техния всекидневен живот (15 пункта повече от средното за ЕС25).

За сравнение, най-слабо желание относно повишаване ролята на ЕС в техния живот изразяват гражданите на Великобритания, която е известна със своя евроскептицизъм (7 пункта разлика между желаната (30%) и очакваната (37%) роля на ЕС).

Фиг. 44

²⁶ В-с A156 А след пет години каква роля бихте желали да играе Европейският съюз във всекидневния ви живот: по-важна, по-малко важна или същата?

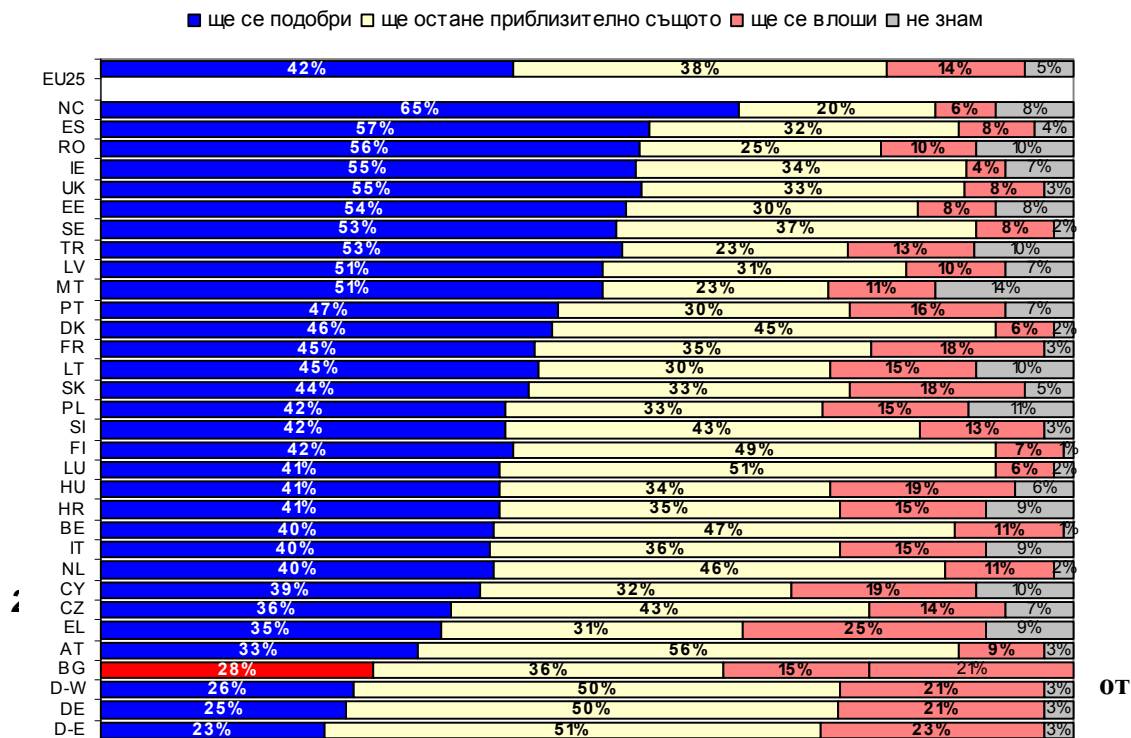
Значителната разлика между очакваната (54%) и желаната роля (66%) на ЕС във всекидневния живот на българите (12 пункта) може да се обясни с оптимистичните нагласи към предстоящото членство в ЕС и донякъде с факта, че голяма част от българите не очакват, или не могат да преценят (21%) дали начинът им на живот през следващите пет години ще се подобри.

Само в Германия, която преживява дълбока криза, очакванията относно бъдещите пет години са по-песимистични, отколкото в България. Сравненията с Румъния показват, че в навечерието на членството нейните граждани са сред най-оптимистично настроените във всички страни, докато в България преобладава песимизмът. Българите, които се надяват, че през следващите пет години ще живеят по-добре (28%) са два пъти по-малко от румънците, които споделят същите надежди (56%). Оптимистите, които вярват, че ситуацията им ще се промени, са намалели (- 4 пункта), за сметка на тези, които са на мнение, че техният (неудовлетворителен) начин на живот ще остане без промени (+4 пункта).

Не бива да се подминава фактът, че от всички анкетирани от Евробарометър, именно в България делът на колебаещите се да отговорят е най-голям, като даже е нараснал с 1 пункт. На практика, всеки пети запитан българин не се ангажира, или не може да направи прогноза, за своя живот в една по-скоро средносрочна, отколкото дългосрочна перспектива.

Фиг. 45

A6 През следващите 5 години очаквате ли вашето лично положение да се подобри, да остане приблизително същото или да се влоши?

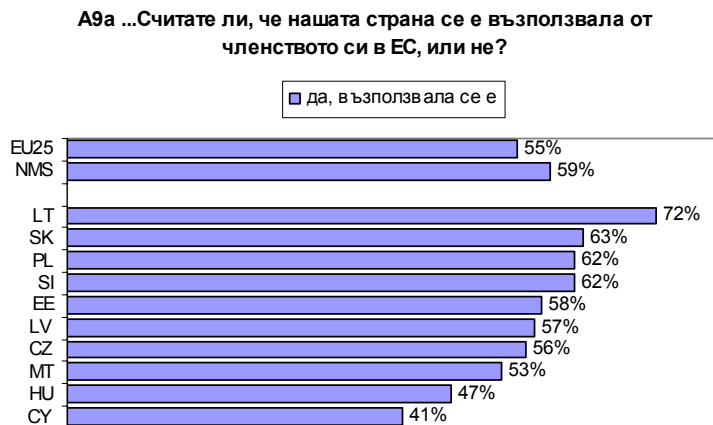
Настоящият Евробарометър показва, че оптимизмът на българите относно ползите, които страната може да извлече от членството²⁷, става по-умерен, но намалява с по-бавни темпове, отколкото в Румъния. Разликата между положително настроените и скептично мислещите е скъсена с 5 пункта, но остава значително голяма (46 пункта). Във всички държави извън Европейския съюз се наблюдава засилване на недоверието, че ще могат да се извлекат ползите от бъдещото членство, което става доминиращото настроение в Хърватия (53% “не”).

Фиг. 46

	EU25		BG		RO	
	пролет 2005	есен 2004	пролет 2005	есен 2004	пролет 2005	есен 2004
	ЕВ 63.4	ЕВ 62.0	ЕВ 63.4	ЕВ 62.0	ЕВ 63.4	ЕВ 62.0
да, би могла да се възползва	55	+2	62	-3	70	-6
не, не би могла да се възползва	33	-1	16	+2	13	+5
не знам	12	0	21	0	16	0

За страните от ЕС въпросът е формулиран така, че да отчита общественото мнение за вече реализирани ползи от членството им в Европейския съюз²⁸. Точно една година след петото разширяване на ЕС, резултатите от Евробарометър показват неоспоримата позиция на гражданите от десетте присъединили се държави, че членството в ЕС е от полза за техните страни, а стойностите на тази положителна оценка са съизмерими с българския оптимизъм (всеки шест от 10 анкетирани).

Фиг. 47

²⁷ В-с 9б Като вземете под внимание всички обстоятелства, считате ли, че България би могла да се възползва от членството си в Европейския съюз или не?

²⁸ В-с 9а Като вземете под внимание всички обстоятелства, считате ли, че [нашата] страна се е възползвала от членството си в Европейския съюз или не?

Демографският анализ сочи, че мнозинството от гражданите от всички социални групи, с изключение на най-ниско образованите (47%), са уверени във възможностите за реализиране на ползите за България от членството ѝ в ЕС. Този оптимизъм е по-малък от общия за страната (62%) сред жените, населението над 55 години, пенсионерите, безработните, едночленните домакинства и сред жителите на селските райони. По-умерените оптимисти са също ляво политически ориентирани и най-зле информирани за Европейския съюз²⁹.

Тези, които вярват, че България ще се възползва от потенциалните възможности на членството в ЕС са предимно мъже, младежите до 25 г., учащите и студентите, управленските кадри и служителите. Те живеят главно в големите градове, принадлежат най-вече към дясното политическо пространство и имат, според личната си самопреценка, силни лидерски качества. Те считат, че имат достатъчно, макар и не много познания за ЕС³⁰. Осем от всеки десет българи, които очакват страната им да се възползва от членството си в ЕС, имат положителна представа за Европейския съюз и доверие в него.

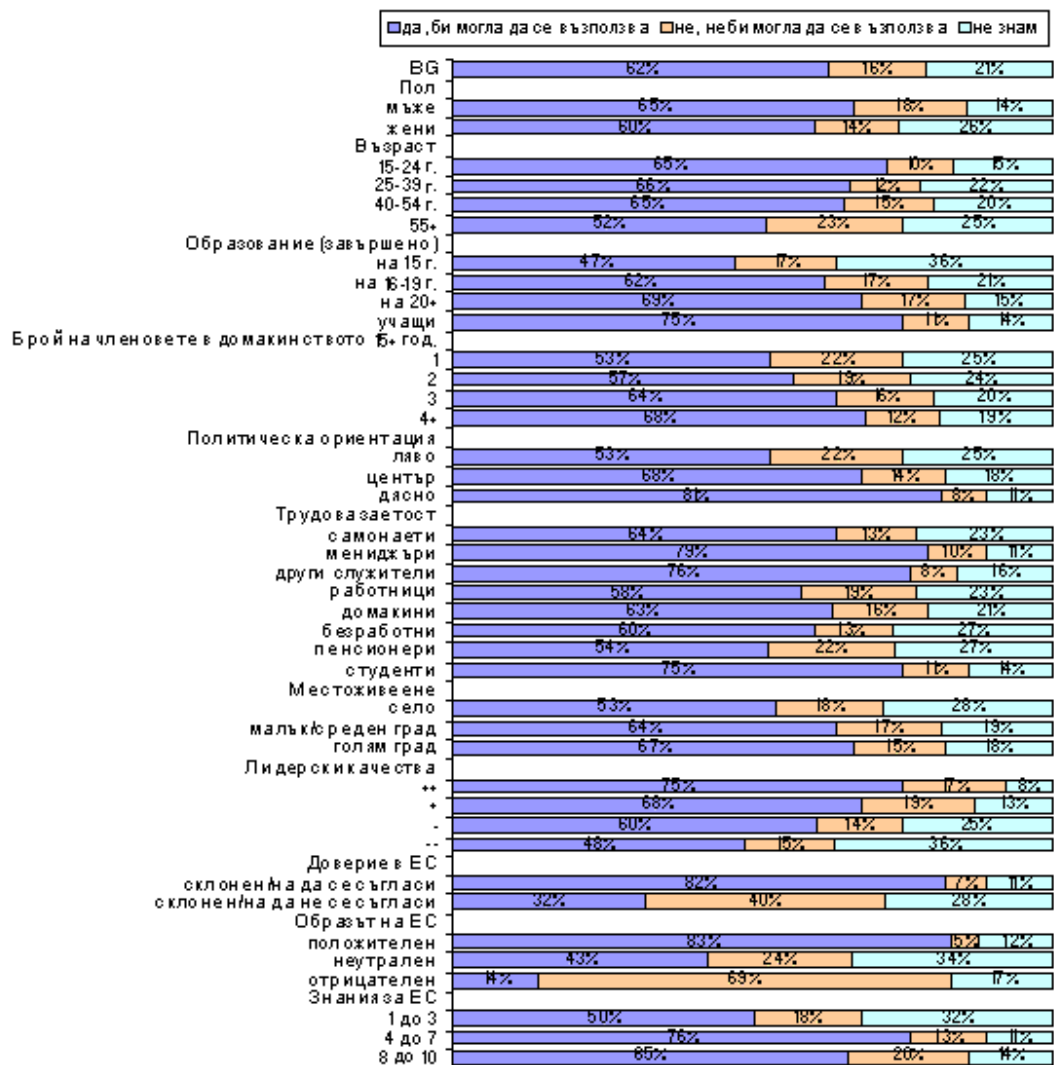
---

²⁹ вж. по скалата за самооценка от 1 до 10 техните знания са между 1 и 3, вж. стр. 12-13

³⁰ по скалата за самооценка от 1 до 10 техните знания са между 4 и 7, вж. стр. 12-13

Фиг. 48

A9б ... считате ли, че България би могла да се възползва от членството си в ЕС или не?

- Голяма част от българите вярват, че страната им ще придобие повече влияние в ЕС

Най-малко четири от десет български граждани (45%) твърдят, че това ще е един от положителните ефекти на членството³¹, близо една трета (31%) са на противоположно мнение, а една четвърт от анкетираните (25%) се колебаят в своята позиция.

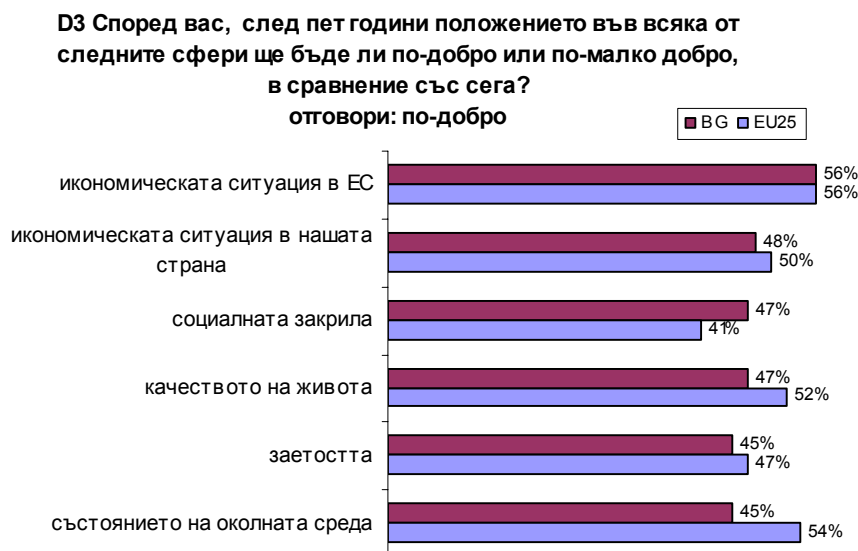
³¹ В-с 146 Бихте ли ми казали, моля, с кое от следните твърдения сте склонни да се съгласите и с кое не: България ще придобие по-голямо влияние в Европейския съюз

○ Оптимизъм относно социално-икономическата ситуация

Големите очаквания относно ползите от членството биха могли донякъде да обяснят засиления оптимизъм относно икономическата и социална ситуация в страната в една петгодишна перспектива. Близко половината от българите вярват, че те ще се подобрят, като в почти всички сфери този оптимизъм е съизмерим с настроенията сред гражданите на ЕС.

Двете области, в които има по-чувствителни разлики в мненията на гражданите в ЕС и в България, са социалната закрила и опазването на околната среда. Както показва анализът дотук, българите отдават голяма значимост на социалната тема, включително и когато мислят в перспектива. Оттук и по-високите стойности в българската оценка за подобряването на социалната закрила (+6 пункта). По същия начин, темата за околната среда, която присъства активно в обществения дебат в страните-членки, е източник на по-голям оптимизъм (+9 пункта) сред гражданите в ЕС, отколкото в България.

Фиг. 49

Макар и еднакъв с този на гражданите от страните-членки, българският оптимизъм има твърде ниски стартови позиции. Това показват значителните различия в оценките на гражданите в България и в ЕС относно икономическата и социална ситуация в момента.

Фиг. 50

Същите настроения има и в Румъния, където различията между оценките и очакванията са още по-големи.

3. За Европейския съюз

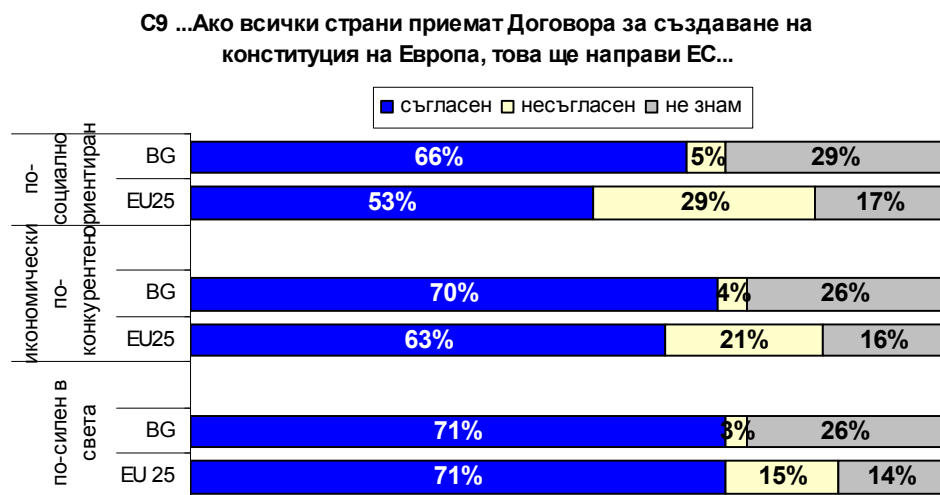
Настоящото изследване на Евробарометър търси мнението на гражданите относно най-важните въпроси за бъдещето на Европейския съюз, като Конституцията, еврото и най-новите политики на ЕС. Изследването ги “въвлича” също и в дебата за бюджета на ЕС и за стратегическата цел, която си е поставил Европейският съюз да стане най-конкурентноспособната икономика в света до края на това десетилетие.

3.1. “За” икономически блок или политически съюз?

Отрицателните референдуми във Франция и в Холандия възобновиха отново дебата за бъдещето на ЕС като политически съюз. Евробарометър изследва как гражданите в ЕС и в страните, които се стремят да станат негови членки, възприемат икономическите, политическите и социални цели, заложи в Договора за конституцията на Европейския съюз.

За анкетираните в страните-членки най-важното последствие от влизането на Конституцията ще бъде укрепването на международните позиции на ЕС. За българите е още трудно да направят ясен избор и сред тях надделяват, със същите както в ЕС, но много близки помежду си стойности, мненията за засилване на икономическата и на международната роля на ЕС.

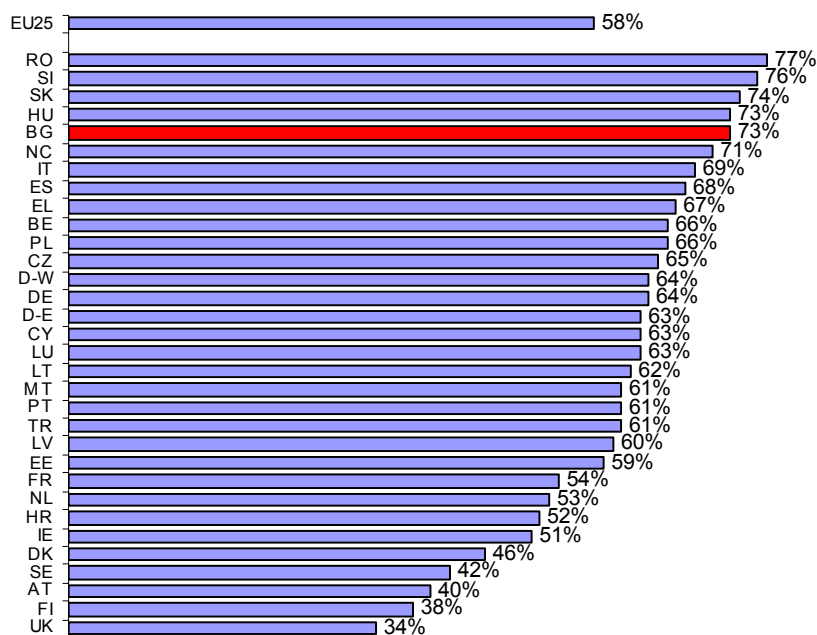
Фиг. 51

Това показва, че общественото мнение в България отдава по-голямо значение, отколкото гражданите в страните членки, на икономическите аспекти на евроинтеграцията, без обаче да ги разглежда като алтернатива на политическото сътрудничество и сближаване. България е една от страните, в които подкрепата за развитието към Европейски политически съюз е най-голяма.

Фиг. 52 –

**A11 Подкрепа за бъдещото развитие на
Европейския политически съюз**

Мненията на българите относно бъдещето на ЕС като политически съюз остават без никаква промяна за половин година и това би могло също да се тълкува като недостатъчно разбиране за съдържанието на понятието “Европейски политически съюз”.

Евробарометър изследва още какъв е смисълът, който влагат гражданите в чисто икономически понятия, като “предприятие”, “монопол”, “конкурентност”, “свободна търговия”, а също и “глобализация”. От другата страна на тази скала са термини като “социална сигурност”, “синдикат”, “обществени услуги”, “протекционизъм”.

Както в България, така и в ЕС, всички икономически термини, освен “монопол” се възприемат положително. Стойностите за България съвпадат почти изцяло със средните за ЕС25. По-високите стойности на положителните асоциации, свързани с понятието “предприятие” в България могат да се обяснят като резултат от икономическите реформи през последните 15 години, които насърчават по-активно частната инициатива.

Фиг. 53

	предприятие		конкурентност		свободна търговия		монопол	
	EU25	BG	EU25	BG	EU25	BG	EU25	BG
	EB	EB	EB	EB	EB	EB	EB	EB
	63.4	63.4	63.4	63.4	63.4	63.4	63.4	63.4
мн. положително	16	32	18	21	20	25	3	4
по-скоро положително	54	45	50	50	51	45	16	13
по-скоро отрицателно	16	11	18	13	16	14	41	46
мн. Отрицателно	3	1	4	3	4	3	28	17
не знам	10	10	9	14	10	12	13	20
положително	71	78	69	71	70	71	18	17
отрицателно	19	13	22	16	20	17	69	63

Асоциациите, които предизвикват социалните термини също показват голяма близост в мисленето на анкетираните в България и в ЕС. Социалната сигурност е значително по-актуална тема за българите в етапа на реформи, оттам и по-голямата степен на “много положителни” асоциации (16 пункта повече, отколкото в ЕС25).

Фиг. 54

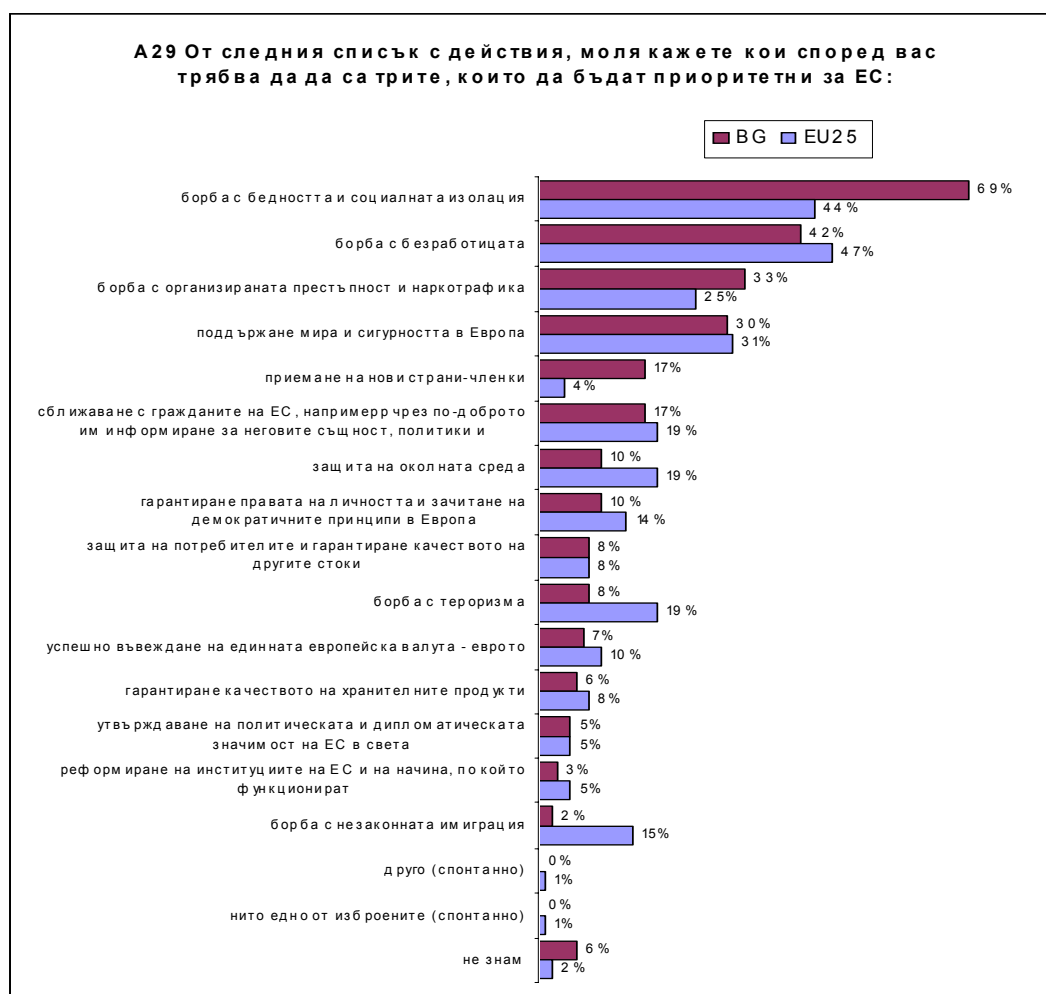
	обществени услуги		социална сигурност		синдикат	
	EU25	BG	EU25	BG	EU25	BG
	EB	EB	EB	EB	EB	EB
	63.4	63.4	63.4	63.4	63.4	63.4
мн. положително	15	22	29	47	13	15
по-скоро положително	48	48	43	34	44	37
по-скоро отрицателно	24	11	17	8	25	24
мн. Отрицателно	7	3	5	2	8	7
не знам	6	16	5	9	10	17
положително	62	70	72	82	57	52
отрицателно	31	14	22	10	33	31

Засилената българска чувствителност към социалните аспекти на евроинтеграцията се проявява най-силно в изразените мнения за това, кои трябва да бъдат трите най-важни приоритета на Европейския съюз.

Българите са почти единодушни, че това на първо място би трябвало да бъде борбата с бедността и със социалната изолация (69%). Това мнение споделят 10% повече от анкетираните в България, отколкото през есента, и 4% повече от гражданите на ЕС. Според тях, следващите два най-важни приоритета за ЕС също се отнасят до социалната сфера - борбата с безработицата, където оценките остават без промяна, и борбата с престъпността, чиято значимост е намаляла с 4 пункта.

С това българските оценки се доближават значително до тези в страните-членки, където гражданите считат, че трите най-важни задачи за ЕС би трябвало да бъдат борбата с безработицата, борбата с бедността и социалната изолация, както и укрепването на неговата международна позиция за поддържането на мира в света.

Фиг. 55

Данните от изследването показват, че засилените очаквания относно социалните аспекти на евроинтеграцията се открояват силно в развитието на общественото мнение, както в България, така и в страните от Европейския съюз.

Другата важна тенденция, която се откроява, е засиленото очакване от гражданите в ЕС и в България, за сближаване на Европейския съюз с неговите граждани, чрез предоставянето на повече информация за това какви са неговите политики, институции и как функционират те. Стойностите за България са по-ниски от тези в страните-членки, но самата тенденция е значително по-силно изразена.

Българските граждани отдават също по-голяма значимост, отколкото преди, на онези приоритети за Европейския съюз, които са непосредствено свързани с процеса на преговорите и с прилагането на законодателството на ЕС в България, като опазването на околната среда, гарантиране качеството на хранителните продукти и защитата на потребителите.

Фиг. 56

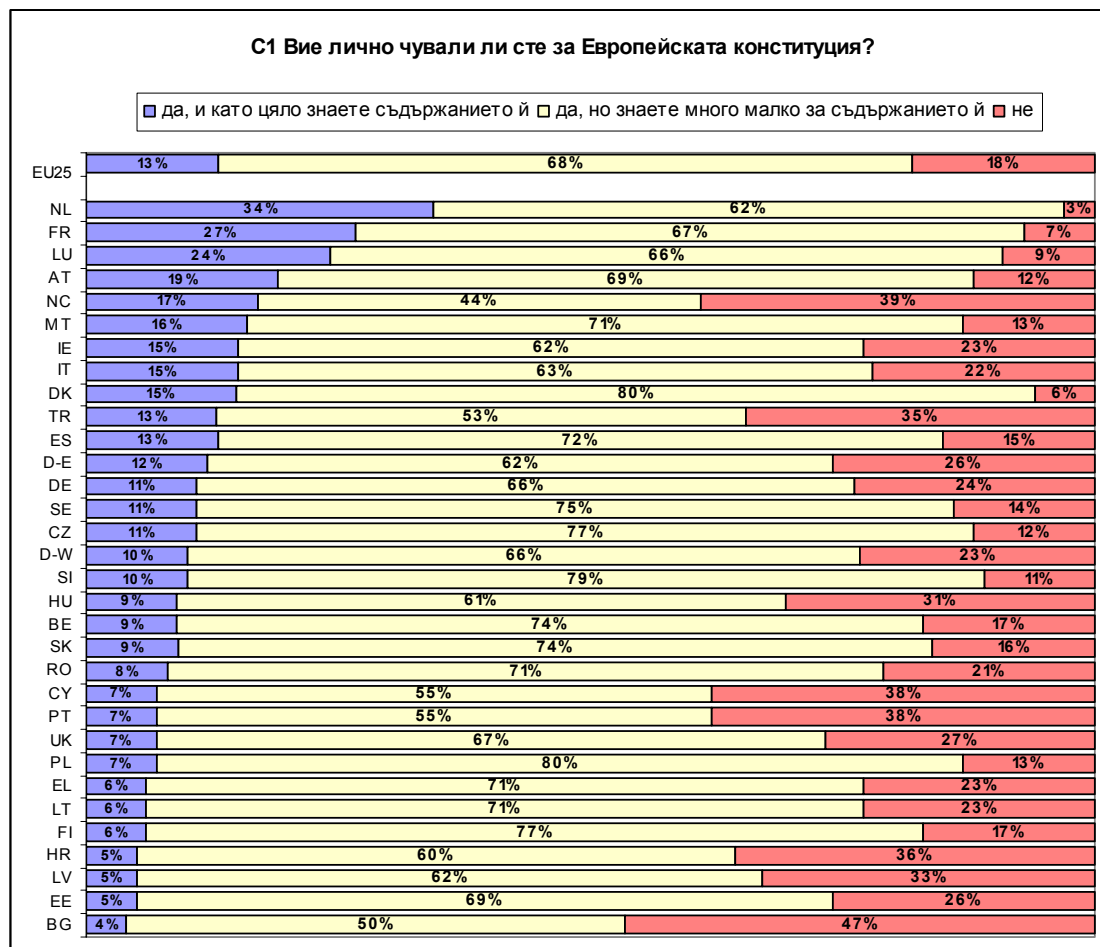
A29 От следния списък с действия, моля кажете кои според вас трябва да са трите от тях, които да са приоритетни за ЕС?				
	EU25		BG	
	EB 63.4	EB 62.0	EB 63.4	EB 62.0
приемане на нови страни-членки	4	-1	17	-3
сближаване на ЕС с гражданите на Европа, например, чрез по-доброто им информиране за неговата същност, политики и институции	19	+3	17	+6
успешно въвеждане на единната европейска валута - еврото	10	0	7	-2
борба с безработицата и социалната изолация	44	+4	69	+10
опазване на околната среда	19	0	10	+2
гарантиране качеството на хранителните продукти	8	0	6	+2
защита на потребителите и гарантиране качеството на другите стоки	8	+2	8	+2
борба с безработицата	47	+3	42	0
реформиране на институциите на ЕС и начина, по който те функционират	5	0	3	0
борба с организираната престъпност	25	-5	33	-4
утвърждаване на политическата и икономическата значимост на ЕС по света	5	-1	5	+2
поддържане на мира и сигурността в Европа	31	-3	30	+1
гарантиране правата на личността и зачитане на демократичните принципи в Европа	14	0	10	-1
борба с тероризма	19	-8	8	-7
борба с незаконната имиграция	15	0	2	0
друго (спонтанно)	1	0	0	0
ниито едно от изброените (спонтанно)	1	+1	0	-1
не знам	2	0	6	-2

3.2. Какво означава Европейската конституция за българските граждани

- Ентусиазирана, но неинформирана подкрепа за Европейската конституция

Поне шест от всеки десет анкетирани, и в България (64%), и в Европейския съюз (61%) подкрепят принципно идеята за Конституция на ЕС.³² Що се отнася до конкретния Договор за конституцията, който е предмет на широкия обществен дебат за бъдещето на ЕС, от всички държави, участвали в неговото изработване, именно в България гражданите най-малко го познават. Българските граждани, които твърдят, че познават Конституцията, са най-малко, а тези, които не са чували за нея – най-много от всички анкетирани в настоящия Евробарометър. Близко половината от българите (47%) изобщо не са чували за нея, а едва 4% твърдят, че знаят като цяло съдържанието ѝ. Останалите 50% твърдят, че са чували за Конституцията, но знаят много малко за нейното съдържание.

Фиг. 57

³² В-с А28.5 Какво е вашето мнение за всяко от следните съждения? За всяко от тях, моля кажете, дали сте “за” или “против” него: Конституция за Европейския съюз

Дори и най-младите, 15-24 годишните в България не са добре информирани за Конституцията. 48% от тях никога не са чували за нея, а 49% твърдят, че знаят много малко. Сред студентите тези, които са наясно със съдържанието на документа, са 5%, а 42% никога не са чували за нея. Тяхната (не)информираност не надхвърля, както би могло да се очаква, средното равнище за страната.

Този информационен дефицит поставя под сериозно съмнение изразените по-нататък мнения и оценки относно възможните причини за гражданска подкрепа или за отхвърляне на Конституцията от българските граждани.

Заслужава внимание фактът, че в двете страни на отрицателните референдуми, Холандия и Франция, има най-много граждани, които твърдят, че са запознати със съдържанието на Конституцията, а веднага след тях, с близки стойности, се нарежда и Люксембург, където референдумът успя с много малка разлика между положителния и отрицателния вот.

На въпроса доколко, въз основа на своите познания, гражданите считат, че могат да подкрепят Конституцията на ЕС³³, изразените български мнения (46%) са близки до средните за ЕС (48%). Те обаче трудно биха могли да издържат сравненията с близките по стойности положителни оценки на французите (46%) и на холандците (49%). Опозицията сред тях нараства най-силно от всички страни (FR – 27 пункта), (NL – 32 пункта) и достига най-високи абсолютни стойности, съответно от 44% и 43%. Средният ръст на отрицателните мнения за ЕС25 е 12 пункта, а гражданите, които ги изразяват, са 28% от всички анкетирани.

Случаят с България, който показва ниска информираност и висока подкрепа за Европейската конституция, не е изолиран. Той достига още по-крайни стойности в Румъния, където 71% от гражданите са чували за Конституцията, но я познават слабо. Това не пречи на близо всеки шест от десет анкетирани (58%), да заявят своята подкрепа за нея, с 10 пункта повече от средната за страните-членки. В България логично, половината от анкетираните (49%) се въздържат от оценка, поради липсата на информация.

От списъка с възможни аргументи в полза на Конституцията, включени във въпросника на Евробарометър, повече от половината българи избират на първо място този, който потвърждава ролята ѝ за продължаване на евроинтеграцията (55%). Макар и с по-ниски стойности (36%), този аргумент се оказва най-значим и за гражданите на страните-членки. Приоритетите и в двата списъка се подреждат почти по еднакъв начин, но българските мнения са значително по-силно изразени, т.е. с по-високи стойности.

Изборът направен от българите потвърждава, че:

- За тях Конституцията означава преди всичко засилване на евроинтеграцията и инструмент за управление на интеграцията на новите държави-членки

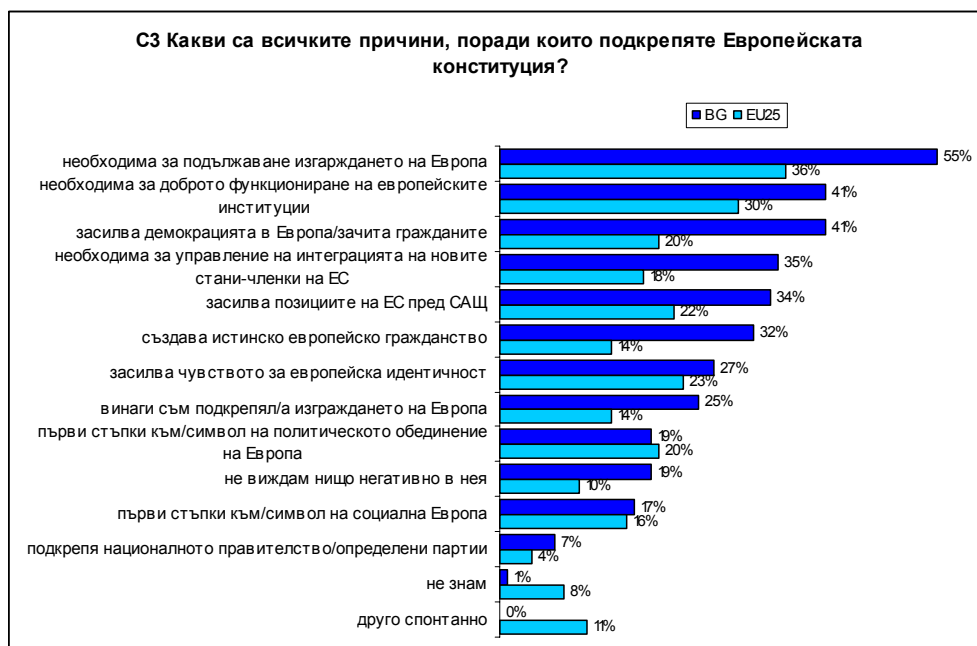
---

³³ В-с С2 От това, което знаете, бихте ли казали, че подкрепяте или че сте против Европейската конституция?

- В нея те виждат възможности за повече демокрация и за укрепване на институциите

Фиг. 58

Според българските оценки приемането на Конституцията ще направи функционирането на Европейския съюз почти в еднаква степен по-ефективно (70%) и по-демократично (69%)³⁴. За гражданите на ЕС Конституцията също означава почти в еднаква, но в малко по-малка степен, повече демокрация (64%) и по-ефективно управление (63%).

³⁴ Въпрос С8 За всяко от следните твърдения, моля кажете ми дали сте напълно съгласен, склонен да се съгласите, склонен сте да не се съгласите или сте напълно несъгласен. Ако всички страни-членки приемат Договора за създаването на конституция на Европейския съюз, това ще направи функционирането на ЕС .... 1. по-демократично 2. по-ефективно 3. по-прозрачно

Сред подбора на аргументите против подкрепата на Конституцията на първо място се нарежда страхът от загуба на националния суверенитет. Прави впечатление също, че поне четири от десет анкетирани в България изтъкват преди всичко липсата на информация и сложността на документа, което отново потвърждава необходимостта от стимулирането на дебата за Конституцията.

Последните два аргумента не важат за младежите, за които списъкът от отрицания е твърде къс. Те обаче изразяват в еднаква степен (42%) опасения, че страната може да загуби националния си суверенитет и че социалният проект на Конституцията е твърде скромен.

Фиг. 59

3.3. Подкрепа за общите политики на Европейския съюз

От анализа дотук вече стана ясно, че българите, анкетирани от Евробарометър, още нямат практически познания за общите политики на ЕС. Независимо от това, ключовите нови политики на ЕС получават широка обществена подкрепа в България.

- **По-силна, но явно неосъзната подкрепа за общите политики на ЕС, отколкото в страните-членки**

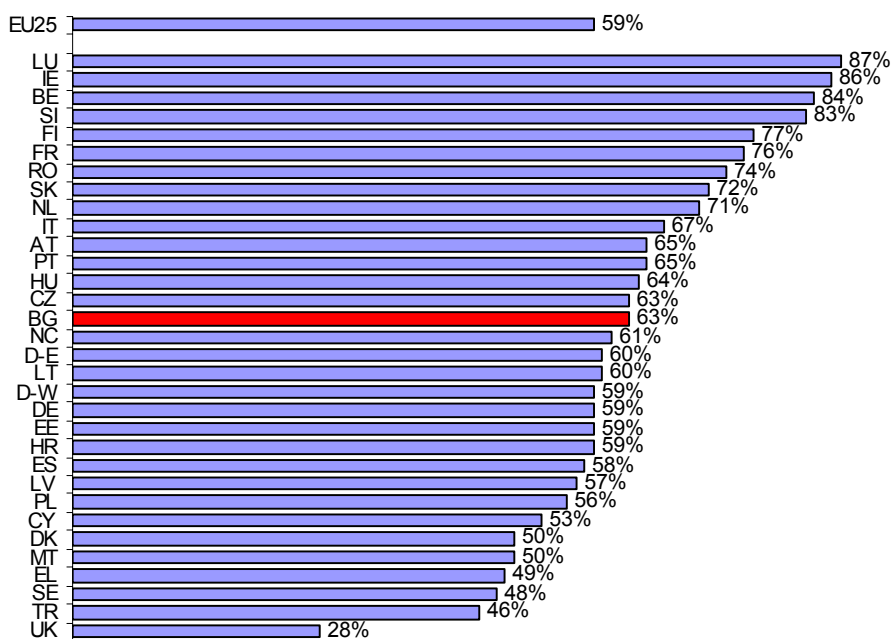
Европейският валутен съюз с обща парична единица - еврото, продължава да печели повече привърженици (+ 4%) и значително по-малко противници (-17%) в България, отколкото в страните от ЕС, макар една пета от интервюираните българи все още да нямат мнение. За последните шест месеца тази подкрепа е намаляла в еднаква степен (-4 пункта) и в България, и в страните-членки, а делът на опонентите се е увеличил с още толкова, но без да води до промени в значимостта на общите оценки.

В Румъния и в някои от новите държави-членки, които се подготвят за въвеждане на еврото, като Естония и Унгария, подкрепата за него нараства с 4 пункта, а в някои от страните от еврозоната, и по-специално в Гърция (-12%), Испания (-11%), Германия (-10%), се засилват отрицателните настроения.

Гражданите на трите държави извън еврозоната продължават да бъдат най-скептични относно общата валутна политика на ЕС, а песимизмът на анкетираните в Гърция достига стойности, близки до тези в Дания, Великобритания и Швеция.

Фиг. 60

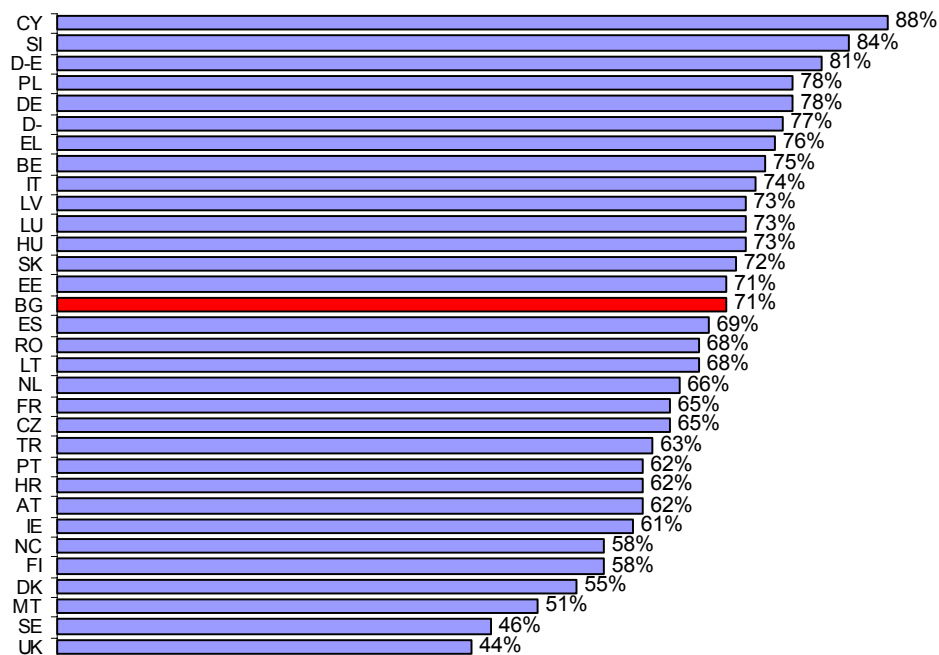
**A28.1 Подкрепа за Европейски паричен съюз с единна валута -
еврото**

Това се отнася и до общата външна политика на Европейския съюз. Подкрепата за нея е нараснала с още два пункта и достига най-високи стойности в страните извън ЕС. В Румъния (-7 пункта) и в Хърватия (-9 пункта) тенденцията е обратна, а общественото мнение в България е по-близко до това в новите-държави членки. Тяхната подкрепа (средно 75%) е по-голяма отколкото в петнайсетте държави (66%) и това до голяма степен би могло да се обясни с възможността, която виждат някои от тях, за определяне политиката на Съюза към съседни страни, с които имат традиционно близки отношения.

Фиг. 61

A28.2 Подкрепа за обща външна политика на страните-членки на ЕС към другите страни

От всички нови политики на ЕС, които изследва Евробарометър, най-висока обществена подкрепа в България получава общата политика за сигурност и отбрана (78%). Тя е еднаква с тази в Европейския съюз, където почти всеки осем от десет анкетирани са положително настроени (77%).

3.4. “За” или “против” увеличаване бюджета на Съюза

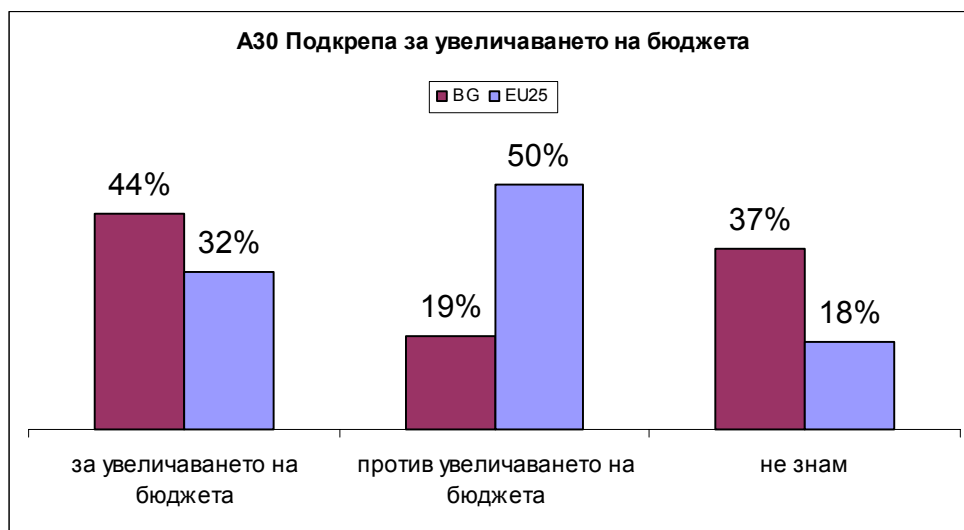
Анкетите за Евробарометър 63 съвпадат по време с дебата за новия бюджет на ЕС за периода до 2013 г. Резултатите от тях показват какво е мнението на гражданите в страните-членки, в присъединяващите се страни и в държавите-кандидатки относно бъдещите финансови ресурси на Съюза, които трябва да обезпечат прилагането на неговите общи политики, както и по-нататъшните разширявания на ЕС.

- **Голяма част от българите подкрепят увеличаването на бюджета на ЕС, но не знаят за какво се използва той**

Бюджетът на Европейския съюз е важен инструмент за засилване на евроинтеграцията и не е изненада, че голяма част от българските граждани подкрепят предложението на Европейската комисия да се увеличат собствените ресурси на ЕС след 2007 г., предвид самия факт, че и България също ще има достъп до тези средства след приемането ѝ в ЕС. Половината от гражданите на ЕС заемат обратното становище, а данните показват, че това се дължи до голяма степен на отрицателните настроения в ЕС15, и най-вече в скандинавските държави – Дания (73%), Финландия (69%), Швеция (67%), както и в Холандия (71%).

Въпросът е формулиран така, че да обвързва увеличаването на бюджета с политическите цели на Съюза³⁵, но това не води до различия между мненията на гражданите в или вън от еврозоната. Подкрепата в десетте нови държави-членки е значително по-голяма (+9 пункта) от тази в ЕС15, но с по-ниски стойности (39%), отколкото в България.

Фиг. 62

³⁵ В-с A30 С кое от следните две твърдения сте съгласен в по-голяма степен?

1. Предвид политическите цели на ЕС, той трябва да разполага с по-големи финансови средства
2. Политическите цели на ЕС не оправдават повишаването на бюджета на Съюза
3. Не знам

Значителна част от анкетираните българи (37%) нямат мнение дали бюджетът на ЕС трябва да се увеличи, а тестът заложен в един от въпросите³⁶ показва, че българите, както и гражданите на ЕС, не са достатъчно наясно за какво точно се използват най-голяма част от средствата на Европейския съюз.

Делът на българите, които не се наемат да отговорят на такъв въпрос, е намалял значително в сравнение с есента (11 пункта), но все още преобладават мненията, че най-голяма част от средствата на ЕС се изразходват за външна политика и помощи за страните извън Съюза.³⁷ Земеделieto (Общата селскостопанска политика) и регионалните помощи (Структурните фондове и Фондът за сближаване), за които се заделят общо около 80% от европейския бюджет, се споменават в по-голяма част от отговорите (+2 пункта), но все още най-рядко, в сравнение с другите посочени области.

Фиг. 63

**A31 За какво от следните неща мислите, че се изразходва най-много от Европейския бюджет?
Средно за България**

³⁶ Въпрос A31 За кое от следните неща мислите, че се изразходва най-много от европейския бюджет?

³⁷ Програмите Фар, ИСПА и САПАРД, от които се ползва България, са част от тази външна политика

В страните-членки гражданите продължават да бъдат, малко повече отколкото преди (+1 пункт), в плен на заблудата, че най-голяма част от средствата на ЕС се харчат за администрация. Тази тенденция, макар и още слабо, започва да се засилва, и то в еднаква степен, както в десетте нови държави-членки на ЕС, така и в България (+2 пункта).

Фиг. 64

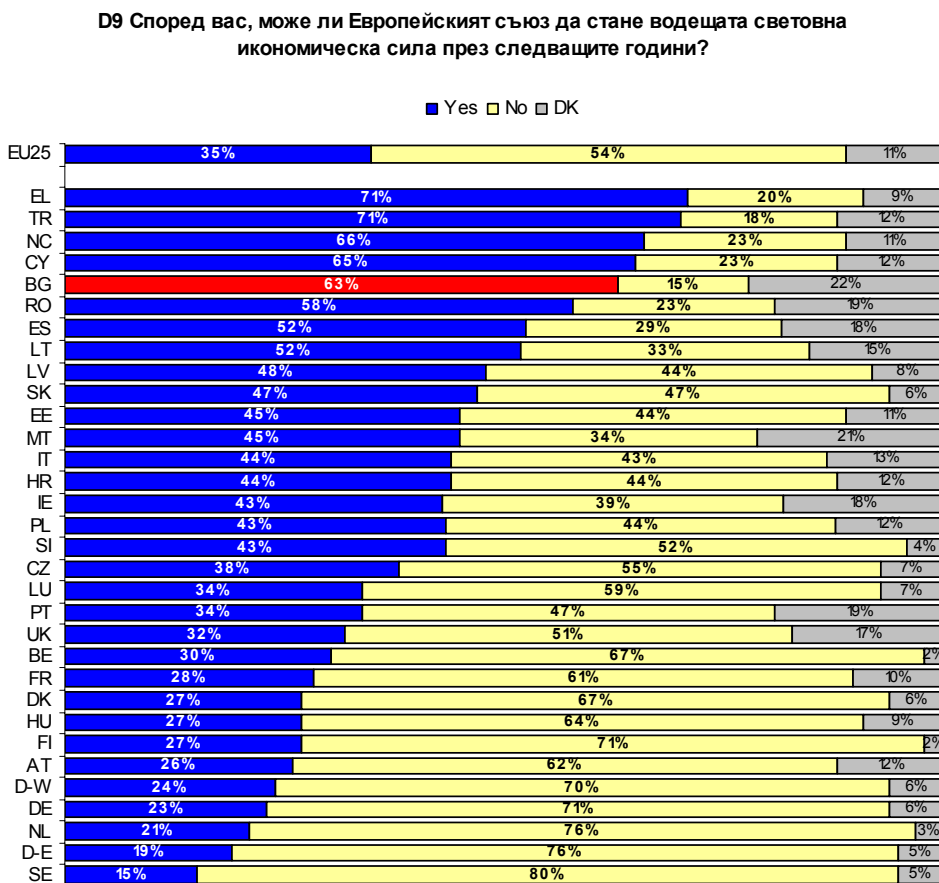
3.5. Международната роля на Европейския съюз

3.5.1. За растежа на световната икономика

- Мнозинството от българите вярват, че през следващите пет години ЕС ще стане водещата икономическа сила в света

Гражданите на всички балкански страни, участвали в изследването, и най-вече на Гърция и на Турция, са най-силно убедени, че през следващите пет години Европейският съюз ще постигне своята стратегическа цел да стане водещата икономическа сила в света. Общественото мнение в Швеция, която отдавна е световен лидер в областта на иновациите³⁸, е най-скептично от всички по този въпрос, а на подобна позиция застават повече от половината от гражданите в ЕС.

Фиг. 65

³⁸ Вж Европейският бенчмаркинг в областта на иновациите (European Innovation Scoreboard), публикуван ежегодно от Европейската комисия, за да следи темповете, с които Европейският съюз се движи към своята стратегическа цел да стане водещата световна икономика www.cordis.lu/trendchart/

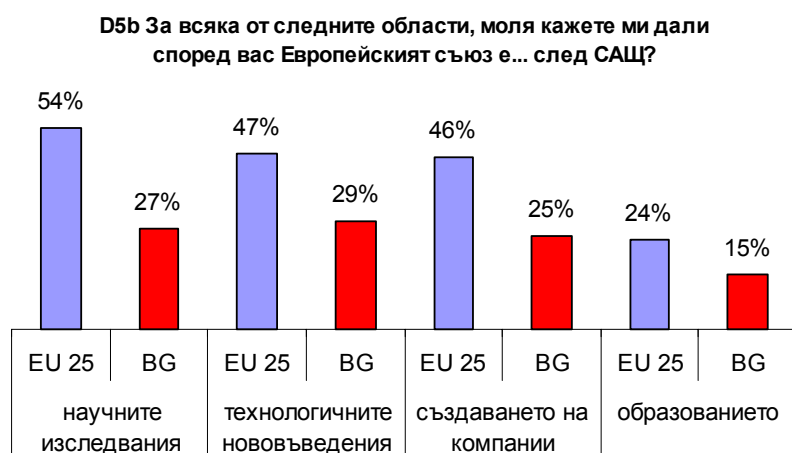
Пътищата за постигането на тази стратегическа за ЕС цел, и според българите, и според гражданите на ЕС, са едни и същи: на първо място да се подобри образованието и професионалната подготовка на кадрите, да се увеличат инвестициите в науката и иновациите, както и да се улесни създаването на нови компании, което се изтъква като не по-маловажно от гражданите на страните-членки. На трето място, за една четвърт от анкетираните българи и граждани в ЕС, приоритет представлява по-ефективното използване на енергията.

Фиг. 66

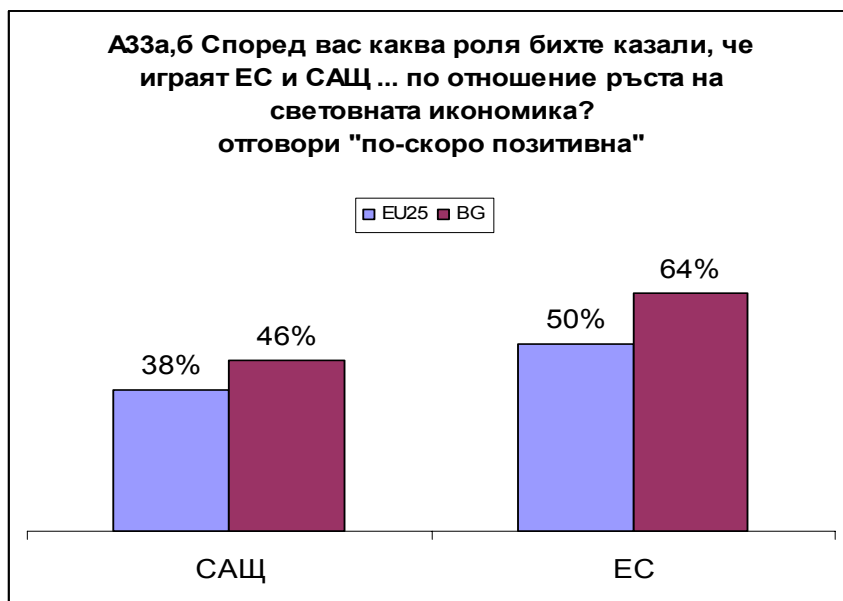
Тези мерки се налагат, тъй като според мнението на гражданите в ЕС и в България, в момента Европейският съюз изостава от САЩ във всички тези области, но най-вече в научните изследвания и в технологичните нововъведения.

Фиг. 67

Независимо от икономическото и технологическо изоставане от САЩ, болшинството от гражданите в България и в страните от ЕС считат, че Европейският съюз има по-положителна роля за растежа на световната икономика, отколкото своя все още най-голям икономически конкурент в света.

Фиг. 68

Българите възприемат в по-силна степен, отколкото гражданите на ЕС, позитивната роля и на САЩ, и на Европейския съюз. Тази положителна оценка за ролята им относно растежа на световната икономика е нараснала през последните шест месеца много по-силно в България, отколкото в страните-членки – със 7 пункта относно позитивната роля на ЕС, и с 9 пункта – относно ролята на САЩ. За сравнение, този ръст в страните от Съюза е съответно с 1 и с 3 пункта.

Евробарометър показва, че докато гражданите от страните-членки с по-развити икономики се вълнуват силно от проблемите, свързани с глобализацията, българите още нямат изградено отношение³⁹, нито към нея, нито към понятието “протекционизъм”, което често се използва при определяне подхода към световните конкуренти на ЕС.

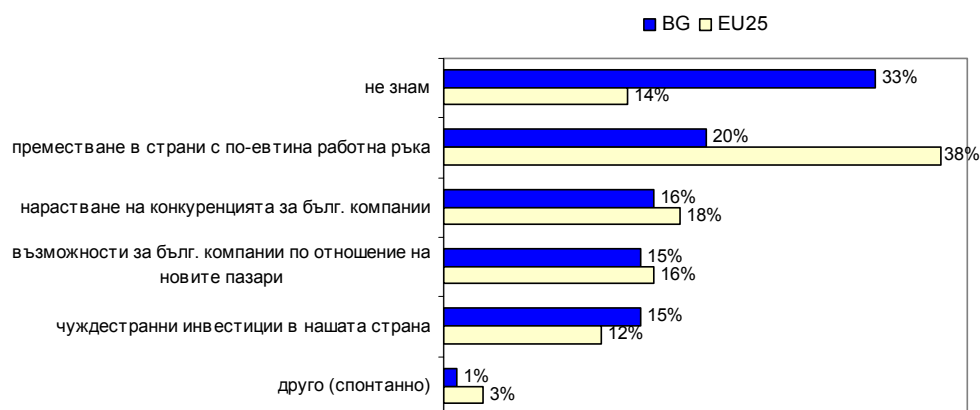
Фиг. 69

	глобализация		протекционизъм	
	EU25	BG	EU25	BG
мн. положително	63.4	63.4	63.4	63.4
по-скоро положително	6	8	6	6
по-скоро отрицателно	31	22	27	16
мн. Отрицателно	32	23	31	22
не знам	14	8	15	6
положително	17	39	22	51
отрицателно	37	30	33	22
	46	31	46	28

В икономическо отношение анкетираните възприемат понятието “глобализация” преди всичко като преместването на националните компании в страни, където работната ръка е по-евтина. Както вече стана ясно от анализа дотук, това буди загриженост сред гражданите на Европа и от него се страхуват в почти еднаква степен, както в ЕС (38%), така и в България (36%)⁴⁰. В същото време, 15% от анкетираните българи възприемат като положително това явление и изразяват мнение, че този процес на практика създава възможности за привличането на чуждестранни инвестиции в България.

Фиг. 70

D6 Като чуете понятието "глобализация", какво ви идва първо наум?

³⁹ В-с А36 Бихте ли ми казали дали всеки от тези термини ви навява нещо много положително, нещо по-скоро положително, нещо по-скоро отрицателно или нещо отрицателно?

глобализация

протекционизъм

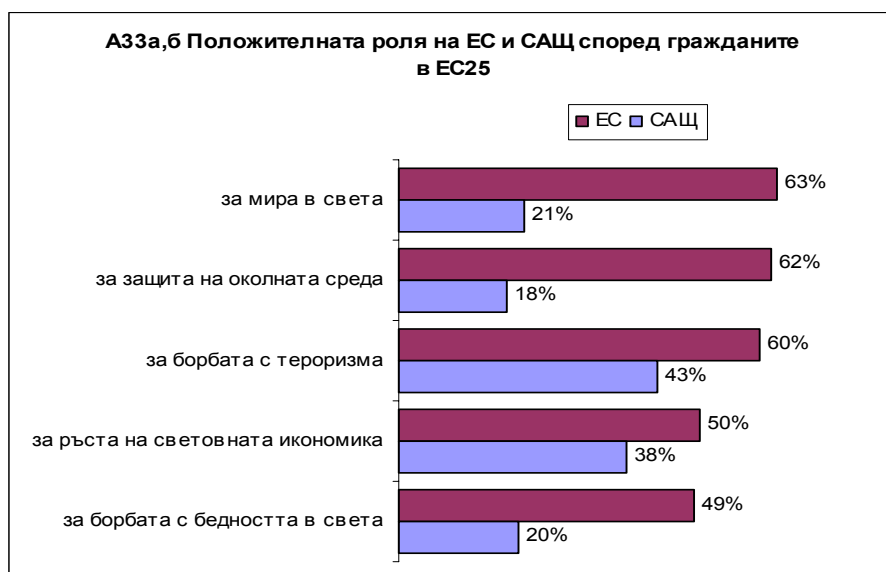
⁴⁰ вж. стр. 26-27

5.2. Политическата роля на ЕС

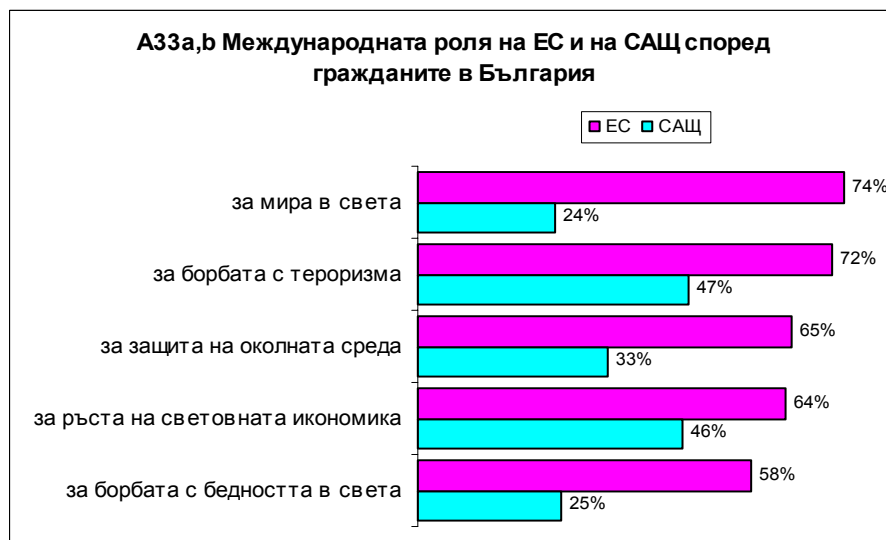
- Българите считат за още по-неоспорима положителната роля на ЕС на международната сцена

И в страните-членки, и в България, гражданите оценяват като най-важна на международната сцена ролята на ЕС за опазването на мира в света, и в почти същата степен – ролята му за борбата с тероризма. Това потвърждава, и на практика обуславя, високата подкрепа за общата външна политика и политиката за обща сигурност на Европейския съюз, която вече бе представена в доклада.

Фиг. 71

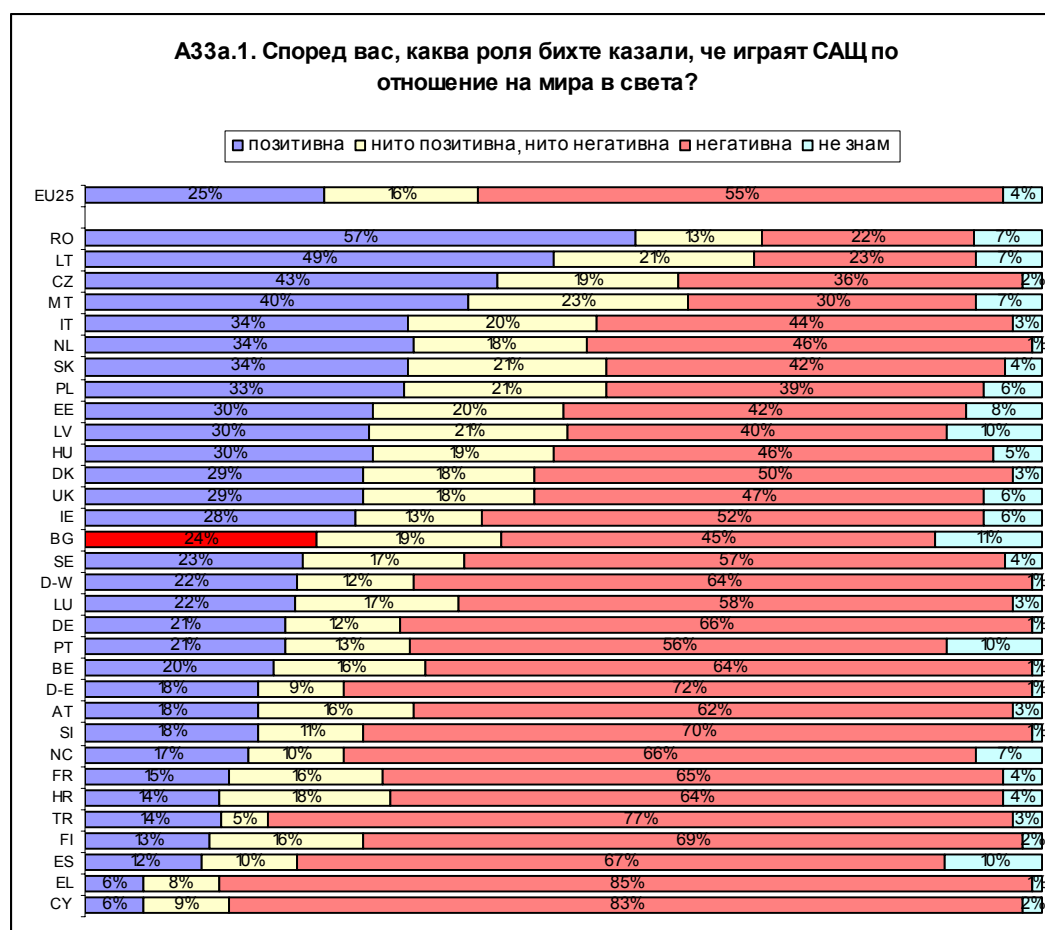

Фиг. 72

Що се отнася до ролята на САЩ за **опазването на мира в света**, общата оценка сред гражданите на ЕС25 е като цяло негативна (55%), а сред българите подобно мнение споделят по-малко от половината от анкетираните (45%). Докато северните съседи на България (румънците) са крайно позитивни, а южните (гърците) – крайно негативни, общественото мнение в България е твърде близко до средното за страните-членки, както по отношение на положителните, така и на отрицателните оценки.

Фиг. 73

Тенденциите за последните шест месеца показват, че общественото мнение в България затвърждава про-европейската си ориентация и се доближава още повече до позициите на гражданите от ЕС.

Българските оценки за положителната роля на Европейския съюз за световния мир са нараснали с 6 пункта, а относно ролята на САЩ се засилват отрицателните мнения (+3 пункта).

Относно международната роля на ЕС и на САЩ в другите политически и социални области, графиките по-горе и анализа на тенденциите в общественото мнение в България и в страните-членки през последните шест месеца показват, че:

- Българите намират за много по-значителна, отколкото гражданите в ЕС, положителната роля на САЩ относно **борбата с международния тероризъм**. Това обаче не се отразява на тяхната почти единодушна оценка за важната роля на ЕС в тази област. Нейните стойности са с 10 пункта по-високи, отколкото изразената оценка в страните-членки.
- Общественото мнение в и извън ЕС оценява високо приноса на Европейския съюз за влизането в сила на Протокола от Киото, което предшества непосредствено анкетите за Евробарометър. Резултатите от проучването на общественото мнение показват, че гражданите в ЕС оценяват като значителна (62%) и още по-голяма, отколкото преди (+4 пункта), международната роля на Европейския съюз за **опазването на околната среда**. В България тази оценка е още по-висока (65%), а положителната тенденция – още по-силно изразена (+6 пункта).
- Позитивните нагласи относно ролята на ЕС във всички области са значително по-силно изразени в България, отколкото в 25-те държави-членки, и тази разлика е най-голяма в оценките за ролята на ЕС за **борбата с бедността в света** (+10 пункта).
- Българите не възприемат еднозначно международната роля на САЩ. Близко половината от анкетираните изразяват положително мнение за приноса на САЩ в борбата с тероризма (47%), една трета (33%) – относно опазването на околната среда (при ръст от 7 пункта), а относно борбата с бедността в света общественото мнение в България все още няма оформена позиция. Една четвърт от анкетираните считат, че ролята на САЩ в тази област е позитивна, а малко повече (28%) – негативна, при 20% въздържали се да отговорят.

Сравненията с Румъния показват, че българското общественото мнение е по-умерено и има повече общи черти с това в новите държави-членки, отколкото с начина на мислене в северната съседка на България, особено по отношение оценките за ролята на САЩ. Румънците оценяват като най-силно положителна от всички, участвали в изследването, ролята на САЩ във всички области: борбата с тероризма (74%), опазването на мира в света (57%), защитата на околната среда (56%), борбата с бедността в света (52%). Не по-малко крайни са техните мнения и относно ролята на Европейския съюз. Позитивната оценка на румънските граждани за ролята на ЕС в борбата с бедността (69%) е с 20 пункта по-висока от средната за ЕС25 (49%) и с 11 пункта – от българската (58%).

4. Младите хора в България и Европейския съюз

- **Засилен оптимизъм относно ползите от членството в ЕС**

В своята тържествена реч при подписването на Договора за Европейския съюз на 25 април 2005 г. българският министър председател направи изявление, че посвещава този договор на младите хора, защото на тях принадлежи бъдещето на България. Съпоставителният анализ на резултатите от Евробарометър, който се осъществява малко след това, също поставя във фокус отношението на младите хора към ЕС, към интеграцията и към бъдещето на Европейския съюз.

Резултатите за България показват, че младежите на възраст между 15 и 24 г. са най-ентузиасираните привърженици на Европейския съюз и на българското членство в него. 70% от тях имат положителна представа за ЕС, а поне шест от десет анкетирани младежи го свързват с личната си житейска перспектива, което означава да пътуват, да се учат и работят навсякъде из Европейския съюз. Те в най-голяма степен вярват, че членството на България в ЕС ще бъде “нещо добро” (65%). За последните шест месеца обаче тази увереност е намаляла с 6 пункта, негативните оценки, макар и малък дял (5%), са нараснали с 2 пункта, а в неутрални позиции остават над една пета от младежите (преди с 3 пункта по-малко, т.е. 18%).

Що се отнася до чувствата, с които младите и учащите се свързват Европейския съюз, прави впечатление фактът, че в случая с учащите той означава в по-малка степен надежда (58%, разлика от 3 пункта), и в по-голяма степен – доверие (33%, +2 пункта). Ентузиазмът сред тях е също по-малък (8%, -3 пункта), сравнен с най-младите, което показва, че учащите се подхождат по-рационално в оценките си за Европейския съюз. Това би могло да се разглежда като защитен механизъм срещу сеенето на заблуди.

Всеки трети от българските младежи и учащи счита, че неговата страна ще се възползува от възможностите на членството в ЕС и изразява желание Европейският съюз да играе по-голяма роля във всекидневния му живот през следващите пет години. Сравненията с предишния Евробарометър показват, че оптимизмът на младите относно ползите, които България ще извлече от членството в ЕС, е нараснал с 4 пункта (75%), а желанието за това ЕС да играе по-голяма роля във всекидневието им - с един пункт (74%).

Четвърта част: Разширяването на ЕС и България

В навечерието на старта на преговорите с Турция за членството ѝ в ЕС, настоящото издание на стандартния Евробарометър 63.4 включва мини изследване на общественото мнение относно разширяването на Съюза. То дава за първи път възможност да се потърси отговор на важни въпроси, които вълнуват общественото мнение в България – какъв е “климатът” на настроенията относно продължаването на процеса, какви са обществените нагласи в страните-членки относно присъединяването на България, и не на последно място – какви са обществените нагласи в страната разширяването на ЕС към съседни за България държави.

1. “Климат” на общественото мнение в ЕС относно разширяването

- Всеки втори гражданин на ЕС подкрепя по-нататъшното разширяване

На принципния въпрос дали са “за” или “против” разширяването на ЕС към нови страни⁴¹, половината от анкетираните граждани в страните-членки отговарят утвърдително (50%), но техният дял е намалял с 3 пункта за сметка на отрицателните настроения (38%).

Тази като цяло позитивна нагласа в ЕС25 се дължи преди всичко на подкрепата за разширяването, която изразяват гражданите на новите държави-членки. Тя е по-висока с 27 пункта от тази в петнайсетте. Тази голяма разлика показва силните различия в позициите на отделните държави.

Фиг. 74

	EU15	NMS	EU25	EU25
	пролет 2005			есен 2004
	ЕВ 63.4	ЕВ 63.4	ЕВ 63.4	ЕВ 62.0
за	45	72	50	-3
против	42	15	38	+3
не знам	12	13	12	0

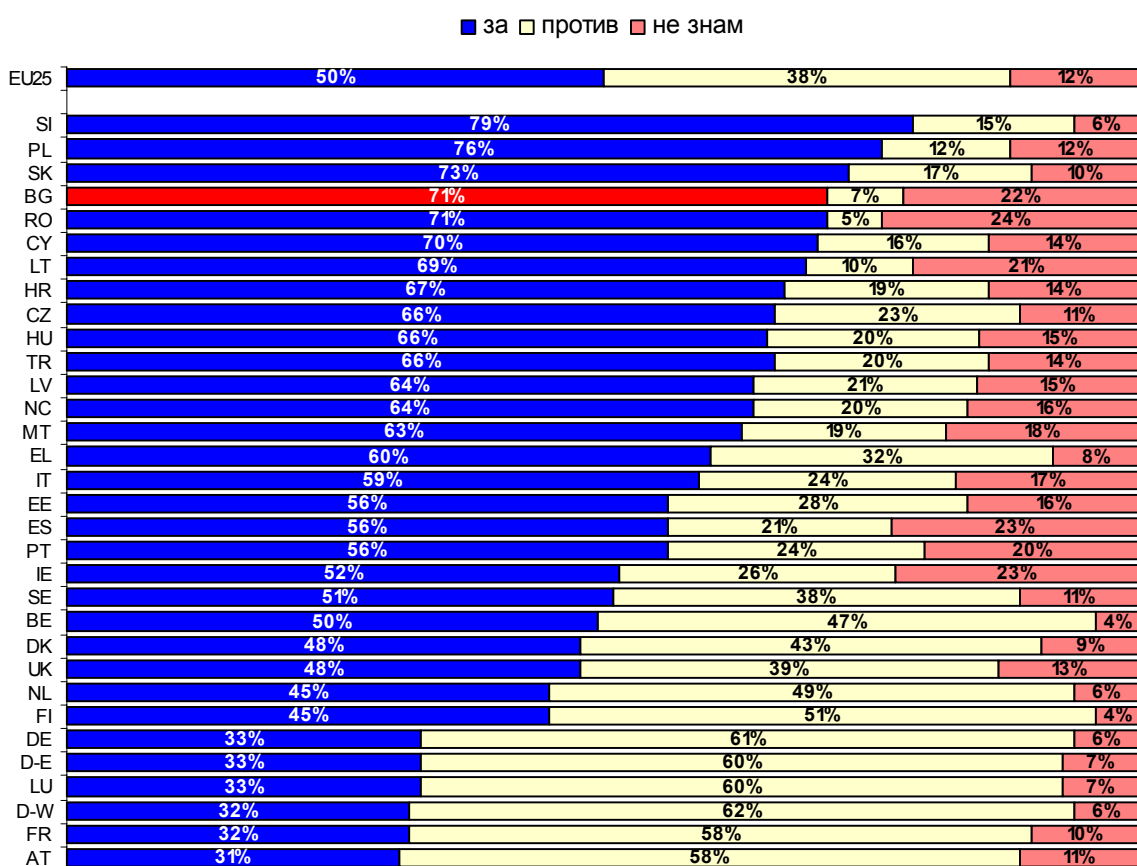
⁴¹ В-с А28. Какво е вашето мнение за всяко от следните съждения? За всяк от тях, моля кажете дали сте “за” или “против” него: 4. по-нататъшно разширяване на ЕС към други страни в следващите години

Така например, подкрепата за разширяването е особено голяма в Словения (79%), в Полша (73%) и в Словакия (73%), за разлика от резервираността и опозицията, която се забелязва в Германия (60%), в Люксембург (60%) и в Австрия (58%).

Най-голям спад в подкрепата за разширяването се наблюдава във Франция (+7 пункта) и в Люксембург (+6 пункта), а в Австрия подкрепата е намаляла с 4 пункта.

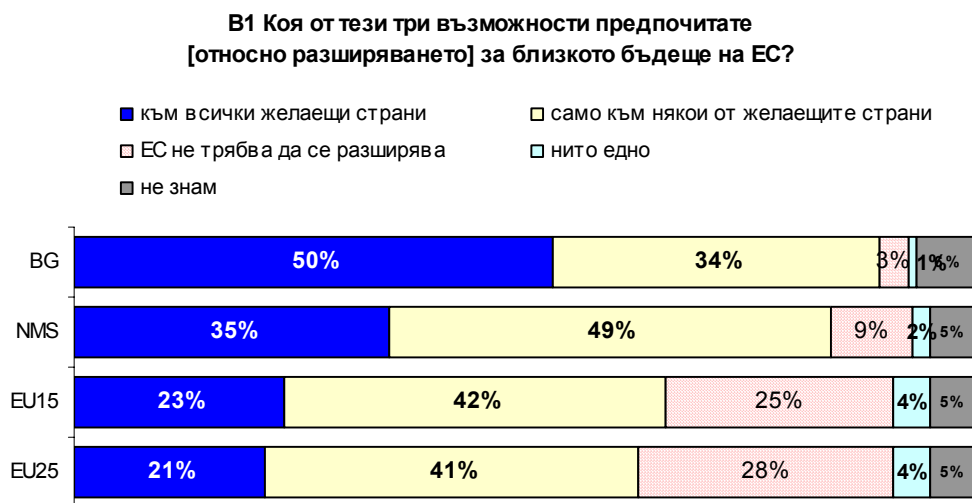
Фиг. 75

A28.4 Подкрепа за по-нататъшно разширяване на ЕС към други страни в следващите години

Едно по-внимателно вглеждане в това как гражданите на ЕС разбират разширяването към нови страни, показва, че преобладават мненията да се приемат само на някои, а не всички държави, които желаят членство в Европейския съюз. Така мислят почти половината от гражданите в новите държави-членки, докато в петнайсетте страни една четвърт от анкетираните са принципни противници на каквото и да било разширяване на ЕС. Широката подкрепа за разширяване към всички желаещи държави, която изразяват българските граждани, е характерна и за останалите страни извън ЕС.

Фиг. 76

Анализът на резултатите за отделните страни показва, че:

- Най-голяма гражданска подкрепа има за разширяването към страните от ЕАСТ⁴²;
- Половината от гражданите на ЕС изразяват подкрепа за разширяването към Хърватия и към България;
- Макар и с малка разлика (+2 пункта), общественото мнение за членството на Хърватия е по-положително отколкото за България;
- Подкрепата за Румъния е по-ниска (45%), което показва, че на практика общественото мнение в ЕС е раздвоено относно предстоящото ѝ членство;
- Обществената подкрепа за разширяване към Турция е най-ниска

Фиг. 77

⁴² Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ), в която сега членуват Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария

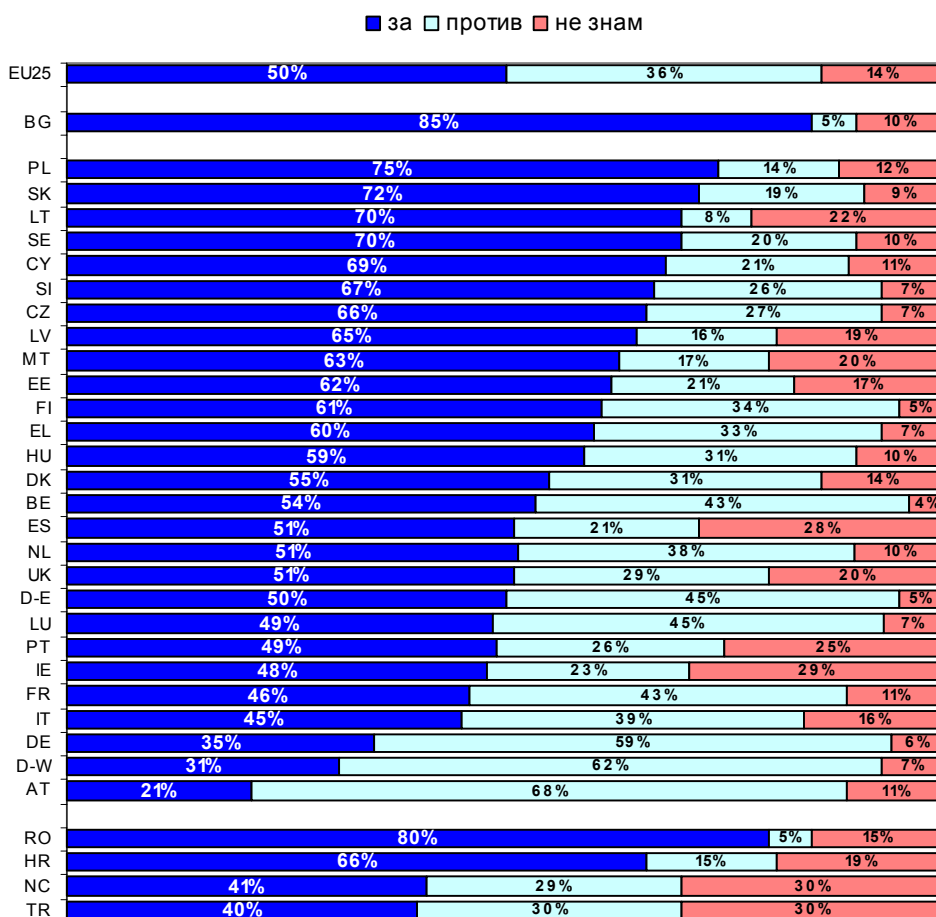
2. Подкрепа за българското членство сред гражданите на ЕС

- Всеки втори гражданин на ЕС подкрепя българското членство

Картината по страни показва, че на практика тази подкрепа е съсредоточена главно сред гражданите на новите държави-членки. Средно 70 % от тях са положително настроени към присъединяването на България, докато в ЕС15 на подобно мнение са едва 45% от гражданите (разлика от 25 пункта).

Фиг. 78

B2.9 Подкрепа за членството на България в ЕС

Във всички нови държави-кандидатки има стабилна подкрепа за българското членство. Сред западните демокрации подобно мнение се наблюдава преди всичко в трите скандинавски страни: Швеция, Финландия и Дания, както и в съседна Гърция. В страните от Бенелюкс (Белгия, Люксембург и Холандия) подкрепата е също по-значителна, но и опозицията е голяма. В страните, които получават най-много средства от Структурните фондове, като Испания, Ирландия и Португалия, подкрепата е нестабилна – около, но и малко под 50%, при значителен дял на колебаещите се. За разлика от тях, в съседна Гърция всеки шест от десет анкетирувани подкрепят българското членство, но една трета от гражданите ѝ са отрицателно настроени.

В друга група попадат Франция и Италия, където подкрепата и опозицията са с много близки стойности. И накрая, открито несъгласие с членството на България в ЕС изразяват повечето от гражданите на Германия (особено в западните ѝ провинции) и най-вече на Австрия.

Не се наблюдават различия в мненията на страните-членки, в зависимост от това дали вече са ратифицирали, или не, Конституцията, която разчиства пътя към по-нататъшното разширяване в ЕС.

- **Нараснала подкрепа за българското членство в 15-те държави-членки**

Тенденциите в развитието на общественото мнение относно разширяването в 15-те държави-членки показват, че подкрепата за членството, както на България, така и на Румъния, е нараснала значително през последните години. Сравненията са с есента на 2002 г.⁴³ и еднаквите тенденции за двете присъединяващи се страни показват, че гражданите в Западна Европа са повлияни положително от успеха на разширяването към 10-те държави от Централна Европа. Изключение правят единствено Ирландия и Италия, където тенденциите са отрицателни. Това се отнася и за Австрия, където само една пета от гражданите подкрепят българското членство в ЕС, а присъединяването на Румъния – дори по-малко. Интерес предизвиква също фактът, че общественото мнение в Гърция възприема по-оптимистично възможността за разширяването на ЕС към Румъния. Във всички останали държави от 15-те обществената подкрепа за българското членство е по-висока.

Фиг. 79

Подкрепа за членството на България и Румъния в страните-членки на ЕС
% на промяна (есен 2002 - пролет 2005)

	BG		RO	
	EB63.4	EB58.1	EB63.4	EB58.1
EU 25	50		45	
NMS	70		58	
EU15	46	+7	43	+8
BE	54	+17	48	+14
DK	55	+5	52	+7
D-W	31	+4	27	+5
DE	35	+5	28	+6
D-E	50	+8	34	+12
EL	60	+2	64	+7
ES	51	+1	48	0
FR	46	+16	43	+19
IE	48	-5	42	-8
IT	45	-5	43	-5
LU	49	+3	48	+7
NL	51	+14	50	+15
AT	21	-5	17	-5
PT	49	+4	48	+4
FI	61	+16	49	+15
SE	70	+13	68	+14
UK	51	+15	49	+15

⁴³ Вж. Стандартен Евробарометър 58.1. www.europa.eu.int/comm/public_opinion/

- **Младите хора в страните от ЕС изразяват по-силна подкрепа за българското членство**

Когато във фокус е мнението на най-младите⁴⁴, подкрепата за българското членство в ЕС нараства средно с шест пункта, с толкова намаляват опонентите му, а делът на въздържалите се остава без промяна. Това се отнася почти в същата степен и за мнението на младежите в България, но не и за това във всички останали страни.

В новите държави-членки и в скандинавските държави, където обществените нагласи относно бъдещето на България в ЕС са най-оптимистични, подкрепата на младежите за българското членство е по-висока със 7 пункта от средната за страната. Така е дори в Германия, където общественото мнение е отрицателно настроено към българското членство.

Страните, получаващи най-много средства от бюджета на ЕС, показват най-големи различия в мненията на младежите относно приемането на България в ЕС. Младите хора в Испания са по-оптимистично настроени, отколкото по-възрастните им съграждани, а в Португалия и в Ирландия младежите мислят на практика еднакво с останалите обществени групи и изразяват като тях, несигурна подкрепа за българското членство в ЕС. В Австрия, където гражданите са най-скептично настроени към разширяването, младите хора остават на същите позиции и изразяват най-силно несъгласие с българското членство в ЕС, в сравнение с останалите държави.

Особено внимание заслужават резултатите в съседна Гърция, където се оказва, че младите са по-отрицателно настроени към българското членство в ЕС, отколкото останалите групи граждани. Младежката подкрепа е с 14 пункта по-ниска от средната за страната и почти еднаква по стойности с отрицателните мнения. Това показва, че в Гърция, където има широка и убедителна обществена подкрепа за българското членство в ЕС, младите хора са негови противници.

Най-много колебаещи се дали да подкрепят българското членство, както сред младите, така и сред останалите граждани, има в Ирландия, Португалия и Испания. Това означава, че опасенията от загубата на средства от Структурните фондове на ЕС, вследствие на разширяването още не са преодоляни напълно.

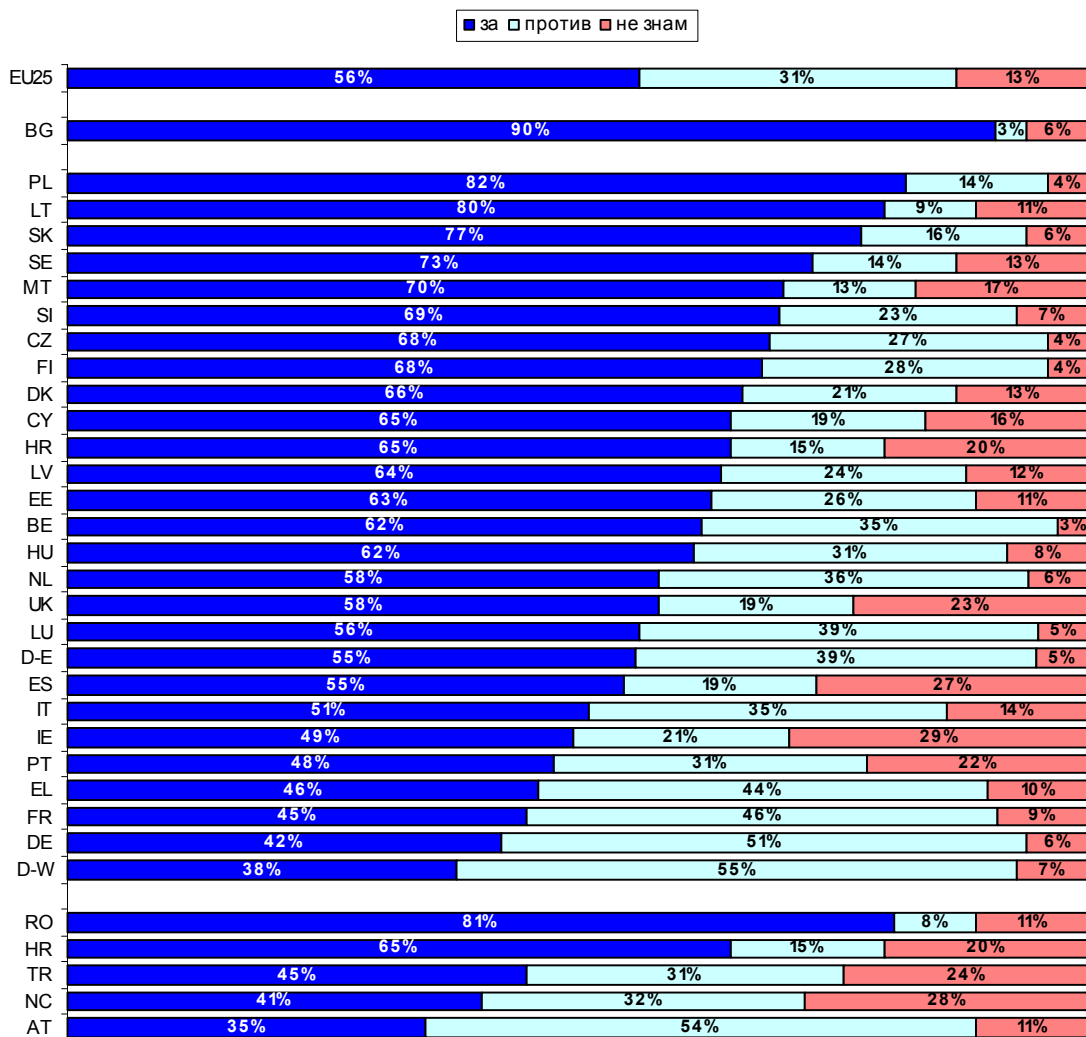
---

⁴⁴ на възраст 15-24 г.

Фиг. 80

В2.12. Младежката подкрепа за членството на България в ЕС

3. Общественото мнение в България за разширяването на ЕС

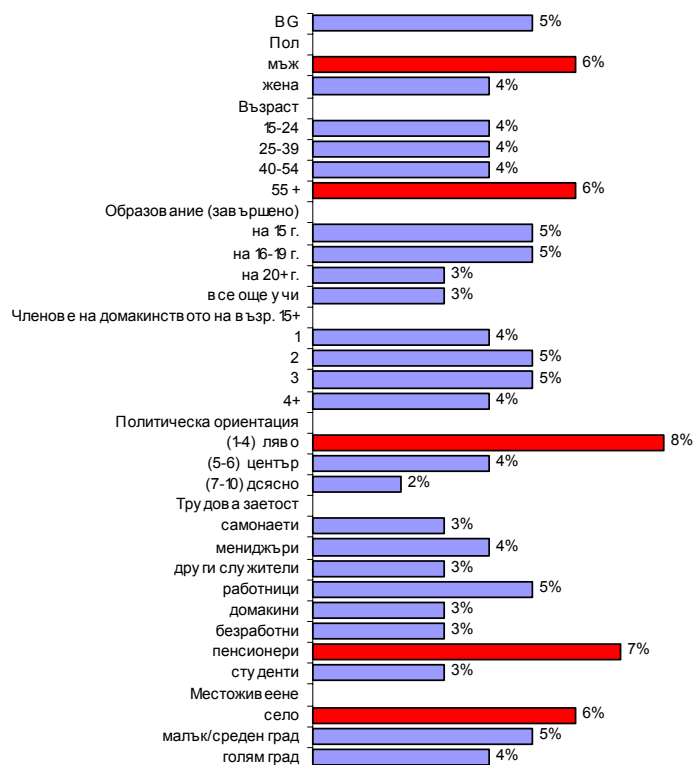
- Единодушна подкрепа за българското членство в ЕС сред българските граждани

Членството на България в ЕС се ползва с широка обществена подкрепа в страната (85%). Само 5% от българските граждани изразяват неодобрение, а още 10% се колебаят в мненията си. Сред младото поколение, което вижда възможности за лични перспективи в ЕС, тази подкрепа е с 5% по-висока от средната за страната, а опонентите са с 2% по-малко, както и делът на тези, които още се колебаят в своята позиция. (6%) (вж. фиг. 78).

Сред тези, които са открито против българското членство в Европейския съюз, има представители на почти всички социално-демографски групи, а различията в стойностите на оценките са сравнително малки и варират предимно между 2% над или 2% под средната оценка за страната, която остава все още ниска (5%).

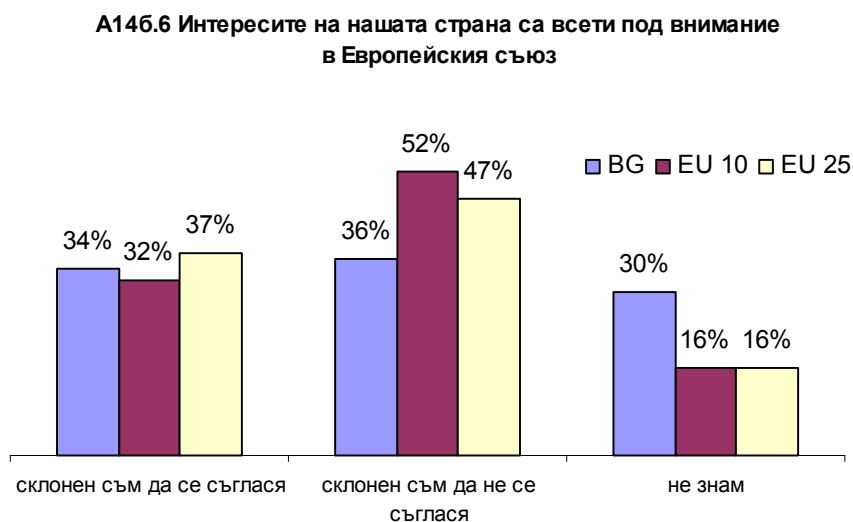
Фиг. 81

В2 За всяка от отделните страни, одобрявате ли или не за в бъдеще тя да стане част от ЕС?
България

За българите е още трудно да преценят дали в процеса на интеграцията към ЕС интересите на България се взимат под внимание в Европейския съюз. Една трета изразяват положително мнение, малко повече от тях са отрицателно настроени, а трима от всеки десет анкетирани не могат да се ангажират със собствена позиция по този въпрос. Сред почти половината от гражданите на ЕС надделява негативната оценка.

Фиг. 82

Като цяло, гражданите в новите държави-членки са по-негативни в своята оценка, отколкото общественото мнение в ЕС15. Над половината от гражданите в ЕС10 (52%) са на мнение, че интересите на техните страни не се взимат достатъчно под внимание в Европейския съюз. В ЕС15 така мислят 46% от анкетираниите (разлика от 7 пункта).

Най-отрицателно настроени са във Финландия (75%), в Австрия (62%) и в Холандия (59%), а най-положително и в еднаква степен – в Дания и в Люксембург (59%). В Румъния, за разлика от България, преобладава увереност, че националните интереси са взети под внимание (42%). Би следвало да се очаква, че изграждането на българското обществено мнение относно представянето на националните интереси в Европейския съюз, ще бъде критично важно, за да се избегнат откритите форми на евроскептицизъм.

- **Силна подкрепа за разширяването към страните-кандидатки**

Както и гражданите на ЕС, така и българите демонстрират най-силна подкрепа за разширяването на ЕС към страните от ЕАСТ⁴⁵. За разлика от тях, на второ място в българската листа е Румъния. Прави впечатление силната взаимна подкрепа от общественото мнение и в двете страни, която е на практика пропорционална: така, както Румъния подкрепя най-силно България за бъдещото членство, така и България води списъка на страните, които са положително настроени към предстоящото румънско членство. Всеки осем от десет анкетирани румънци (80%) и почти толкова българи (77%) подкрепят разширяването на ЕС към техните съседи.

Всеки шест от десет анкетирани българи е в полза на членството на Хърватия, а сред хърватите тази подкрепа е с 5 пункта по-висока. Разширяването на ЕС към Хърватия обаче среща по-слаба подкрепа сред българите, отколкото приемането на съседна БЮР Македония.

Фиг. 83

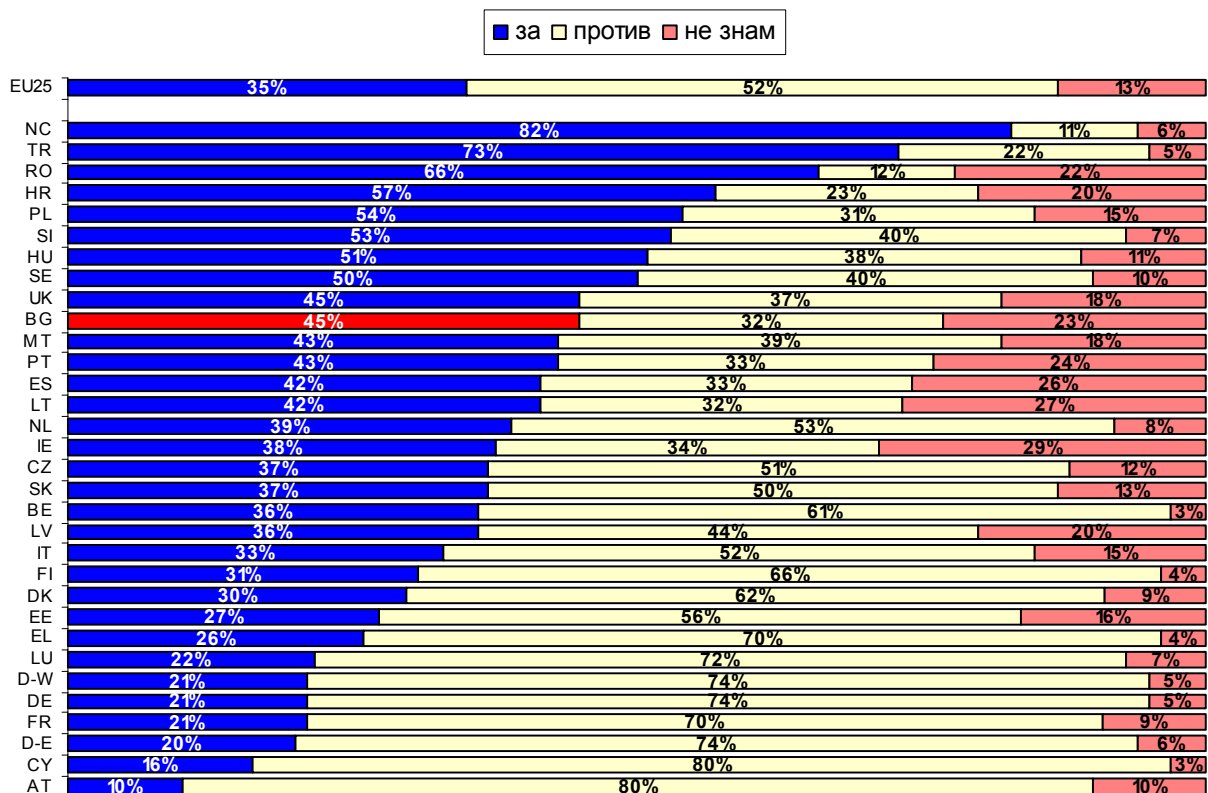
Като изключим високата подкрепа за присъединяването на Румъния, българският списък относно разширяването на ЕС възпроизвежда до голяма степен този на гражданите в страните-членки. Докато подкрепата за страните от ЕАСТ е близка по стойности до тази в ЕС, българите са далеч по-положително настроени относно възможно/и разширяване/ия към съседните балканските държави.

Не бива обаче да се подминава големия процент на колебаещите се, които в повечето случаи достигат една четвърт от всички анкетирани.

⁴⁵ вж. Стр. 92

Фиг. 84

B2.12 За всяка от следните страни, одобрявате ли или не, за в бъдеще тя да стане част от Европейския съюз?
Турция

Българската подкрепа за разширяването на ЕС към съседна Турция е с 12 пункта по-висока, отколкото средната за ЕС25 и достига 45%. Нейните стойности са още по-високи в новите държави-членки, където почти половината от анкетираните са в полза на разширяването към Турция (48%).

Както и за гражданите на ЕС, така и за българите, Турция се нарежда сред най-слабо предпочитаните страни, към които Европейският съюз би могъл да се разшири в бъдеще. Една трета от анкетираните граждани в България са опоненти на идеята Турция да стане член на ЕС. Значително по-слаба е опозицията и по-силна подкрепата за разширяването на Съюза към други балкански съседи, като БЮР Македония, Сърбия и Черна Гора, Босна и Херцеговина, които все още не са асоциирани към Европейския съюз.

Заклучение

Националният анализ на резултатите от Евробарометър 63 разкрива основните тенденции в развитието на общественото мнение в България и в ЕС в навечерието на предстоящото членство на страната в Европейския съюз. Той улавя важни характеристики в българските представи за евроинтеграцията, за ЕС, за неговото бъдеще и за разширяването му към съседни на България държави и показва как те се съпоставят с мнението на гражданите в страните-членки и в останалите асоциирани страни.

За последните шест месеца българите са станали по-умерени в своя национален песимизъм и по-големи реалисти в оптимизма си относно евроинтеграцията и ролята ѝ за бъдещето на страната.

Българските граждани са по-положително настроени спрямо предстоящата година, отколкото преди, и по-големи оптимисти относно подобряването на живота в петгодишна перспектива, когато се очаква страната им да бъде част от семейството на страните-членки на ЕС. Близко половината са убедени, че Европейският съюз влияе положително за решаване на най-важните проблеми за страната – безработицата и икономическата ситуация, а мнозинството, и особено младите, очакват и желаят в още по-голяма степен, отколкото преди, ЕС да играе по-важна роля в техния живот през следващите пет години. Значение за това има и фактът, че от всички участвали в международното изследване, българските граждани продължават да бъдат най-силно неудовлетворени от живота, който водят, от това как функционира демокрацията в тяхната страна, и особено от съдебната система.

За българите, както и за гражданите в страните-членки, Европейският съюз означава преди всичко лична перспектива – възможност да пътуват, да се учат и да работят навсякъде в ЕС, както и икономическо благоденствие, т.е. разрешаването в личен план на най-важните проблеми, пред които са изправени техните страни – безработицата и икономическата ситуация.

Без да губи от своята привлекателност, положителният образ на Европейския съюз в България вече се характеризира с по-малко крайни оценки и придобива по-реалистични щрихи. ЕС продължава да бъде синоним на надежда и доверие за повечето българи, но ентусиазмът е намалял и е отстъпил място на тревогата, така както и сред гражданите на ЕС. Някои от крайните положителни оценки от преди половин година са станали по-умерени, но се запазват като позитивни, а други са се трансформирали в неутрални мнения, но не и в негативизъм. Това обяснява защо, въпреки силния спад в доверието към Европейския съюз и към неговите институции, настоящият Евробарометър не показва признаци на засилен евраоскептицизъм.

Ратифицирането на Договора за присъединяването на България към ЕС се ползва с широка обществена подкрепа – само 5% от анкетираните отхвърлят идеята за българското членство в ЕС, а мнозинството от гражданите вярват, че страната им ще се възползва от възможностите, които то ѝ предоставя. Този оптимизъм

изглежда реалистичен, на фона на всеобщото удовлетворение сред гражданите в новите държави-членки, че техните страни са се възползвали от членството си в ЕС още през първата година.

Две трети от българите вярват, че в резултат на своето членство в Съюза, страната им ще стане икономически и политически по-стабилна, а близо половината – че България ще придобие повече влияние в Европейския съюз. Общественото мнение обаче остава без ясна позиция относно това, дали националните интереси на страната са взети предвид и в бъдеще това може да влияе до голяма степен на отношението към интеграцията на България в ЕС.

Изследването показва, че с приближаването на членството в ЕС, страховете от евроинтеграцията се засилват, но запазват по-ниски стойности, отколкото в страните-членки и остават в по-голямата си част нетипични за българското общество. Българските граждани са сред тези, които изразяват силна подкрепа за еврото, за Конституцията и за ключови нови политики на ЕС, но тя остава дълбоко неосъзната, тъй като не се базира на действителни познания за институциите на ЕС и за това как той функционира. Анализът на данните показва още, че колкото по-висока е личната самооценка на анкетираните относно знанията им за ЕС, толкова по-голяма е тяхната подкрепа за евроинтеграцията и за членството в Европейския съюз.

През последната половин година самооценката на българите относно тяхната информираност и знания за ЕС е станала по-самокритична, но и по-реалистична, а резултатите от теста включен във въпросника показват, че разминаването между личната самооценка и действителните знания намалява. Докато гражданите в страните-членки на ЕС се чувстват по-добре информирани в дебата за бъдещето на Съюза, отколкото преди, повече от половината анкетираните в България не могат да се ангажират с отговор на най-общите въпроси относно ЕС и неговите институции. Анализът на данните показва също, че силният спад на доверието в институциите на ЕС и слабата информираност за тях в България могат да се разглеждат като взаимно свързани.

В същото време, активната дискусия за интеграцията на страната в Европейския съюз е довела до положителна промяна в отношението на гражданите към информацията за ЕС. Делът на тези, които не се интересуват от такава информация е намалял драстично, а за една трета от българите разговорите с колеги, роднини и приятели са станали най-предпочитан и доверен източник на информация за ЕС, след телевизията и останалите електронни медии. Това показва, че процесът на евроинтеграцията на страната е вече част от всекидневието на българина. Затова така, както в страните от ЕС, и в България значително по-голяма част от анкетираните посочват, че един от най-важните приоритети за Европейския съюз би трябвало да бъде сближаването с гражданите, чрез предоставяне на повече информация за неговите политики и институции.

Екипът на Евробарометър изказва благодарност на българските граждани, взели участие в международното изследване на общественото мнение за Европейския съюз!

Резюме

Пролетният Евробарометър 2005 представя общественото мнение в България и в страните от Европейския съюз (ЕС) в период, наситен с важни събития за страната и за интеграцията ѝ в ЕС. Интервютата за него са осъществени между 17 и 31 май 2005 г. – броени дни след тържественото ратифициране на Договора за присъединяването на България към ЕС от българския парламент и на самия старт на предизборната кампания. За Европейския съюз това е началото на труден период: общественото мнение във Франция и в Холандия отхвърля Конституцията, а държавните глави на страните-членки не успяват да се договорят за новата бюджетната рамка на Съюза след 2007 г.

За да разбере как мислят гражданите на 25-те държави-членки на ЕС, на присъединяващите се страни и на страните-кандидатки по най-актуалните въпроси в дебата за евроинтеграцията, настоящият Евробарометър 63.4 включва също и допълнителни въпроси за Конституцията и за разширяването на ЕС.

Интервютата в България са проведени от BBSS Gallup International в домовете на 1018 граждани – представителна случайна извадка за населението на страната на възраст над 15 г.

Националният анализ на данните, направен в този доклад, представя картината на общественото мнение в България в навечерието на членството ѝ в ЕС и показва как тя се съотнася с мненията на гражданите в:

- 25-те страни-членки на ЕС, както и по отделно за старите (EC15) и новите (EC 10) държави-членки
- другата присъединяваща се към ЕС страна – Румъния
- двете страни-кандидатки – Турция и Хърватия
- други държави-членки със сходни мнения

В случаите, където е целесъобразно, се правят сравнения с общественото мнение във Франция и Холандия, което се оказва особено чувствително по въпросите на европейската интеграция и демокрация към момента на провеждането на това изследване.

Основните сравнения са свързани с анализа на това, доколко мисленето на “средния” българин се доближава или различава от мисленето на “средния” гражданин на ЕС. Докладът представя също тенденциите в развитието на общественото мнение в България и в ЕС през последната половин година⁴⁶, както и мнението на най-младите по ключови въпроси за бъдещето на Европа и на Европейския съюз.

---

⁴⁶ Вж- Стандартен Евробарометър 62, есен 2004 г., публикуван през февруари 2005 г.
www.europa.eu.int/comm/public_opinion/archives/eb/eb62/eb62_en.htm/

Българите и Европейския съюз – по-реалистични оценки и позиции

България запазва мястото си сред страните с най-положителен образ за Европейския съюз (60%), след Ирландия (68%), Румъния (67%) и Италия (64%). През последната половин година някои от най-силно положителните мнения (-6 пункта) са станали по-умерени (+3 пункта), но се запазват като положителни, а останалите са се трансформирали в неутрални (+3 пункта), но не и в негативизъм, който запазва ниските си стойности (9%) (ЕС25 – 19%). Така положителният образ на ЕС в България се стабилизира и става по-реалистичен.

Предстоящото членство на България в ЕС се възприема като нещо добро от 54% от анкетираните граждани и това мнение съвпада със средните нива на одобрение на ЕС в страните членки. С това подкрепата за членството остава висока, макар и да е намаляла с 5 пункта през последната половин година. Делът на неутралните позиции (30%) е нараснал с 4 пункта, а отрицателните мнения запазват почти без промяна (+1 пункт) ниските си стойности (7%). Повечето български граждани вярват, че предстоящото членство в ЕС ще засили икономическата (64%) и политическата стабилност (57%) на тяхната страна, както и личната им сигурност (64%).

Българите показват по-самокритична, но и по-реалистична самооценка за своята информираност и знания относно ЕС. Резултатите от тяхната самооценка по скала от 1 до 10 (1-4 – “не зная абсолютно нищо”, а 7-10 – “зная много неща”), показват, че тя е по-ниска от тази на средния гражданин на ЕС, докато през есента на 2004 г. е била по-висока. Сега средната ѝ стойност е 4.1 (ЕС 25 – 4.5), а предишната – 4.5 (ЕС25 – 4.3). Така през пролетта на 2005 г.:

- близо една четвърт (и по-точно 23%) от българските граждани считат, че не знаят абсолютно нищо за ЕС (оценки 1 и 2);
- близо половината (47%) знаят твърде малко (оценки от 3 до 5);
- по-малко от една пета (17%) са добре информирани (оценки 6-8);
- 4% се оценяват като много знаещи (оценки 9-10);
- значителният дял на тези, които не могат дори да преценят (8%), се запазва.

Като цяло, всеки седем от десет български граждани не знаят абсолютно нищо, или твърде малко за ЕС, а демографският анализ сочи, че като най-зле информирани се самоопределят онези социални групи, които не считат бъдещото членство на България в ЕС за нещо добро. Това са предимно възрастни хора и пенсионери, жители на селски райони, които са сред най-слабо образованите и безработните, но и сред най-високо образованите и сред управленските кадри.

Реализмът на тази самооценка се потвърждава до голяма степен с резултатите от включения тест с общи въпроси за ЕС и неговите институции. Те са като цяло по-добри, отколкото преди половин година, но остават най-ниски в сравнение с всички останали страни. Всеки четвърти анкетиран българин (26%) дава верни отговори (ЕС25 – 41%), всеки пети (18%) – грешни (ЕС 25 – 33%), а повече от половината (56%) не се ангажират с отговор – най-голям дял, в сравнение с останалите страни, включени в изследванията на Евробарометър (ЕС25 – 26%).

Засилен интерес към информацията за ЕС. Настоящият Евробарометър регистрира драстично намаляване (със 7 пункта) на дела на тези, които никога не търсят информация за ЕС. Сега той е 9% и остава по-нисък, отколкото средния за ЕС (10%). Тази положителна тенденция може да се обясни със засилената роля (+6 пункта) на неформалната комуникация (дискусии с роднини, приятели, колеги) като източник на информация за ЕС. Тя е характерна за една трета от участниците в изследването (33%).

Ролята на телевизията като най-предпочитан информационен източник за българите (77%) е нараснала (+2 пункта) (ЕС25 – 70%). Следват радиото (34%)(ЕС25 – 32%) и дискусиите с роднини, приятели, колеги, които се нареждат на трето място и се явяват като по-важен информационен източник от пресата (29%). Това показва, че въпросите на евроинтеграцията са станали част от всекидневието на българина.

Информацията за ЕС в българските медии е по-скоро твърде позитивна, отколкото обективна. Общата оценка на анкетираните е, че телевизията, радиото и пресата в България предоставят достатъчно новини за ЕС, но в по-малка степен, отколкото в страните от ЕС. 45% от българските граждани считат, че получават достатъчно новини и информация за ЕС от телевизията, 37% - от пресата и 35% - от радиото. В страните-членки основен източник на новини за ЕС е пресата (50%), (13 пункта разлика с България), след нея с близки стойности е телевизията (48%) и радиото (41%).

Само около една трета от българите считат, че медиите ги информират обективно за ЕС. Телевизията е по-скоро твърде позитивна, според поне четирима от десет анкетираните (42%), малко повече от една трета я намират за обективна (34%), а една пета нямат мнение. Оценките относно радиото и пресата са сходни – 31% считат информацията от двете медии за обективна, малко по-малко (27% за радиото и 29 % за пресата) като прекалено позитивна, а най-голям е делът на тези, които не изразяват мнение (39% за радиото и 37% за пресата).

Резултатите за България са типични и за останалите страни извън ЕС, докато в ЕС гражданите, дори и на най-евроскептичните държави считат, че медиите, и особено телевизията, им поднасят обективна информация за ЕС.

Европейският съюз продължава да буди положителни чувства у българите. Както в ЕС, така и в България, чувствата, с които гражданите свързват Европейския съюз са **надежда** (за всеки шест от десет анкетираните, ЕС25 – 44%) и **доверие** (за всеки четвърти българин, ЕС25 – 22%). **Ентусиазмът**, който следваше на трето място преди половин година, е намалял наполовина (- 7 пункта) (8%) и е отстъпил пред **тревогата**, споделяна от 15% от българските граждани и 20% в ЕС. В общи линии българските чувства към Европейския съюз съвпадат с тези на неговите граждани, макар и да са с различни стойности. Те са по-наситени, т.е. с по-високи стойности, когато са в положителния спектър и по-слаби (с по-ниски стойности), когато имат отрицателни нюанси.

За българите Европейският съюз означава най-вече свобода за гражданите да пътуват, да се учат и да работят навсякъде в ЕС, както и икономическо благоденствие. Това означава възможности за лична перспектива и за разрешаване в личен план на двата най-важни проблема, пред които, според оценките на общественото мнение, е изправена България – безработицата и икономическата ситуация. Българите продължават да свързват ЕС най-вече с положителни понятия, макар и в по-малка степен, отколкото преди: с възможността да пътуват, да се учат и да работят навсякъде в ЕС (45%), с икономическо благоденствие (38%), мир (34%) и социална закрила (29%). За близо една четвърт от анкетираните той означава демокрация, за близо една пета – разнообразие на култури (18%) и засилено международно влияние (18%), а също и евро (15%). Отрицателните явления, като безработица (11%), бюрокрация (8%) и пилеене на пари (6%) предизвикват дори по-малко значими асоциации (-1 пункт средно), отколкото преди и запазват последни позиции.

Страховете и опасенията от евроинтеграцията се засилват, но остават значително по-малки, отколкото в страните от ЕС. Промените в общественото мнение за шест месеца показват, че българите започват да изпитват типични страхове от евроинтеграцията в навечерието на членството. Над половината от анкетираните (52%) се опасяват от повече трудности за земеделците. Този страх е нараснал с 10 пункта през последните шест месеца, но е с 25 пункта по-незначим, отколкото в Унгария и в други селскостопански държави в ЕС. Всеки втори българин е загрижен дали неговата страна няма да внася повече в бюджета на ЕС, отколкото да получава, но това е с 12 пункта по-малко от средното за ЕС (62%). Други опасения, като страха от нарастване на наркотрафика и на международната организирана престъпност (49%) не са типични, поне за половината от анкетираните българи.

Националното и европейското в огледалото на българското обществено мнение

Европейската идентичност на българите се засилва. В резултат на положителна тенденция (+10 пункта), всеки трима от четирима българи сега се чувстват привързани към Европа и показват по-силна европейска териториална идентичност, отколкото гражданите на ЕС (66%).

Засилва се неудовлетворението от българската и удовлетворението от европейската демокрация. Докато мнозинството от гражданите на ЕС са удовлетворени от функционирането на демокрацията в техните страни (53%), в България на подобно мнение са само една пета от анкетираните. Тази удовлетвореност е намаляла с 2 пункта, за сметка на засиленото недоволство, което изразява всеки четвърти (76%) от българските граждани. Подобни тенденции доминират общественото мнение в някои от новите държави-членки и особено в Латвия и Унгария (+10 пункта), както и в съседна Гърция, където неудовлетворението е нараснало с 14 пункта.

Българите, които са доволни от демокрацията в ЕС (46%), са над два пъти повече от тези, които одобряват функционирането на демократичната система в своята страна (20%). Близко всеки четири от десет анкетирани (38%) все още не могат да изразят мнение относно демокрацията в ЕС. Почти същият (41%) е делът на тези, които споделят, че не разбират как функционира Европейският съюз.

Криза на доверието в българските институции. Слабото доверие, регистрирано в предишния Евробарометър, се е запазило почти без промяна, а значителна част от колебаещите се преди вече са заели отрицателни позиции. Недоверието в Парламента е нараснало с 10 пункта (81%), в политическите партии – с 6 пункта (83%), със 7 пункта – недоверието в правителството (70%), и с 5 пункта – недоверието в правосъдието. Докато в ЕС всеки втори гражданин заявява, че има доверие в съдебната система, в България доверието към нея е най-ниско (20%) от всички страни, които са включени в изследванията на Евробарометър.

Доверието към Европейския съюз остава силно. Независимо, че е спаднало с 2 пункта, доверието към ЕС в България (56%) остава по-високо, отколкото средното за ЕС (44%) и от регистрираните стойности в повечето от страните-членки. Българите, които имат доверие в институциите на ЕС са по-малко от половината, като резултат от регистрирания силен спад. Доверието към Съда на европейските общности (вероятно поради това, че преди е объркван често с Европейския съд по правата на човека) е намаляло с 13 пункта (40%), доверието към Европейския парламент - с 11 пункта (46%), към Европейската комисия – с 9 пункта (41%). Това съответства на общите настроения сред гражданите на ЕС след отрицателните референдуми във Франция и Холандия. Доверието към Европейската комисия е спаднало с 6 пункта (ЕС25 – 46%), а доверието към Европейския парламент остава 52%, след спад от 11 пункта.

Колкото по-голяма е информираността на гражданите за всяка отделна институция и колкото по-висока е оценката им за нейната роля в Европейския съюз, толкова по-силно е доверието към нея. Мнозинството от българите са чували за Европейската комисия (62% и най-малко от всички страни), почти толкова (59%) считат, че тя играе важна роля в живота на ЕС, а 41% ѝ се доверяват. В България, както и в ЕС, Европейският парламент печели най-голяма популярност и доверие сред гражданите – 71% са чували за него, 65% са на мнение, че той има важна роля и 46 % имат доверие в него. Заслужава също внимание фактът, че след Парламента, най-силно доверие в България печели Европейската централна банка (44%), с 3 пункта повече, отколкото Европейската комисия (41%).

Климат на общественото мнение в България – между песимизма и оптимизма

Песимизмът относно качеството на живота се засилва. От всички анкетираните държави единствено в България (70%) и в Румъния (55%) преобладава обща неудовлетвореност от живота и този песимизъм се засилва (+4 пункта). В едногодишна перспектива, както в България, така и в ЕС, поне половината от анкетираните не очакват промени в стандарта на живота. Докато запазването на статуквото за гражданите на ЕС (51%) означава перспектива за лична удовлетвореност, за българите (56%) тя е с обратен знак и означава, че неудовлетворението ще продължава (+ 7 пункта). И в България, и в новите държави-членки, гражданите възлагат повече надежди за подобряване на икономическия и социален “климат” в страната, докато в ЕС15 са по-големи оптимисти относно личното си благосъстояние. Една пета (22%) от анкетираните българи очакват подобрения в личната си ситуация, 17% - в икономическата ситуация в страната и 16 % - във финансовата ситуация на своето домакинство, 15% са оптимисти относно състоянието на заетостта в страната, докато тези, които очакват подобряване не личния си трудов статус са по-малко (13%).

Безработицата и икономическата ситуация продължават да будят загриженост, и за българите, и за гражданите на ЕС. Близко шест от 10 анкетираните българи (57%) считат безработицата, и четири от десет анкетираните, икономическата ситуация, като най-важните проблеми, пред които е изправена страната. За последната половин година тези стойности са намалели с 3 пункта относно безработицата и са нараснали с 4 пункта относно икономическата ситуация в България. Средните стойности за ЕС са съответно 50% и 27%.

Запазва се убеждението, че ЕС играе положителна роля за решаването на проблемите, пред които е изправена България. Близко четири от 10 анкетираните българи считат, че ЕС може да помогне в борбата с безработицата и почти половината (48%) – за подобряването на икономическата ситуация. 65% считат, че ЕС играе положителна роля в борбата с тероризма, 63% - с престъпността, а 52% - за отбраната и външната политика на страната. Що се отнася до социалната сфера, като жилищната и образователната политика, както и здравеопазването, преобладават оценките, че ЕС не играе нито положителна, нито отрицателна роля. Всеки пети от анкетираните е убеден в положителната роля на ЕС във финансовата сфера, и по-специално, относно инфлацията и данъчната политика.

Решаването на проблемите и членството в ЕС са свързани с реформи, които изискват не само подкрепа, но и непосредствено участие на гражданското общество. Резултатите от настоящия Евробарометър показват, че за разлика от гражданите на някои от новите държави-членки, като Словакия и Латвия, в България мнозинството от анкетираните (52%) възприемат положително понятието «реформи» (ЕС25 – 59%). За една трета от българите и в по-малка степен (29%) за гражданите на страните-членки то има отрицателно значение.

Очаквания относно бъдещето и членството в ЕС

В личен план

По-важна и по-желана роля на ЕС във всекидневния живот на българите. Мнозинството от анкетирани българи очакват, че през следващите пет години, когато се предвижда страната им да бъде член на Европейския съюз, той ще играе по-важна роля във всекидневния им живот (54%). Тези очаквания изразяват положителни нагласи, като се има предвид, че българите, които искат ЕС да играе по-голяма роля в техния живот, са значително повече (с цели 12 пункта) и представляват две трети от всички анкетирани в страната. Това е с 15 пункта повече, отколкото средното за ЕС (49%) и би могло да се обясни с факта, че според българите ЕС играе важна роля за решаването на проблемите, пред които е изправена страната (безработицата и икономическата ситуация), както и с това, че голяма част от тях не очакват, или не могат да преценят (21%) дали начинът им на живот през следващите пет години ще се подобри.

За страната

Повечето българи вярват, че страната им ще се възползва от своето членство в Европейския съюз. Това твърдят всеки шест от десет анкетирани за Евробарометър. Този оптимизъм е станал по-умерен през последните шест месеца (- 3 пункта), но е съизмерим с високата степен на увереност сред гражданите на новите държави-членки, че една година след присъединяването им към ЕС техните страни са успели да се възползват от членството си в него (59%).

Българите и гражданите на ЕС са в еднаква степен оптимисти относно икономическата ситуация в петгодишна перспектива (56%). 45% от българите вярват също, че в резултат от своето членство в Европейския съюз, тяхната страна ще придобие повече влияние в ЕС, 31% изразяват противоположно мнение, а една четвърт се колебаят да вземат отношение.

За Европейския съюз

Голяма част от българите подкрепят развитието на ЕС към Европейски политически съюз (73%), както и идеята за Европейска конституция (64%). Що се отнася до конкретния Договор за Конституцията, почти половината от българските граждани (47%) не са чували никога за него, 50% са чували за Конституцията, но знаят много малко за нея, а само 4% считат, че познават съдържанието ѝ. Подкрепата за Конституцията сред анкетирани в България (46%) е близка до средната за ЕС (48%). Над половината от тях (55%) твърдят, че биха я подкрепили, тъй като виждат в нея възможност за продължаване на евроинтеграцията. За четири от десет анкетирани тя означава повече демокрация и укрепване на институциите на ЕС. Сред причините, поради които може да не я подкрепят, половината от анкетирани в България изтъкват опасността от загуба на националния суверенитет, както и липсата на информация (44%) и сложността на текста (22%).

Желанието за повече информация е силно изразено в мненията на българските граждани за това, кои трябва да бъдат трите най-важни приоритетни дейности за ЕС. Значително повече от тях (+ 6 пункта) и почти толкова, колкото в ЕС (БГ – 17%, ЕС25 – 19%) считат, че един от тези три приоритета трябва да бъде сближаването с гражданите чрез предоставянето на повече информация за ЕС, за неговите политики и институции.

И българите, и гражданите на страните-членки изразяват подкрепа за запазване и задълбочаване на европейския социален модел, като определят за най-важна приоритетна дейност за ЕС борбата с безработицата и социалната изолация. Тези мнения са по-силно изразени в България (69%), отколкото в страните от ЕС (44%).

Така, както и своите балкански съседи, и особено Гърция и Турция, българските граждани изразяват силна убеденост (63%), че през следващите пет години Европейският съюз ще постигне своята стратегическа цел да стане най-конкурентноспособната икономика в света, докато общите очаквания на гражданите на ЕС са негативни (ЕС25 – 35% “за” срещу 54% - “против”).

Най-голям оптимизъм относно ЕС и неговата роля за бъдещето на България изразяват младите хора на възраст между 15 и 24 г. Те вярват по-силно, отколкото преди половин година (+ 4 пункта), че България ще се възползва от своето членство в ЕС (75%) и показват по-силна подкрепа за него (+5 пункта – 90%), отколкото “средния” българин (85%).

Разширяването на ЕС и България

Всеки втори гражданин в страните-членки подкрепя присъединяването на България към ЕС. Това се дължи преди всичко на положителните настроения в новите държави-членки (70%) и сред най-младите, чиято подкрепа е с 6 пункта по-висока (56%) от средната за ЕС (50%). Подкрепата в ЕС15 е 45% и е нараснала със 7 пункта през последните три години.⁴⁷ В страните-членки най-положително настроени към българското членство са поляците (75%), а най-отрицателно – австрийците (21% - “за”, 68% - “против”). Резултатите за България и Румъния показват взаимната, и при това най-силна подкрепа за членството в ЕС, която изразява общественото мнение в двете присъединяващи се страни: така, както Румъния подкрепя най-силно България за бъдещото членство (80%), така и България води списъка на страните, които са положително настроени към предстоящото румънско членство (75%).

Българите изразяват по-силна подкрепа, отколкото гражданите на ЕС, за разширяването на Съюза към съседни балкански страни. По въпроса за възможните бъдещи разширявания на Европейския съюз общественото мнение в България е твърде сходно с това на “средния” гражданин на ЕС. Анкетираните в страната изразяват най-силни предпочитания към предстоящи разширявания на

⁴⁷ Вж. Стандартният Евробарометър 58.1 от есента на 2002 г.
www.europa.eu.int/comm/public_opinion/

Съюза, включващи страните от ЕАСТ, и по-конкретно – към Швейцария (БГ и ЕС25 - 78%) и Норвегия (БГ-76%, ЕС25 – 78%). Българите подкрепят повече, отколкото гражданите на ЕС, бъдещето на своите балкански съседи в ЕС. Тяхната подкрепа за бъдещо членство на Турция в ЕС (45%) е с 10 пункта по-висока от средната за ЕС (35%) и по-ниска от тази в новите държави-членки (48%). Още по-силна от нея е подкрепата за бъдещи разширявания на ЕС към БЮР Македония (64%), Хърватия (61%), Босна и Херцеговина (55%), както и към съседна Сърбия и Черна Гора (60%).

В заключение, настоящият Евробарометър показва, че през последната половина година българите са станали по-умерени в своя национален песимизъм и по-големи реалисти в оптимизма си относно евроинтеграцията и ролята ѝ за бъдещето на страната.

Описание на метода

EB63.4 - TECHNICAL SPECIFICATIONS

Between the 9th of May and the 14th of June 2005, TNS Opinion & Social, a consortium created between Taylor Nelson Sofres and EOS Gallup Europe, carried out wave 63.4 of the EUROBAROMETER, on request of the EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls.

The EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » + N°233 + N°234 + N°235 are part of wave 63.4 and cover the population of the respective nationalities of the European Union Member States, resident in each of the Member States and aged 15 years and over. The EUROBAROMETER 63.4 has also been conducted in the two acceding countries (Bulgaria and Romania), the two candidate countries (Croatia and Turkey) and in the north part of Cyprus. In these countries, the survey covers the national population of citizens of the respective nationalities and the population of citizens of all the European Union Member States that are residents in those countries and have a sufficient command of one of the respective national language(s) to answer the questionnaire. The basic sample design applied in all states is a multi-stage, random (probability) one. In each country, a number of sampling points was drawn with probability proportional to population size (for a total coverage of the country) and to population density.

In order to do so, the sampling points were drawn systematically from each of the "administrative regional units", after stratification by individual unit and type of area. They thus represent the whole territory of the countries surveyed according to the EUROSTAT NUTS II (or equivalent) and according to the distribution of the resident population of the respective nationalities in terms of metropolitan, urban and rural areas. In each of the selected sampling points, a starting address was drawn, at random. Further addresses (every Nth address) were selected by standard "random route" procedures, from the initial address. In each household, the respondent was drawn, at random (following the "closest birthday rule"). All interviews were conducted face-to-face in people's homes and in the appropriate national language. As far as the data capture is concerned, CAPI (*Computer Assisted Personal Interview*) was used in those countries where this technique was available.

ABREVIATIONS	COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES		POPULATION 15+
BE	Belgium	TNS Dimarso	1.000	10/05/2005	13/06/2005	8.598.982
CZ	Czech Rep.	TNS Aisa	1.083	18/05/2005	07/06/2005	8.571.710
DK	Denmark	TNS Gallup DK	1.051	20/05/2005	14/06/2005	4.380.063
DE	Germany	TNS Infratest	1.520	14/05/2005	06/06/2005	64.174.295
EE	Estonia	Emor	1.001	12/05/2005	07/06/2005	887.094
EL	Greece	TNS ICAP	1.000	16/05/2005	06/06/2005	8.674.230
ES	Spain	TNS Demoscopia	1.024	12/05/2005	07/06/2005	35.882.820
FR	France	TNS Sofres	1.012	14/05/2005	08/06/2005	44.010.619
IE	Ireland	TNS MRBI	1.006	09/05/2005	10/06/2005	3.089.775
IT	Italy	TNS Abacus	1.004	13/05/2005	11/06/2005	49.208.000
CY	Rep. of Cyprus	Synovate	505	10/05/2005	07/06/2005	552.213
LV	Latvia	TNS Latvia	1.015	13/05/2005	08/06/2005	1.394.351
LT	Lithuania	TNS Gallup Lithuania	1.003	12/05/2005	06/06/2005	2.803.661
LU	Luxembourg	TNS ILReS	504	10/05/2005	04/06/2005	367.199
HU	Hungary	TNS Hungary	1.014	16/05/2005	02/06/2005	8.503.379
MT	Malta	MISCO	500	12/05/2005	06/06/2005	322.917
NL	Netherlands	TNS NIPO	1.006	12/05/2005	07/06/2005	13.242.328
AT	Austria	Österreichisches Gallup-Institute	1.000	12/05/2005	07/06/2005	6.679.444
PL	Poland	TNS OBOP	1.000	14/05/2005	07/06/2005	31.610.437
PT	Portugal	TNS EUROTESTE	1.005	12/05/2005	05/06/2005	8.080.915
SI	Slovenia	RM PLUS	1.045	13/05/2005	10/06/2005	1.663.869
SK	Slovakia	TNS AISA SK	1.108	18/05/2005	05/06/2005	4.316.438
FI	Finland	TNS Gallup Oy	1.024	12/05/2005	12/06/2005	4.279.286
SE	Sweden	TNS GALLUP	1.024	12/05/2005	02/06/2005	7.376.680
UK	United Kingdom	TNS UK	1.347	11/05/2005	12/06/2005	47.685.578
BG	Bulgaria	TNS BBSS	1.018	17/05/2005	31/05/2005	6.695.512
HR	Croatia	Puls	1.000	10/05/2005	03/06/2005	3.682.826
RO	Romania	TNS CSOP	1.004	23/05/2005	03/06/2005	18.145.036
TR	Turkey	TNS PIAR	1.005	12/05/2005	05/06/2005	47.583.830
NC	North part of Cyprus	KADEM	500	13/05/2005	31/05/2005	157.101
TOTAL			29.328	09/05/2005	14/06/2005	442.620.588

For each country a comparison between the sample and the universe was carried out. The Universe description was derived from Eurostat population data or from national statistics offices. For all countries surveyed, a national weighting procedure, using marginal and intercellular weighting, was carried out based on this Universe description. In all countries, gender, age, region and size of locality were introduced in the iteration procedure. For international weighting (i.e. EU averages), TNS Opinion & Social applies the official population figures as provided by EUROSTAT or national statistic offices. The total population figures for input in this post-weighting procedure are listed above.

Readers are reminded that survey results are estimations, the accuracy of which, everything being equal, rests upon the sample size and upon the observed percentage. With samples of about 1,000 interviews, the real percentages vary within the following confidence limits:

Observed percentages	10% or 90%	20% or 80%	30% or 70%	40% or 60%	50%
Confidence limits	± 1.9 points	± 2.5 points	± 2.7 points	± 3.0 points	± 3.1 points

Въпросник

A	КОД НА ПРОУЧВАНЕТО В БЪЛГАРИЯ (101-105)
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
EB63.3 A	
B	КОД НА СТРАНАТА (106-107)
<input type="text"/> <input type="text"/>	
EB63.3 B	
C	МЕЖДУНАРОДЕН КОД НА ПРОУЧВАНЕТО (108-110)
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
EB63.3 C	
D	ПОРЕДЕН НОМЕР НА ИНТЕРВЮТО (111-116)
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
EB63.3 D	
ПИТАЙТЕ ОТГОВОР 26 САМО В БЪЛГАРИЯ	
<input type="text"/>	
<input type="text"/>	
<input type="text"/>	
<input type="text"/>	

Q1 Каква е вашата националност? Моля, посочете съответната(ите) страна(и).

(ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР)

(117-148)

Белгия	1,
Дания	2,
Германия	3,
Гърция	4,
Испания	5,
Франция	6,
Ирландия	7,
Италия	8,
Люксембург	9,
Холандия	10,
Португалия	11,
Обединено Кралство (Великобритания, Северна Ирландия)	12,
Австрия	13,
Швеция	14,
Финландия	15,
Кипър (южен)	16,
Чехия	17,
Естония	18,
Унгария	19,
Латвия	20,
Литва	21,
Малта	22,
Полша	23,
Словакия	24,
Словения	25,
България (ЕДИНСТВЕНО В БЪЛГАРИЯ)	26,
	27,
	28,
	29,
	30,
Друга държава - край на допитването	31,
Не знам - край на допитването	32,

EB63.3 Q1 TREND MODIFIED

АКО Е ДРУГО или НЕ ЗНАМ, ТОГАВА ПРЕКРАТЕТЕ ИНТЕРВЮТО

QA1 Когато се събирате с приятели, как бихте казали - обсъждате политически проблеми

(149)

Често	1
Понякога	2
Никога	3
Не знам	4

EB62.0 Q2

QA2 Когато имате категорично мнение по даден въпрос, колко често ви се случва да

(ПРОЧЕТЕТЕ)

(150)

Често	1
От време на време	2
Рязко	3
Никога	4
Не знам	5

EB62.0 Q3

QA3 Като цяло вие сте много доволен, сравнително доволен, не много доволен или изцяло

(ПРОЧЕТЕТЕ)

(151)

Много доволен	1
Сравнително доволен	2
Не много доволен	3
Изцяло недоволен	4
Не знам	5

EB62.0 Q4

QA4 Какви са очакванията Ви за следващите дванайсет месеца: ще бъдат ли следващите

(ПРОЧЕТЕТЕ) По-добри По-лоши Без Не знам

(152)	1	Живота ви като цяло	1	2	3	4
(153)	2	Икономическата ситуация в България	1	2	3	4
(154)	3	Финансовото положение на вашето	1	2	3	4
(155)	4	Състоянието на заетостта в България	1	2	3	4
(156)	5	Вашия личен трудов статус	1	2	3	4

EB62.0 Q5

QA5 Ако сравните вашето настоящо положение с положението ви от преди пет години,

(157)

Подобрило се е	1
Останало е приблизително същото	2
Влошило се е	3
Не знам	4

EB62.0 Q6

QA6 През следващите пет години очаквате ли вашето лично положение да се подобри, да

(158)

Ще се подобри	1
Ще остане приблизително същото	2
Ще се влоши	3
Не знам	4

EB62.0 Q7

QA7 Бих искал/а да ви попитам доколко имате доверие в институциите. За всяка от следните

(ПРОЧЕТЕТЕ) Склонен Не съм Не знам

(159)	1	Правосъдието/ българската съдебна система	1	2	3
(160)	2	Политическите партии	1	2	3
(161)	3	Правителството на България	1	2	3
(162)	4	Българския парламент	1	2	3
(163)	5	Европейския съюз	1	2	3
(164)	6	Организацията на обединените нации (ООН)	1	2	3

EB62.0 Q10 TREND MODIFIED

Нека продължим с няколко въпроса за Европейския съюз

НЕ ЗАДАВАЙТЕ QA8a И QA9a в БЪЛГАРИЯ, РУМЪНИЯ, ТУРЦИЯ, ХЪРВАТИЯ и

QA8a

(165)

- 1
- 2
- 3
- 4

ЕВ62.0 Q11a

QA9a

(166)

- 1
- 2
- 3

ЕВ62.0 Q12a

ЗАДАЙТЕ QA8b И QA9b САМО в БЪЛГАРИЯ, РУМЪНИЯ, ТУРЦИЯ, ХЪРВАТИЯ и

QA8b Като цяло, смятате ли, че членството на България в Европейския съюз би било:

(ПРОЧЕТЕТЕ)

(167)

Нещо добро	1
Нещо лошо	2
Нито добро, нито лошо	3
Не знам	4

ЕВ62.0 Q11b

QA9b Като вземете под внимание всички обстоятелства, считате ли, че България би могла да

(168)

Да, би могла да се възползва	1
Не, не би могла да се възползва	2
Не знам	3

ЕВ62.0 Q12b

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

QA10 Като цяло, каква е вашата представа за Европейския съюз - напълно положителна, по-

(169)

Напълно положителна	1
По-скоро положителна	2
Неутрална	3
По-скоро отрицателна	4
Напълно отрицателна	5
Не знам	6

ЕВ62.0 Q13

QA11 Вие лично сте "за" или "против" бъдещото развитие на Европейския политически съюз?

(170)

За	1
Против	2
Не знам	3

EB62.0 Q14

QA12 Какво означава Европейският съюз лично за вас?

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР.

(171-186)

Мир	1,
Икономическо благоденствие	2,
Демокрация	3,
Социална защита	4,
Свобода да пътувате, да учите и да работите навсякъде в Европейския	5,
Разнообразие на култури	6,
Да се чува по-силно думата ни пред света	7,
Евро	8,
Безработица	9,
Бюрокрация	10,
Пилеене на пари	11,
Загуба на нашата културна идентичност	12,
По-голяма престъпност	13,
Недостатъчен контрол по външните граници	14,
Друго (спонтанно)	15,
Не знам	16,

EB62.0 Q16

QA13 На вас лично, Европейския съюз дава ли ви усещане за...?

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР.

(187-194)

Ентузиазъм	1,
Надежда	2,
Доверие	3,
Безразличие	4,
Тревога	5,
Недоверие	6,
Отхвърляне	7,
Не знам	8,

EB62.0 Q17

ЗАДАЙТЕ САМО в БЪЛГАРИЯ, РУМЪНИЯ, ТУРЦИЯ, ХЪРВАТИЯ и СЕВЕРЕН КИПЪР

QA14b Бихте ли ми казали, моля, с кое от следните твърдения сте склонни да се съгласите и с

(ПРОЧЕТЕТЕ)	Склонен	Склонен	Не знам
-------------	---------	---------	---------

(203)	1	Имам усещането, че бих бил по-сигурен, ако	1	2	3
(204)	2	Имам усещането, че бихме били икономически	1	2	3
(205)	3	Имам усещането, че бихме били политически по-	1	2	3
(206)	4	Моят глас се зачита в Европейския съюз	1	2	3
(207)	5	Разбирам как действа Европейския съюз	1	2	3
(208)	6	Интересите на България са взети под внимание	1	2	3
(209)	7	България ще придобие по-голямо влияние в	1	2	3
(210)	8	Най-големите страни имат най-голяма власт в	1	2	3

EB62.0 Q18b TREND MODIFIED

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

QA15a Според вас, след пет години Европейският съюз ще играе ли по-важна, по-малко важна

QA15b А след пет години вие каква роля бихте желали да играе Европейският съюз във

(ПРОЧЕТЕТЕ)	(211)	(212)
	QA15a	QA15b
	Очаквания	Желания
По-важна	1	1
По-малко важна	2	2
Същата	3	3
Не знам	4	4

EB62.0 Q20a&b

QA16 Някои хора може да изпитват страхове относно изграждането на Европа, Европейския

(ПРОЧЕТЕТЕ)	В	В	Не знам
-------------	---	---	---------

(213)	1	Загуба на власт за по-малките страни-членки	1	2	3
(214)	2	Увеличаване на трафика на наркотици и	1	2	3
(215)	3	Все по-малко и по-малко използване на нашия	1	2	3
(216)	4	България да плаща все повече и повече на	1	2	3
(217)	5	Загуба на социални придобивки	1	2	3
(218)	6	Загуба на националните ни идентичност и	1	2	3
(219)	7	Икономическа криза	1	2	3
(220)	8	Прехвърляне на работа към други страни-	1	2	3
(221)	9	По-големи затруднения за българските	1	2	3
(222)	10	Край на лева като национална валута	1	2	3

EB62.0 Q21

QA17 Приблизително, колко често....?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

(ПРОЧЕТЕТЕ)	Всес и ден	Няко лко пъти сед мичн о	Вед нъж или два пъти сед мичн о	По- рядк о	Нико га	Не знам

(223)	1	Гледате новините по телевизията	1	2	3	4	5	6
(224)	2	Четете новините в ежедневниците	1	2	3	4	5	6
(225)	3	Слушате новините по радиото	1	2	3	4	5	6

EB55.1 Q11

QA18 Вие лично, как бихте оценили вашата информираност за Европейския съюз, неговата

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА СЪС СКАЛАТА

(226-227)

Не зная абсолютно нищо										Зная много неща									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10										

Не знам 11

EB62.0 Q22

QA19 Когато търсите информация за Европейския съюз, неговите политики, институции, кои

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР.

(228-239)

Срещи, събрания	1,
Разговори с роднини, приятели, колеги	2,
Всекидневници	3,
Други вестници, списания	4,
Телевизия	5,
Радио	6,
Интернет	7,
Книги, брошури, информационни бюлетени	8,
Други(спонтанно)	9,
Никога не търся подобна информация, не ме интересува (спонтанно)	10,
Телефон	11,
Не знам	12,

EB62.0 Q23 TREND MODIFIED

QA21 Чували ли сте за...?

(ПРОЧЕТЕТЕ)	Да	Не	Не знам
-------------	----	----	---------

(246)	1	Европейския парламент	1	2	3
(247)	2	Европейската комисия	1	2	3
(248)	3	Съвета на Европейския съюз	1	2	3
(249)	4	Съда на Европейските общности	1	2	3
(250)	5	Европейската Централна Банка	1	2	3

EB62.0 Q27 TREND MODIFIED

QA22 А за всяка от европейските институции, моля, кажете дали според вас тя играе или не

(ПРОЧЕТЕТЕ)	Играе	Не играе	Не знам
-------------	-------	----------	---------

(251)	1	Европейският парламент	1	2	3
(252)	2	Европейската комисия	1	2	3
(253)	3	Съветът на Европейския съюз	1	2	3
(254)	4	Съдът на Европейските общности	1	2	3
(255)	5	Европейската централна банка	1	2	3

EB62.0 Q28 TREND MODIFIED

QA23 И за всяка от тях, моля, кажете склонни ли сте или не сте склонни да й се доверите?

(ПРОЧЕТЕТЕ)	Склонен	Не съм	Не знам
-------------	---------	--------	---------

(256)	1	Европейския парламент	1	2	3
(257)	2	Европейската комисия	1	2	3
(258)	3	Съвета на Европейския съюз	1	2	3
(259)	4	Съда на Европейските общности	1	2	3
(260)	5	Европейската централна банка	1	2	3

EB62.0 Q29 TREND MODIFIED

QA24	За всяко от следните твърдения за Европейския съюз, моля посочете, дали според вас
------	--

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Вярно.	Невярно.	Не знам
--	-------------	--------	----------	---------

(261)	1	Европейският съюз понастоящем се състои от 15	1	2	3
(262)	2	Членовете на Европейския Парламент се	1	2	3
(263)	3	Европейският съюз има свой собствен химн	1	2	3
(264)	4	Последните европейски избори бяха проведени	1	2	3

EB62.0 Q30 TREND MODIFIED

ЗАДАЙТЕ QA25a И QA25b САМО В ЛЮКСЕМБЪРГ

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

QA26 Според Вас кои са двата най-важни проблема, пред които е изправена България в

Покажете картата. Прочетете отговорите. Възможни са най-много два отговора.

(269-284)

Несигурността	1,
Общественият транспорт	2,
Икономическата ситуация	3,
Покачването на цените/ инфлацията	4,
Данъците	5,
Безработицата	6,
Тероризмът	7,
Отбраната/ външната политика	8,
Жилищната политика	9,
Имиграцията	10,
Системата на здравеопазването	11,
Образователната система	12,
Пенсиите	13,
Опазването на околната среда	14,
Друго (спонтанно)	15,
Не знам	16,

EB62.0 Q33

QA27 А за всеки от следните проблеми в България, смятате ли, че Европейският съюз играе

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Положително	Отрицателно	Нито	Не знам
(285)	1 Борбата с престъпността	1	2	3	4
(286)	2 Обществения транспорт	1	2	3	4
(287)	3 Икономическото положение	1	2	3	4
(288)	4 Покачващите се цени/ инфлацията	1	2	3	4
(289)	5 Данъчното облагане	1	2	3	4
(290)	6 Борбата с безработицата	1	2	3	4
(291)	7 Борбата с тероризма	1	2	3	4
(292)	8 Отбраната и външните работи	1	2	3	4
(293)	9 Жилищната политика	1	2	3	4
(294)	10 Имиграцията	1	2	3	4
(295)	11 Системата на здравеопазването	1	2	3	4
(296)	12 Системата на образованието	1	2	3	4
(297)	13 Пенсиите	1	2	3	4
(298)	14 Опазването на околната среда	1	2	3	4

EB62.0 Q34 TREND MODIFIED

QA28 Какво е вашето мнение за всяко от следните съждения? За всяко от тях, моля кажете,

	(ПРОЧЕТЕТЕ - СМЕНЯЙТЕ	За	Против	Не знам
(299)	1 Европейски паричен съюз с една единствена	1	2	3
(300)	2 Обща външна политика на страните членки на	1	2	3
(301)	3 Обща политика в областта на отбраната и	1	2	3
(302)	4 По-нататъшно разширяване на Европейския	1	2	3
(303)	5 Конституция за Европейския съюз	1	2	3
(304)	6 Скорост на изграждане на Европа по-голяма в	1	2	3
(305)	7 Обучение на учениците за начина, по който	1	2	3

EB62.0 Q36 TREND MODIFIED

QA29 От следния списък с действия, моля кажете кои според вас трябва да са трите от тях,

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. НАЙ-МНОГО ТРИ ОТГОВОРА

(306-323)

Приемане на нови страни членки	1,
Сближаване на Европейския съюз с гражданите на Европа, например	2,
Успешно въвеждане на единната европейска валута - еврото	3,
Борба с бедността и социалната изолация	4,
Опазване на околната среда	5,
Гарантиране качеството на хранителните продукти	6,
Защита на потребителите и гарантиране качеството на другите стоки	7,
Борба с безработицата	8,
Реформиране на институциите на Европейския съюз и на начина, по	9,
Борба с организираната престъпност и трафика на наркотици	10,
Утвърждаване на политическата и дипломатическата значимост на	11,
Поддържане на мира и сигурността в Европа	12,
Гарантиране правата на личността и зачитане на демократичните	13,
Борба с тероризма	14,
Борба с незаконната имиграция	15,
Друго (спонтанно)	16,
Нито едно от изброените (спонтанно)	17,
Не знам	18,

EB62.0 Q37

QA30 С кое от следните две твърдения сте съгласен в по-голяма степен?

(ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

(324)

Предвид политическите цели на Европейския съюз, той трябва да	1
Политическите цели на Европейския съюз не оправдават	2
Не знам	3

EB63.4 NEW

QA31 За кое от следните неща мислите, че се изразходва най-много от Европейския бюджет?

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. САМО ЕДИН ОТГОВОР

(325)

Заетост и социални дейности	1
Земеделие	2
Научни изследвания	3
Регионални помощи	4
Външна политика и помощи за страните извън Европейския съюз	5
Административни разходи и разходи за персонала, за сгради	6
Друго (спонтанно)	7
Не знам	8

EB62.0 Q38

QA32 Европейският съюз вече има обща външна политика и политика на сигурност, както и

	(ПРОЧЕТЕТЕ - СМЕНЯЙТЕ)	Склонен	Склонен	Не знам
--	------------------------	---------	---------	---------

(326)	1	Европейският съюз би трябвало да има военни	1	2	3
(327)	2	Когато възникне международна криза, страните-	1	2	3
(328)	3	Европейският съюз би трябвало да има свой	1	2	3
(329)	4	Европейският съюз би трябвало да разполага с	1	2	3
(330)	5	Външната политика на Европейския съюз би	1	2	3
(331)	6	Европейският съюз би трябвало да работи за	1	2	3
(332)	7	Европейският съюз би трябвало да има обща	1	2	3
(333)	8	Европейският съюз би трябвало да има обща	1	2	3

EB62.0 Q39 TREND MODIFIED

QA33a Според вас, каква роля бихте казали, че играят САЩ - по-скоро позитивна, по-скоро

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Позитивн	Негативна	Нито	Не знам
--	-------------	----------	-----------	------	---------

(334)	1	Мира в света	1	2	3	4
(335)	2	Борбата с тероризма	1	2	3	4
(336)	3	Ръста на световната икономика	1	2	3	4
(337)	4	Борбата с бедността в света	1	2	3	4
(338)	5	Защитата на околната среда	1	2	3	4

EB62.0 Q41

QA33b Според вас, каква роля бихте казали, че играе Европейският съюз - по-скоро позитивна,

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Позитивн	Негативна	Нито	Не знам
--	-------------	----------	-----------	------	---------

(339)	1	Мира в света	1	2	3	4
(340)	2	Борбата с тероризма	1	2	3	4
(341)	3	Ръста на световната икономика	1	2	3	4
(342)	4	Борбата с бедността в света	1	2	3	4
(343)	5	Защитата на околната среда	1	2	3	4

EB62.0 Q42

QA33c Като цяло, в сравнение с преди пет години, бихте ли казали, че ролята на Европейския

(ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

	(344)
По-важна	1
По-малко важна	2
Не се е променила	3
Не знам	4

EB63.4 NEW

QA34a Като цяло, доколко сте удовлетворен/а от начина, по който работи / функционира

QA34b А какво ще кажете за начина, по който работи / функционира демокрацията в ЕС?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА СЪС СКАЛАТА - ЕДИН ОТГОВОР В КОЛОНА)

(ПРОЧЕТЕТЕ)	(345)	(346)
	QA34a	QA34b
	В България	В Европейския
Удовлетворен/а до голяма степен	1	1
Удовлетворен/а отчасти	2	2
Не много удовлетворен/а	3	3
Изобщо не е удовлетворен/а	4	4
Не знам	5	5

EB62.0 Q44a&b

QA35 Хората могат в различна степен да се чувстват привързани към техния град или село,

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА СЪС СКАЛАТА)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Много	Донякъде	Не много	Изобщо	Не знам
(347)	1 Вашето село/град	1	2	3	4	5
(348)	2 Вашия регион	1	2	3	4	5
(349)	3 България	1	2	3	4	5
(350)	4 Европа	1	2	3	4	5

EB62.0 Q47

QA36 Бихте ли ми казали за всяко от следните дали терминът ви навява нещо много

(КАРТА СЪС СКАЛАТА - СМЕНЯЙТЕ ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТТА)

		Много	По-скоро	По-скоро	Много	Не знам
(351)	1 Предприятие	1	2	3	4	5
(352)	2 Монопол	1	2	3	4	5
(353)	3 Конкурентност	1	2	3	4	5
(354)	4 Социална сигурност	1	2	3	4	5
(355)	5 Свободна търговия	1	2	3	4	5
(356)	6 Протекционизъм	1	2	3	4	5
(357)	7 Глобализация	1	2	3	4	5
(358)	8 Обществени услуги	1	2	3	4	5
(359)	9 Синдикат	1	2	3	4	5
(360)	10 Реформи	1	2	3	4	5

EB63.4 NEW

Нека сега преминем към друга тема

QB1 Коя от тези три възможности предпочитате за близкото бъдеще на Европейския съюз?

(КАРТА - ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

	(361)
Европейският съюз трябва да се разшири като включи всички страни,	1
Европейският съюз трябва да се разшири като включи само някои от	2
Европейският съюз не трябва да се разширява с нови страни	3
Нито едно от посочените (СПОНТАННО)	4
Не знам	5

EB59.1 Q46

QB2 За всяка от следните страни, одобрявате ли или не за в бъдеще тя да стане част от

(СМЕНЯЙТЕ РЕДА)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	За	Против	Не знам
--	-------------	----	--------	---------

(362)	1	Швейцария	1	2	3
(363)	2	Норвегия	1	2	3
(364)	3	Босна и Херцеговина	1	2	3
(365)	4	Хърватия	1	2	3
(366)	5	Бившата Югославска Република Македония	1	2	3
(367)	6	Сърбия и Черна гора	1	2	3
(368)	7	Исландия	1	2	3
(369)	8	Албания	1	2	3
(370)	9	България	1	2	3
(371)	10	Румъния	1	2	3
(372)	11	Украйна	1	2	3
(373)	12	Турция	1	2	3

EB58.1 Q41&Q42 TREND MODIFIED

QB3 За всяко от следните, моля кажете ми дали сте напълно съгласен, склонен сте да се

(КАРТА)

		Напълно	Склонен	Склонен	Напълно	Не знам
--	--	---------	---------	---------	---------	---------

(374)	1	Турция принадлежи	1	2	3	4	5
(375)	2	Турция принадлежи	1	2	3	4	5
(376)	3	Присъединяването на	1	2	3	4	5
(377)	4	Присъединяването на	1	2	3	4	5
(378)	5	Културните различия	1	2	3	4	5
(379)	6	Присъединяването на	1	2	3	4	5
(380)	7	Присъединяването на	1	2	3	4	5
(381)	8	За да се присъедини към	1	2	3	4	5
(382)	9	За да се присъедини към	1	2	3	4	5

EB63.4 NEW

Нека да преминем към друга тема

QC1 Вие лично чували ли сте за Европейската конституция?

(ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

(383)

Да, и като цяло знаете съдържанието ѝ	1
Да, но знаете много малко за съдържанието ѝ	2
Не	3

EB62.1 QA1 TREND SLIGHTLY MODIFIED

НЕ ЗАДАВАЙТЕ в ES, EL, IT, SI, HU и LT - ES, EL, IT SI, HU и LT ПРЕМИНАВАТ НА QC5

QC2 От това, което знаете, бихте ли казали, че подкрепяте или че сте против Европейската

(ПРОЧЕТЕТЕ - ЕДИН ОТГОВОР)

(384)

Напълно подкрепям	1
По-скоро подкрепям	2
По-скоро съм против	3
Напълно съм против	4
Не знам	5

EB62.1 QA2 TREND SLIGHTLY MODIFIED

АКО "ПОДКРЕПЯМ", КОД 1 ИЛИ 2 НА QC2

QC3 Какви са всичките причини, поради които подкрепяте Европейската конституция?

(НЕ ЧЕТЕТЕ - КОДИРАЙТЕ ВСИЧКИ СПОНТАННИ ОТГОВОРИ)

(385-398)

Необходима за продължаване изграждането на Европа	1,
Необходима за управление на интеграцията на новите страни членки	2,
Необходима за доброто функциониране на европейските институции	3,
Първи стъпки към / символ на социална Европа	4,
Засилва чувството на европейска идентичност	5,
Създава истинско европейско гражданство	6,
Първи стъпки към / символ на политическо единение на Европа	7,
Засилва позициите на Европейския съюз пред САЩ	8,
Винаги съм подкрепял/а изграждането на Европа	9,
Засилва демокрацията в Европа / защита гражданите	10,
Подкрепя националното правителство / определени политически	11,
Не виждам нищо негативно в нея	12,
Друго (СПОНТАННО)	13,
Не знам	14,

EB62.1 QA3 TREND SLIGHTLY MODIFIED

АКО Е "ПРОТИВ", КОД 3 ИЛИ 4 НА QC2

QC4 Какви са всичките причини, поради които сте против Европейската конституция?

(НЕ ЧЕТЕТЕ - КОДИРАЙТЕ ВСИЧКИ СПОНТАННИ ОТГОВОРИ)

(399-414)

Конституцията отива твърде далеч / напредва прекалено бързо	1,
Загуба на националния суверенитет	2,
Конституцията не отива достатъчно далеч	3,
Икономически погледнато, конституцията е прекалено либерална	4,
Не достатъчна социална насоченост за Европа	5,
Прекалено технократска / правна / прекалено много регулиране	6,
Липса на информация	7,
Прекалено сложна	8,
Не желае Турция в Европейския съюз / Противопоставяне на по-	9,
Недостатъчно демократична	10,
Противопоставя се на националното правителство / определени	11,
Аз съм против Европа / изграждането на Европа / Европейската	12,
Не виждам нищо позитивно в тази конституция	13,
Не се позовава на християнските корени на Европа	14,
Друго (СПОНТАННО)	15,
Не знам	16,

EB62.1 QA4 TREND MODIFIED

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

QC5 Кажете ми за всяко от следните твърдения дали според вас то е вярно или не. В

(ПРОЧЕТЕТЕ) Вярно. Невярно. Не знам

(415)	1	Да се създаде длъжността министър на	1	2	3
(416)	2	Най-малко един милион граждани на	1	2	3
(417)	3	Президентът на Европейския съвет директно да	1	2	3
(418)	4	Да се създаде пряк европейски данък	1	2	3
(419)	5	Националното гражданство да изчезне	1	2	3
(420)	6	Страна членка да може да напусне Европейския	1	2	3

EB62.1 QA5 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QC6 На кого имате най-голямо доверие, когато се информирате за Европейската

(КАРТА - ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

(421-422)

Европейската комисия	1
Европейския парламент	2
Българското правителство	3
Българските политически партии	4
Местните съветници	5
Българските религиозни организации	6
Журналистите	7
Синдикатите	8
Потребителските организации	9
Вашите близки, приятелите ви	10
Друго (СПОНТАННО)	11
Не знам	12

EB62.1 QA6 TREND SLIGHTLY MODIFIED

ЗАДАЙТЕ САМО В ДАНИЯ, ФРАНЦИЯ, ИРЛАНДИЯ, ПОРТУГАЛИЯ, ЧЕХИЯ,

QC7

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

QC8 За всяко от следните, моля кажете ми дали сте напълно съгласен, склонен да се

(САМО ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Напълно	Склонен	Склонен	Напълно	Не знам
(425)	1 По-демократично	1	2	3	4	5
(426)	2 По-ефективно	1	2	3	4	5
(427)	3 По-прозрачно	1	2	3	4	5

EB63.4 NEW

QC9 За всяко от следните, моля кажете ми дали сте напълно съгласен, склонен сте да се

(ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Напълно	Склонен	Склонен	Напълно	Не знам
(428)	1 По-силен в света	1	2	3	4	5
(429)	2 Икономически по-	1	2	3	4	5
(430)	3 По-социално ориентиран	1	2	3	4	5

EB63.4 NEW

Сега, нека да сменим темата.

QD1 Как бихте оценили настоящата ситуация във всяка от следните области?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Много	По-скоро	По-скоро	Много	Не знам
(431)	1 Положението на	1	2	3	4	5
(432)	2 Положението на	1	2	3	4	5
(433)	3 Положението със	1	2	3	4	5
(434)	4 Положението с околната	1	2	3	4	5
(435)	5 Положението със	1	2	3	4	5
(436)	6 Качеството на живота ви	1	2	3	4	5
(437)	7 Вашето финансово	1	2	3	4	5

EB62.1 QB1

QD2 За всяка от следните сфери, бихте ли казали, че положението в България е по-добро

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Много по-добро	Малко по-добро	Малко по-малко добро	Опр. едел. по-малко добро	Също (СПОНТ. АННО)	Не знам
(438)	1 Положението на българската икономика	1	2	3	4	5	6
(439)	2 Положението със заетостта в България	1	2	3	4	5	6
(440)	3 Положението с околната среда в България	1	2	3	4	5	6
(441)	4 Положението със социалната закрила в	1	2	3	4	5	6
(442)	5 Образователната система	1	2	3	4	5	6
(443)	6 Качеството на живота в България	1	2	3	4	5	6

EB62.1 QB2 TREND MODIFIED

QD3 Според вас, след пет години положението във всяка от следните сфери ще бъде по-

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

(ПРОЧЕТЕТЕ)	Мног о по- добр о	Мал ко по- добр о	Мал ко по- малк о добр о	Опр едел ено по- малк о добр о	Същ ото (СП ОНТ АНН О)	Не знам
-------------	----------------------------	----------------------------	--------------------------------------	---	------------------------------------	------------

(444)	1	Положението на българската икономика	1	2	3	4	5	6
(445)	2	Положението на европейската икономика	1	2	3	4	5	6
(446)	3	Положението със заетостта в България	1	2	3	4	5	6
(447)	4	Положението с околната среда в България	1	2	3	4	5	6
(448)	5	Положението със социалната закрила в	1	2	3	4	5	6
(449)	6	Качеството на живота ви	1	2	3	4	5	6

EB62.1 QB3

QD4 Като цяло, бихте ли казали, че нивото на качеството на живот в Европа в момента е по-

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

(ПРОЧЕТЕТЕ)	Мног о по- добр о	Мол ко по- добр о	Мал ко по- малк о добр о	Опр едел ено по- малк о добр о	Същ ото (СП ОНТ АНН О)	Не знам
-------------	----------------------------	----------------------------	--------------------------------------	---	------------------------------------	------------

(450)	1	Съединените американски щати	1	2	3	4	5	6
(451)	2	Япония	1	2	3	4	5	6
(452)	3	Китай	1	2	3	4	5	6
(453)	4	Индия	1	2	3	4	5	6

EB62.1 QB4

QD5a Бихте ли казали, че Европейската икономика е по-ефективна, по-малко ефективна или

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

(ПРОЧЕТЕТЕ)	По-	По-малко	Също	Не знам
-------------	-----	----------	------	---------

(454)	1	Американската	1	2	3	4
(455)	2	Японската	1	2	3	4
(456)	3	Китайската	1	2	3	4
(457)	4	Индийската	1	2	3	4

EB62.1 QB5

QD5b За всяка от следните области, моля кажете ми дали според вас Европейският съюз е

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - САМО ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

(ПРОЧЕТЕТЕ) Пред След На Не знам

(458)	1	Научните изследвания	1	2	3	4
(459)	2	Медицинските изследвания	1	2	3	4
(460)	3	Опазването на околната среда	1	2	3	4
(461)	4	Технологичните нововъведения	1	2	3	4
(462)	5	Системите на здравеопазване	1	2	3	4
(463)	6	Образованието	1	2	3	4
(464)	7	Борбата със социалните неравенства	1	2	3	4
(465)	8	Борбата с безработицата	1	2	3	4
(466)	9	Борбата с дискриминацията	1	2	3	4
(467)	10	Създаването на компании	1	2	3	4

EB63.4 NEW

QD6 Последствията от глобализацията на търговията са многобройни. Когато чуete думата

(ИЗЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

	(468)
Възможностите за българските компании по отношение на новите	1
Чуждестранните инвестиции в България	2
Преместване на някои компании в страни, където работната ръка е по-	3
Нарастване на конкуренцията за българските компании	4
Друго (СПОНТАННО)	5
Не знам	6

EB62.1 QB10

QD7 На кое от следните две гледни точки е по-близо до вашата? Като цяло компаниите,

(ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

	(469)
Нямат друг избор, ако искат да избегнат затваряне	1
Го правят, за да увеличат печалбата си	2
Не знам	3

EB63.4 NEW

QD8	На кое от следните твърдения бихте дали приоритет за подобряване Европейската
-----	---

(ПРОЧЕТЕТЕ - ДО ТРИ ОТГОВОРА)

(470-477)

Законово увеличаване на броя на работните часове	1,
Подобряване образованието и професионалното обучение	2,
Инвестиране в изследвания и нововъведения	3,
Улесняване създаването на компании	4,
По-ефективно използване на енергията	5,
Инвестиране в транспортната инфраструктура (пътища, ж.п. и т.н.)	6,
Друго (СПОНТАННО)	7,
Не знам	8,

EB62.1 QB11 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QD9	Според вас, може ли Европейският съюз да стане водещата световна икономическа
-----	---

(ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)
----

(478)

Да, разбира се	1
Да, вероятно	2
Не, вероятно не	3
Не, разбира се	4
Не знам	5

EB62.1 QB13

ДЕМОГРАФИЯ

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

D1 В политическите теми /въпроси хората говорят за "ляво" и "дясно". Къде върху следната

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА). (ИНТ.: НЕ ПОДСКАЗВАЙТЕ - АКО РЕСПОНДЕНТЪТ СЕ
(495-496)

Ляво					Дясно				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Отказ 11

Не знам 12

EB63.3 D1

НЯМА ВЪПРОСИ D.2 ДО D.6

D7 Кой от следните отговори описва най-добре вашето настоящо положение?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)
(497-498)

Женен / омъжена само веднъж	1
Женен / омъжена повече от веднъж	2
Неженен / неомъжена, който / която живее с партньор	3
Неженен / неомъжена, който / която никога не е живял/а с партньор	4
Неженен / неомъжена, който / която преди е живял/а с партньор, но в	5
Разведен/а	6
Разделен/а	7
Вдовец / вдовица	8
Друго (СПОНТАННО)	9
Отказ (СПОНТАННО)	10

EB63.3 D7

D8 На колко години бяхте, когато завършихте най-високата степен на вашето образование -

(ИНТ.: АКО "ВСЕ ОЩЕ УЧИ", КОДИРАЙТЕ "00")
(499-500)

--	--

EB63.3 D8

НЯМА ВЪПРОС D.9

D7 Кой от следните отговори описва най-добре вашето настоящо положение?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

(497-498)

Женен / омъжена само веднъж	1
Женен / омъжена повече от веднъж	2
Неженен / неомъжена, който / която живее с партньор	3
Неженен / неомъжена, който / която никога не е живял/а с партньор	4
Неженен / неомъжена, който / която преди е живял/а с партньор, но в	5
Разведен/а	6
Разделен/а	7
Вдовец / вдовица	8
Друго (СПОНТАННО)	9
Отказ (СПОНТАННО)	10

EB63.3 D7

D8 На колко години бяхте, когато завършихте най-високата степен на вашето образование -

(ИНТ.: АКО "ВСЕ ОЩЕ УЧИ", КОДИРАЙТЕ "00")

(499-500)

--	--

EB63.3 D8

НЯМА ВЪПРОС D.9

D10 Пол

(501)

Мъж	1
Жена	2

EB63.3 D10

D11 На колко години сте?

(502-503)

--	--

EB63.3 D11

НЯМА ВЪПРОС D.12 ДО D.14

ЗАДАЙТЕ D.15b САМО АКО ПОНАСТОЯЩЕМ НЕ ИЗВЪРШВА НИКАКВА ПЛАТЕНА

D15a Какво е вашето основно занятие в момента?

D15b Работили ли сте преди срещу заплащане? Какво беше последното ви занятие?

	(504-505)	(506-507)
	D15a	D15b
	НАСТОЯЩА	ПОСЛЕДНА
НЕРАБОТЕЩ		
Грижи се за пазаруването и поддържането на дома,	1	
Студент	2	
Безработен или временно без работа	3	
Пенсионер или неработещ поради болест	4	
САМОНАЕТ		
Селски стопанин	5	5
Рибар	6	6
Специалист на частна практика (лекар, адвокат,	7	7
Собственик на магазин, занаятчия, друго	8	8
Бизнесмен, собственик (изцяло или частично) на	9	9
РАБОТЕЩ		
Нает специалист (лекари, адвокати, счетоводители,	10	10
Изпълнителен директор, мениджър или висш	11	11
Ръководител на средно равнище, ръководител на	12	12
Административен служител, работещ в офис	13	13
Работещ извън офис, чиято работа е свързана с	14	14
Работещ в сферата на услугите (болница, ресторант,	15	15
Супервайзер /бригадир	16	16
Квалифициран работник (ръчен труд)	17	17
Друг (неквалифициран) работник и неквалифициран	18	18
НИКОГА НЕ Е РАБОТИЛ СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ		19

ЕВ63.3 D15a D15b

НЯМА ВЪПРОСИ D.16 ДО D.24

D25 Вие живеете в .....?

(ПРОЧЕТЕТЕ)	(508)
Селски район или село	1
Малък или среден град	2
Голям град	3
Не знам	4

ЕВ63.3 D25

НЯМА ВЪПРОСИ D.26 ДО D.39

D40a Бихте ли ми казали, колко човека на възраст над 15 години живеят във вашето

(ИНТ.: ПРОЧЕТЕТЕ - ЗАПИШЕТЕ)

(509-510)

--	--

EB63.3 D40a

D40b Колко деца под 10 години живеят във вашето домакинство?

(ИНТ.: ПРОЧЕТЕТЕ - ЗАПИШЕТЕ)

(511-512)

--	--

EB63.3 D40b

D40c Колко деца на възраст между 10-14 години живеят във вашето домакинство?

(ИНТ.: ПРОЧЕТЕТЕ - ЗАПИШЕТЕ)

(513-514)

--	--

EB63.3 D40c

D41 Вие лично, сте роден/а....?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - ИЗЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

(515)

В България	1
В друга страна, членка на Европейския съюз	2
В Европа, но не в страна, членка на Европейския съюз	3
В Азия, Африка или Латинска Америка	4
В Северна Америка, Япония или Австралия	5
Отказ (СПОНТАННО)	6

EB63.3 D41

D42 Кое от следните предположения отговаря на вашето положение?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - ИЗЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

(516)

Вашата майка и баща са родени в България	1
Един от родителите ви е роден в България, а другият в друга страна	2
Вашата майка и баща са родени в друга страна членка на Европейския	3
Друго положение (СПОНТАННО)	4
Не знам / Отказ (СПОНТАННО)	5

EB63.3 D42

D43a	Има ли наличен стационарен телефон във вашето домакинство?
------	--

D43b	Вие лично притежавате ли мобилен телефон?
------	---

	(517)	(518)
	D43a	D43b
	Стационарен	Мобилен
Да	1	1
Не	2	2

EB63.3 D43a&b TREND MODIFIED

--

D44	Вие сте ....?
-----	---------------

(НЕ ЧЕТЕТЕ - ПОКАЖЕТЕ КАРТА - СПИСЪКЪТ С КОДОВЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)
--

	(519-520)
Католик	1
Православен християнин	2
Протестант	3
Друг християнин	4
Евреин	5
Мюсюлманин	6
Сикх	7
Будист	8
Хиндуист	9
Атеист	10
Невярващ / агностик	11
Друго (СПОНТАННО)	12
Не знам	13

EB63.1 D44 TREND

--

D45	Като изключим сватби и погребения, колко често посещавате религиозни служби?
-----	--

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)
--

	(521)
Повече от веднъж седмично	1
Веднъж седмично	2
Около веднъж месечно	3
На 2 или 3 месеца веднъж	4
Само на специални празници	5
Приблизително веднъж годишно	6
По-рядко	7
Никога	8
Не знам	9

EB63.1 D45 TREND

D46	Кои от следните вещи притежавате?
-----	-----------------------------------

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - ПРОЧЕТЕТЕ - ВСЕКИ ВЕРЕН ОТГОВОР)
--

	(522-531)
Телевизор	1,
DVD плейър	2,
CD плейър	3,
Компютър	4,
Интернет достъп	5,
Кола	6,
Апартамент / къща, чието плащане сте приключили	7,
Апартамент / къща, която изплащате	8,
Нито едно (СПОНТАННО)	9,
Не знам	10,

EB63.4 NEW

--

D47	Общо казано, колко седмици годишно прекарвате във ваканция?
-----	---

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)
--

	(532)
Никога	1
По-малко от една седмица в годината	2
Една седмица в годината	3
Две седмици в годината	4
Три седмици в годината	5
Четири седмици в годината	6
Повече от четири седмици в годината	7
Не знам	8

EB63.4 NEW

(НЕ ПОДСКАЗВАЙТЕ - НЕ ЧЕТЕТЕ - КОДИРАЙТЕ ПО-ДОЛУ - ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ

(533-567)

Немски	1,
Английски	2,
Арабски	3,
Български	4,
Каталонски	5,
Китайски	6,
Хърватски	7,
Датски	8,
Испански	9,
Естонски	10,
Фински	11,
Френски	12,
Гръцки	13,
Унгарски	14,
Италиански	15,
Латвийски	16,
Литовски	17,
Люксембургски	18,
Малтийски	19,
Холандски	20,
Норвежки	21,
Полски	22,
Португалски	23,
Румънски	24,
Руски	25,
Словашки	26,
Словенски	27,
Шведски	28,
Чешки	29,
Турски	30,
Ирландски / Галски	31,
Баски	32,
Езикът на знаците	33,
Друго	34,
Не знам	35,

EB55.1 Q2 TREND MODIFIED

D48b	Кои езици, освен майчиния си, владеете достатъчно добре, за да можете да водите
------	---

D48c	Кои езици, освен майчиния си, владеете достатъчно добре, за да можете да водите
------	---

D48d	Кои езици, освен майчиния си, владеете достатъчно добре, за да можете да водите
------	---

(НЕ ПОДСКАЗВАЙТЕ - НЕ ЧЕТЕТЕ - КОДИРАЙТЕ ПО-ДОЛУ - ЕДИН ОТГОВОР В			
---	--	--	--

(568-569)	(570-571)	(572-573)
-----------	-----------	-----------

	D48b	D48c	D48d
	ПЪРВИ	ВТОРИ	ТРЕТИ
Немски	1	1	1
Английски	2	2	2
Арабски	3	3	3
Български	4	4	4
Каталонски	5	5	5
Китайски	6	6	6
Хърватски	7	7	7
Датски	8	8	8
Испански	9	9	9
Естонски	10	10	10
Фински	11	11	11
Френски	12	12	12
Гръцки	13	13	13
Унгарски	14	14	14
Италиански	15	15	15
Латвийски	16	16	16
Литовски	17	17	17
Люксембургски	18	18	18
Малтийски	19	19	19
Холандски	20	20	20
Норвежки	21	21	21
Полски	22	22	22
Португалски	23	23	23
Румънски	24	24	24
Руски	25	25	25
Словашки	26	26	26
Словенски	27	27	27
Шведски	28	28	28
Чешки	29	29	29
Турски	30	30	30
Ирландски / Галски	31	31	31
Баски	32	32	32
Езикът на знаците	33	33	33
Друго	34	34	34
Нито един	35		

EB55.1 Q3 TREND MODIFIED

D48e	Кои езици, освен майчиния си, владеете достатъчно добре, за да можете да водите
------	---

(НЕ ПОДСКАЗВАЙТЕ - НЕ ЧЕТЕТЕ - КОДИРАЙТЕ ПО-ДОЛУ - ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ

(574-607)

Немски	1,
Английски	2,
Арабски	3,
Български	4,
Каталонски	5,
Китайски	6,
Хърватски	7,
Датски	8,
Испански	9,
Естонски	10,
Фински	11,
Френски	12,
Гръцки	13,
Унгарски	14,
Италиански	15,
Латвийски	16,
Литовски	17,
Люксембургски	18,
Малтийски	19,
Холандски	20,
Норвежки	21,
Полски	22,
Португалски	23,
Румънски	24,
Руски	25,
Словашки	26,
Словенски	27,
Шведски	28,
Чешки	29,
Турски	30,
Ирландски / Галски	31,
Баски	32,
Езикът на знаците	33,
Друго	34,

EB55.1 Q3 TREND MODIFIED

ЗАДАЙТЕ ЗА ЕЗИЦИТЕ СПОМЕНАТИ В D48b, c И d
--

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА СЪС СКАЛА - САМО ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Много	Добър	Само	Не знам
(608)	1 Немски	1	2	3	4
(609)	2 Английски	1	2	3	4
(610)	3 Арабски	1	2	3	4
(611)	4 Български	1	2	3	4
(612)	5 Каталонски	1	2	3	4
(613)	6 Китайски	1	2	3	4
(614)	7 Хърватски	1	2	3	4
(615)	8 Датски	1	2	3	4
(616)	9 Испански	1	2	3	4
(617)	10 Естонски	1	2	3	4
(618)	11 Фински	1	2	3	4
(619)	12 Френски	1	2	3	4
(620)	13 Гръцки	1	2	3	4
(621)	14 Унгарски	1	2	3	4
(622)	15 Италиански	1	2	3	4
(623)	16 Латвийски	1	2	3	4
(624)	17 Литовски	1	2	3	4
(625)	18 Люксембургски	1	2	3	4
(626)	19 Малтийски	1	2	3	4
(627)	20 Холандски	1	2	3	4
(628)	21 Норвежки	1	2	3	4
(629)	22 Полски	1	2	3	4
(630)	23 Португалски	1	2	3	4
(631)	24 Румънски	1	2	3	4
(632)	25 Руски	1	2	3	4
(633)	26 Словашки	1	2	3	4
(634)	27 Словенски	1	2	3	4
(635)	28 Шведски	1	2	3	4
(636)	29 Чешки	1	2	3	4
(637)	30 Турски	1	2	3	4
(638)	31 Ирландски / Галски	1	2	3	4
(639)	32 Баски	1	2	3	4
(640)	33 Езика на знаците	1	2	3	4
(641)	34 Друг	1	2	3	4

EB54-LANG Q3a&b&c TREND MODIFIED

ПРОТОКОЛ НА ИНТЕРВЮТО

P1 ДАТА НА ИНТЕРВЮТО

(642-643)

(644-645)

ДЕН

МЕСЕЦ

ЕВ63.3 Р1

P2 ЧАС НА ЗАПОЧВАНЕ НА ИНТЕРВЮТО

(ИНТ.: ИЗПОЛЗВАЙТЕ 24-ЧАСОВ ЧАСОВНИК)

(646-647)

(648-649)

ЧАС

МИНУТИ

ЕВ63.3 Р2

P3 ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ИНТЕРВЮТО

(650-652)

МИНУТИ

ЕВ63.3 Р3

P4 Брой на хората, присъствали по време на интервюто, включително интервюиращия:

(653)

Двама (интервюиращият и респондентът)	1
Трима	2
Четирима	3
Петима и повече	4

ЕВ63.3 Р4

P5 Сътрудничество на респондента

(654)

Отлично	1
Добро	2
Средно	3
Лошо	4

ЕВ63.3 Р5

P6 Размер на населеното място

(КОДОВЕ НА СТРАНАТА)

(655-656)

ЕВ63.3 Р6

P7	Регион
	(КОДОВЕ НА СТРАНАТА)
	(657-658)
	EB63.3 P7
P8	Пощенски код
	(659-666)
	EB63.3 P8
P9	Номер на гнездото
	(667-674)
	EB63.3 P9
P10	Номер на интервюиращия
	(675-682)
	EB63.3 P10
P11	Коефициент на претегляне
	(683-690)
	EB63.3 P11
P13	
	(691)
	1
	2
	3
	EB63.3 P13

